

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ
ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Αριθ.Αποφ. 04/2021

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Υπ' αριθμ. 4/17-05-2021 της συνεδρίασης της Εκτελεστικής Επιτροπής του Δήμου Καλυμνίων

ΘΕΜΑ: Εισηγήση στο Δημοτικό Συμβούλιο σχεδίου στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου Καλυμνίων.

Στη Κάλυμνο, σήμερα, 17-05-2021, ημέρα Δευτέρα και ώρα 13:00 στο Δημοτικό Κατάστημα του Δήμου Καλυμνίων συνήλθε σε συνεδρίαση η Εκτελεστική Επιτροπή, ύστερα από την 5309/14-05-2021 πρόσκληση του Προέδρου αυτής.

Αφού διαπιστώθηκε νόμιμη απαρτία, δηλαδή σε σύνολο πέντε (5) μελών βρέθηκαν παρόντα τα παρακάτω τέσσερα (4) μέλη:

ΠΑΡΟΝΤΕΣ

1. Διακομιχάλης Δημήτριος-Δήμαρχος
2. Ζωίδης Παντελής – Αντιδήμαρχος
3. Μαγκάκη Ρένα – Αντιδήμαρχος
4. Τσέρος Ηλίας -Αντιδήμαρχος

ΑΠΟΝΤΕΣ

Ψαρομπά Σεμίραμης – Αντιδήμαρχος

Τα πρακτικά τηρήθηκαν από τον κ. Κουνενάκη Νικόλαο, υπάλληλο του Δήμου Καλυμνίων.

Ο Πρόεδρος εισηγούμενος το θέμα της ημερήσιας διάταξης είπε τα εξής:

Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 266 του Ν.3852/2010 όπως αναδιατυπώθηκε με την παρ.10κα του άρθρου 18 του Ν. 3870/2010 (ΦΕΚ 138/09.08.2010 τεύχος Α και αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 175 του Ν.4555/18:

" Για το μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των δήμων, εκπονείται Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης.

Το τεχνικό πρόγραμμα αποτελεί μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης και επισυνάπτεται σε αυτό, ως παράρτημα.

Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται η κατάρτιση τεχνικού προγράμματος για το έτος αυτό. Ο ετήσιος προϋπολογισμός εκάστου έτους, καθώς και το ετήσιο τεχνικό πρόγραμμα, πρέπει να εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις και τις παραδοχές του αντίστοιχου Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, καθώς και με το Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ειδικά για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού και του τεχνικού προγράμματος του πρώτου έτους κάθε δημοτικής περιόδου, δεν απαιτείται να έχει προηγηθεί η κατάρτιση και έγκριση Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης. Για το πρώτο έτος κάθε δημοτικής περιόδου, ο αντίστοιχος ετήσιος προϋπολογισμός και το αντίστοιχο τεχνικό πρόγραμμα λογίζονται ως προσχέδιο του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης, μέχρι την κατάρτιση και έγκριση αυτού. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου οριστικοποιείται με την κατάρτιση και έγκριση του Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομίας και Ανάπτυξης, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής του άρθρου 266Α, ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα που αφορούν το περιεχόμενο, τη δομή, τις προδιαγραφές ανά κατηγορία δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 2Α, τη διαδικασία κατάρτισης, έγκρισης, αξιολόγησης και παρακολούθησης εφαρμογής των Τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των δήμων, τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία και κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα, για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής."

Σύμφωνα με την παρ.1Α του άρθρου 266 του Ν.3852/2010 όπως προστέθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 175 του Ν. 4555/18:

"Σκοπός των τετραετών επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α. α' βαθμού είναι η προώθηση της εφαρμογής του θεσμοθετημένου χωρικού σχεδιασμού και η παρακολούθηση υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού στο τοπικό επίπεδο, καθώς και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων του Δήμου και περιλαμβάνουν: α) στρατηγικές επιλογές, β) επιχειρησιακό σχέδιο και γ) δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, η μακροπεριφερειακή και διαπεριφερειακή στρατηγική, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, καθώς και άλλα γενικά ή ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα, πολιτικές και στρατηγικές που επηρεάζουν τη διάρθρωση και ανάπτυξη του χώρου του δήμου, ενώ απαιτείται εναρμόνιση με τον υφιστάμενο θεσμοθετημένο χωρικό σχεδιασμό εθνικού, περιφερειακού επιπέδου και συμβατότητα με το θεσμοθετημένο σχεδιασμό τοπικού επιπέδου.

Κατά την κατάρτιση και υλοποίησή τους, αξιοποιούνται όλες οι διαθέσιμες μορφές δημοσιοποίησης και δημόσιας διαβούλευσης, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της συμμετοχής. Τα Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτυπώνονται σε ηλεκτρονική μορφή και τα γεωχωρικά τους δεδομένα δημιουργούνται και διατίθενται ελεύθερα και διαδικτυακά σε ψηφιακή μορφή σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του ν. 3882/2010 και του ν. 4305/2014."

Σύμφωνα με τις παρ.1 έως 3 του άρθρου 2 του Π.Δ. 185/2007 (ΦΕΚ 221/12.09.2007 τεύχος Α') όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 2 του Π.Δ.89/2011 (ΦΕΚ 213/29.09.2011 τεύχος Α') ορίζονται τα εξής:

"1. Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού συγκεντρώνει τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες του δήμου, των νομικών προσώπων του, καθώς και τις εισηγήσεις των συμβουλίων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου προς την εκτελεστική επιτροπή σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και τις προτάσεις τους για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες του δήμου και συντάσσει σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού του δήμου, το οποίο υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή.

2. Η εκτελεστική επιτροπή, πριν εισηγηθεί το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο, συνεργάζεται με τους όμορους δήμους για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών. 3. (2). Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση."

Στις παρ.4 και 5 του άρθρου 86 του Ν.3852/2010 ορίζονται τα εξής:

"4.Το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας με απόφαση που λαμβάνεται ένα μήνα τουλάχιστον πριν την κατάρτιση του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου, εισηγείται στην εκτελεστική επιτροπή με σειρά προτεραιότητας, ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα των αναγκών των κατοίκων της περιφέρειάς του και τις προτεραιότητες για την τοπική ανάπτυξη, τις δράσεις που πρέπει να περιλαμβάνει το επιχειρησιακό πρόγραμμα του δήμου και τα έργα που πρέπει να εκτελεστούν.

5.Στη συνεδρίαση του συμβουλίου της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας για τη λήψη των αποφάσεων της προηγούμενης παραγράφου, καλούνται οι κοινωνικοί φορείς της περιφέρειάς της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας, προκειμένου να υποβάλλουν τις προτάσεις τους. Εάν το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας δεν υποβάλλει εισήγηση εμπρόθεσμα στην εκτελεστική επιτροπή, το σχέδιο του επιχειρησιακού και τεχνικού προγράμματος του δήμου καταρτίζεται χωρίς αυτήν."

Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 44 του Ν.4555/18:

"Όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται δημοτικές ή τοπικές κοινότητες ή πρόεδροι και σύμβουλοι δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων, νοούνται οι κοινότητες και οι σύμβουλοι κοινοτήτων του άρθρου 3 του Ν.4555/18."

Στη συνέχεια η υπηρεσία προγραμματισμού του Δήμου Καλυμνίων, αφού συγκέντρωσε τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες του δήμου, των νομικών προσώπων του, καθώς και τις εισηγήσεις των συμβουλίων των κοινοτήτων του δήμου προς την εκτελεστική επιτροπή σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και τις προτάσεις τους για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες του δήμου, συνέταξε την παρακάτω εισήγηση:

Από την πρώτη μέρα εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, ο Δήμος Καλυμνίων εισήλθε σε μια πρωτόγνωρη κατάσταση λειτουργίας. Το πρόγραμμα των υποχρεώσεων ανατράπηκε ριζικά και εμείς κληθήκαμε να ανταποκριθούμε σε ένα πλαίσιο αναγκών με πολλές ανατροπές στο πρόγραμμα των υπηρεσιακών καθηκόντων μας. Με δεδομένο το γεγονός της υποστελέχωσης των υπηρεσιών, αναλάβαμε να εργαστούμε με επίκεντρο τις προτεραιότητες και τις άμεσες και επείγουσες ανάγκες που διαμορφώθηκαν από την ιδιότυπη εξέλιξη των καθημερινών απαιτήσεων στην εργασία μας.

Παρακάτω καταγράφονται στοιχεία από νομοθετικά κείμενα που αναφέρονται σε περιοριστικά μέτρα για την Κάλυμνο, στοιχεία που επιβεβαιώνουν την δυσχερή θέση μας για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Στο πλαίσιο αυτής της πραγματικότητας πολλές εργασίες και υποχρεώσεις μας δεν μπορούσαν να πραγματοποιηθούν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η επικύρωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Καλυμνίων 2020 – 2023, η έγκριση του ετήσιου προγράμματος 2019 και η πορεία συνολικής επικαιροποίησης του ετήσιου προγράμματος 2020 και του ετήσιου προγράμματος 2021.

Η ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ.84251/30-12-2020 (ΦΕΚ Β' 5834) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας στον Δήμο Καλυμνίων της Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, προς αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19».

Η ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 1286/8.1.2021 (ΦΕΚ Β' 26) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας στον Δήμο Καλυμνίων της Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου προς αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19».

Η ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ.3078/16.1.2021(ΦΕΚ Β' 97) «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας στον Δήμο Καλυμνίων της Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου προς αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19».

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 9769 (ΦΕΚ Β' 586/13-2-2021) Τροποποίηση της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π.οικ.9147/10.2.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από την Πέμπτη, 11 Φεβρουαρίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 1 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00» (Β' 534).

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 10969 (ΦΕΚ Β' 648/20-2-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 22 Φεβρουαρίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 1 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 11951 (ΦΕΚ Β' 724/24-2-2021) Τροποποίηση της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π.οικ.10969/19.2.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 22 Φεβρουαρίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 1 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00».

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 12639 (ΦΕΚ Β' 793/27-2-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 1 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 8 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 13805 (ΦΕΚ Β' 843/3-3-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από την Πέμπτη, 4 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και την Τρίτη, 16 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 14453 (ΦΕΚ Β' 895/6-3-2021) Αντικατάσταση της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π.οικ.13805/3.3.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από την Πέμπτη, 4 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και την Τρίτη, 16 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00».

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 16320 (ΦΕΚ Β' 996/13-3-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από την Τρίτη, 16 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 22 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 17698 (ΦΕΚ Β' 1076/20-3-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από το Σάββατο, 20 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 29 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 18877 (ΦΕΚ Β' 1194/27-3-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 29 Μαρτίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 20651 (ΦΕΚ Β' 1308/3-4-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 5 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 12 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00.

Η ΚΥΑ με Αριθμ. Δ1α/Γ.Π.οικ. 22439 (ΦΕΚ Β' 1441/10-4-2021) Έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 στο σύνολο της Επικράτειας για το διάστημα από τη Δευτέρα, 12 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00 έως και τη Δευτέρα, 19 Απριλίου 2021 και ώρα 6:00.

Απόφαση Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας με αριθμ. πρωτ.: 12273/4-5-2021 (ΑΔΑ:6ΝΜΘ46ΜΤΛΒ-ΑΣ5) με θέμα την επιβολή περιοριστικών μέτρων στη νήσο Κάλυμνο της Π.Ε. Καλύμνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για επιτακτικούς λόγους αντιμετώπισης σοβαρού κινδύνου δημόσιας υγείας και ειδικότερα για τον περιορισμό της διασποράς και των επιπτώσεων της νόσου COVID-19, από την Τετάρτη 05 Μαΐου και Ω/06:00 μμ. έως και την Δευτέρα 10 Μαΐου και Ω/06:00 π.μ.

Απόφαση Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας με αριθμ. πρωτ.: 12300/09-05-2021 (ΑΔΑ: 9Ω0846ΜΤΛΒ-ΥΦ3) με θέμα την παράταση επιβολής περιοριστικών μέτρων στη νήσο Κάλυμνο της Π.Ε. Καλύμνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για επιτακτικούς λόγους αντιμετώπισης σοβαρού κινδύνου δημόσιας υγείας και ειδικότερα για τον περιορισμό της διασποράς και των επιπτώσεων της νόσου COVID-19, από την Δευτέρα 10 Μαΐου και Ω/06:00 π.μ. έως και την Δευτέρα 17 Μαΐου και Ω/06:00 π.μ.

Απόφαση Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας με αριθμ. πρωτ.: 12351/15-05-2021 (ΑΔΑ: ΡΑΙΗ46ΜΤΛΒ-ΠΥ1) με θέμα την παράταση επιβολής περιοριστικών μέτρων στη νήσο Κάλυμνο της Π.Ε. Καλύμνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για επιτακτικούς λόγους αντιμετώπισης σοβαρού κινδύνου δημόσιας υγείας και ειδικότερα για τον περιορισμό της διασποράς και των επιπτώσεων της νόσου COVID-19, από την Δευτέρα 17 Μαΐου και Ω/06:00 π.μ. έως και την Δευτέρα 24 Μαΐου και Ω/06:00 π.μ.

Το Δημοτικό κατάστημα παρέμεινε κλειστό και οι υπηρεσίες του Δήμου Καλυμνίων τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας κατά τα χρονικά διαστήματα από 29/7/2020 έως 31/7/2020, από 5/2/2021 έως 11/2/2021, από 17/2/2021 έως 23/2/2021 (Τ.Υ.), από 24/2/2021 έως 25/2/2021, από 3/3/2021 έως 5/3/2021, από 16/4/2021 έως 20/4/2021, από 5/5/2021 έως 9/5/2021 εξαιτίας της εμφάνισης κρουσμάτων covid σε υπαλλήλους.

Απόφαση Εκτελεστικής Επιτροπής με αριθμ. 1/5-2-2021 (ΑΔΑ:6ΤΗ1ΩΕΞ-ΩΒΛ). Αποφάσεις Δημάρχου: 44/2143/23-2-2021 (ΑΔΑ:64ΡΒΩΕΞ-ΝΑΤ), 45/2174/24-2-2021 (ΑΔΑ:ΨΞΨΩΕΞ-Ρ01), 49/2385/3-3-2021 (ΑΔΑ:6Η7ΣΩΕΞ-Α12), 71/4355/16-4-2021 (ΑΔΑ: 9ΥΣΝΩΕΞ-Τ5Γ), 81/4896/5-5-2021 (ΑΔΑ:6ΥΚΖΩΕΞ-30Μ).

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, κατατίθεται το σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού του Δήμου Καλυμνίων 2020 – 2023 για την περαιτέρω διεκπεραίωση όλων των απαραίτητων ενεργειών μας.

Επιπλέον ζητάμε:

Α. Να εγκριθεί η υλοποίηση του Ετήσιου Προγράμματος έτους 2019 καθώς περιέχει όλα τα απαραίτητα νομιμοποιητικά στοιχεία (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ – ΟΠΔ – ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ).

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

1. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 198/30-8 -2018 με θέμα: «Κατάρτιση σχεδίου Π/Υ Δήμου Καλυμνίων οικ. έτους 2019» (ΑΔΑ:6ΦΤΚΩΕΞ-ΚΧΝ).

2. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 228/14-11-2018

με θέμα: «Κατάρτιση Σχεδίου προϋπολογισμού οικ. Έτους 2019 κατόπιν υπόδειξης του παρατηρητηρίου οικονομικής αυτοτέλειας ΟΤΑ» (ΑΔΑ:6ΥΔΘΩΕΞ-6ΩΒ).

3. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 301/15-11-2018 με θέμα: «Έγκριση

Προϋπολογισμού Δήμου Καλυμνίων οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:Ω4Σ5ΩΕΞ-2ΕΖ).

4. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 74/31-7-2019

με θέμα: «Έγκριση σχεδίου τριμηνιαίας έκθεσης εκτέλεσης προϋπολογισμού Α' & Β' τριμήνου οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:ΩΒΗΧΩΕΞ 2Γ5).

5. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 169/16-8-2019 με θέμα: «Έγκριση Α' και Β' Τριμηνιαίας Έκθεσης Εκτέλεσης Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:6ΚΜΣΩΕΞ-ΑΨΙ).

6. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 131/9-12-2019 με θέμα: «Κατάρτιση σχεδίου Γ' Τριμηνιαίας Έκθεσης εκτέλεσης Προϋπολογισμού» (ΑΔΑ: ΩΛ42ΩΕΞ-Δ35).

7. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 245/27-12-2019 με θέμα: «Έγκριση Γ' τριμηνιαίας έκθεσης εκτέλεσης Π/Υ οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:ΩΜΖΗΩΕΞ-ΥΟ3).

8. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 20/21-2-2020 με θέμα: Έγκριση σχεδίου Δ' Τριμηνιαίας έκθεσης Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:6ΔΙΦΩΕΞ ΜΧ7).

9. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 18/4-3-2020 με θέμα: «Έγκριση Δ' τριμηνιαίας έκθεσης εκτέλεσης προϋπολογισμού Δήμου Καλυμνίων οικ. έτους 2019» (ΑΔΑ:ΩΕΘ8ΩΕΞ-Τ2Φ).

10. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 111/17-7-2020 με θέμα: «Σύνταξη έκθεσης και κατάρτιση του Απολογισμού, Ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:9ΠΧΕΩΕΞ-Π7Β).

11. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 93/14-10-2020 με θέμα: «Έγκριση Απολογισμού, Ισολογισμού και αποτελεσμάτων χρήσης Δήμου Καλυμνίων οικονομικού έτους 2019 (ΑΔΑ:9Ο21ΩΕΞ-ΥΓ7).

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

12. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 2/18-1-2019 με θέμα: «Κατάρτιση Σχεδίου Ο.Π.Δ Δήμου Καλυμνίων για το έτος 2019» (ΑΔΑ: 7584ΩΕΞ-244).

13. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 4/18-1-2019 με θέμα: «Έγκριση Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης του Δήμου Καλυμνίων και των νομικών προσώπων αυτού οικ. έτους 2019» (ΑΔΑ:6ΓΞΔΩΕΞ-3ΧΡ).

14. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 28/5-3-2019 με θέμα: «Σχέδιο 1ης Αναμόρφωσης Ο.Π.Δ έτους 2019» (ΑΔΑ: ΩΡΔ7ΩΕΞ-Θ6Θ).

15. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 71/5-3-2019 με θέμα: «Έγκριση 1ης

Αναμόρφωσης Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης Δήμου Καλυμνίων οικον. Έτους 2019» (ΑΔΑ:66ΝΓΩΕΞ-ΝΟΥ).

16. Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 63/27-6-2019 με

θέμα: «Κατάρτιση Σχεδίου 2ης Αναμόρφωσης Ο.Π.Δ Δήμου Καλυμνίων για το έτος 2019» (ΑΔΑ: 6ΑΝΗΩΕΞ-ΧΜΝ).

17. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 154/27-6-2019 με θέμα: «Έγκριση 2ης Αναμόρφωσης Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης Δήμου Καλυμνίων & νομικών προσώπων αυτού οικονομικού έτους 2019» (ΑΔΑ:66ΒΖΩΕΞ-ΙΘΦ).

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

18. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 285/23-10-2018 με θέμα: «Ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος Δήμου Καλυμνίων έτους 2019» (ΑΔΑ: ΨΠ4ΥΩΕΞ-ΑΙΤ).

Β. Να εγκριθεί η υλοποίηση του Ετήσιου Προγράμματος έτους 2020 καθώς περιέχει όλα τα απαραίτητα νομιμοποιητικά στοιχεία (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ – ΟΠΔ – ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ).

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ.82/4-10-2019 με θέμα: «Σύνταξη και εισήγηση σχεδίου προϋπολογισμού του Δήμου Καλυμνίων οικονομικού έτους 2020» (ΑΔΑ: 6ΑΡΗΩΕΞ-7ΞΧ).

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ.69/15-5-2020 με θέμα: «Κατάρτιση Α' Τριμηνιαίας έκθεσης εκτέλεσης Προϋπολογισμού οικ. έτους 2020» (ΑΔΑ: 6ΗΔ9ΩΕΞ-ΚΤΦ).

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 55/2-6-2020 με θέμα: «Έγκριση Α' τριμηνιαίας έκθεσης εκτέλεσης προϋπολογισμού Δήμου Καλυμνίων οικ. έτους 2020» (ΑΔΑ: 6Μ5ΜΩΕΞ ΤΔ6).

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (ΑΔΑ: ΨΥ7ΒΩΕΞ - 6Η2).

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (ΑΔΑ: 6Χ6ΥΩΕΞ 15Β).

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (ΑΔΑ: ΩΚ74ΩΕΞ - ΤΘ0).

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (ΑΔΑ: Ω65ΜΩΕΞ - ΑΥΙ).

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (ΑΔΑ: 67ΓΙΩΕΞ - Ρ2Ν).

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ (ΑΔΑ: 6ΑΑΩΩΕΞ - ΚΡΘ).

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 144/18-12-2019 με θέμα: «Έγκριση Ο.Π.Δ του ΝΠΔΔ με την επωνυμία « Παιδικός – Βρεφονηπιακός Σταθμός Δήμου Καλυμνίων – ΜΑΝΑ – Ιωάννα Καρπάθιου» οικ. έτους 2020» (ΑΔΑ:ΩΘΨΡΩΕΞ-Ψ4Ν).

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 8/4-2-2020 με θέμα: «Έγκριση Ο.Π.Δ του ΝΠΔΔ με την επωνυμία «Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου» οικονομικού έτους 2020» (ΑΔΑ:ΨΖΤΗΩΕΞ-ΛΦΓ).

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 19/4-3-2020 με θέμα: «Έγκριση Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης (ΟΠΔ) Δήμου Καλυμνίων οικ. έτους 2020» (ΑΔΑ:9Γ4ΖΩΕΞ-5ΔΥ).

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 44/6-4-2020 με θέμα: « Έγκριση σχεδίου 1ης Αναμόρφωσης ΟΠΔ του Προϋπολογισμού οικ. έτους 2020 του Δήμου Καλυμνίων» (ΑΔΑ:6Ο9ΤΩΕΞ-ΥΛΨ).

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ.47/6-4-2020 με θέμα: «Έγκριση της υπ'αριθμ. 42/2020 απόφασης του ΔΣ του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Καλύμνου με θέμα «Ψήφιση Αναμόρφωσης του ΟΠΔ οικ. έτους 2020» (ΑΔΑ:ΩΨ3ΔΩΕΞ-ΛΗΛ).

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 30/7-4-2020 με θέμα: «Έγκριση 1ης Αναμόρφωσης ΟΠΔ του Δήμου Καλυμνίων και ΝΠΔΔ αυτού οικ. έτους 2020» (ΑΔΑ:ΩΗ3ΨΩΕΞ-ΡΑΙ).

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 219/18-11-2019 με θέμα: «Ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος έτους 2020» (ΑΔΑ:ΩΜ42ΩΕΞ-3ΙΣ).

Γ. Να εγκριθεί η κατάρτιση του Ετήσιου Προγράμματος έτους 2021 καθώς περιέχει όλα τα απαραίτητα νομιμοποιητικά στοιχεία (ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ – ΟΠΔ – ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ).

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Δήμου Καλυμνίων ΕΤΟΥΣ 2021 - ΜΕΡΟΣ Ι – ΕΣΟΔΑ (ΑΔΑ: ΩΙΜ0ΩΕΞ-ΙΗ7).

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Δήμου Καλυμνίων ΕΤΟΥΣ 2021 - ΜΕΡΟΣ ΙΙ – ΔΑΠΑΝΕΣ (ΑΔΑ: 6ΔΡΜΩΕΞ-Φ59).

ΣΥΝΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ Δήμου Καλυμνίων ΕΤΟΥΣ 2021 (ΑΔΑ: 6ΞΦ0ΩΕΞ-ΝΔΙ).

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Απόφαση Οικονομικής Επιτροπής Δήμου Καλυμνίων με αριθμ. 245/28-12 -2020 με θέμα: «Κατάρτιση σχεδίου Ο.Π.Δ Δήμου Καλυμνίων οικονομικού έτους 2021» (ΑΔΑ: ΩΓ0ΙΩΕΞ-ΘΗΡ) .

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 120/28-12-2020 με θέμα: «Έγκριση Ολοκληρωμένου Πλαισίου Δράσης (ΟΠΔ) Δήμου Καλυμνίων & Νομικών Προσώπων οικ. έτους 2021» (ΑΔΑ: 9491ΩΕΞ-ΞΓΧ).

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμ. 95/11-11-2020 με θέμα: «Ψήφιση Τεχνικού Προγράμματος Δήμου Καλυμνίων έτους 2021» (ΑΔΑ: 6ΖΠΕΩΕΞ – 29Α).

Ακολουθως, τέθηκε υπόψη σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού του δήμου, το οποίο έχει ως ακολούθως:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ

2020-2023

Α ΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΜΑΙΟΣ 2021

Περιεχόμενα

<u>Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή</u>	16
<u>1.1 Θεσμικό πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων</u>	16
<u>1.2 Σκοπός επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου Καλυμνίων</u>	17
<u>1.2.1 Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης</u>	17
<u>1.2.2 Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού</u>	17
<u>1.2.3 Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου</u>	18
<u>1.3 Χαρακτηριστικά επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου Καλυμνίων</u>	18
<u>1.4 Περιεχόμενο και διάρθρωση του προγράμματος</u>	20
<u>1.5 Μεθοδολογική προσέγγιση</u>	21
<u>Κεφάλαιο 2. Συνοπτική περιγραφή – Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της γενικής περιοχής του Δήμου</u>	24
<u>2.1 Η Γενική εικόνα της περιοχής του Δήμου και του Δήμου ως Οργανισμού</u>	24
<u>2.1.1 Ιστορική Αναδρομή</u>	24
<u>2.1.2 Η θέση του Δήμου</u>	25
<u>2.1.3 Αλληλεξάρτηση με γειτονικούς ΟΤΑ</u>	25
<u>2.1.4 Έκταση και Πληθυσμός</u>	26
<u>2.1.5 Βασικά Πληθυσμιακά Χαρακτηριστικά – Αξιολόγηση Δημογραφικής κατάστασης</u>	27
<u>2.1.6 Ιστορικό Συνένωσης</u>	33
<u>2.1.7 Διοικητικές Μεταβολές Δήμου Καλύμνου</u>	33
<u>2.1.8 Έδρα του Δήμου</u>	35
<u>2.1.9 Αριθμός και Ονομασία Δημοτικών Ενοτήτων</u>	36
<u>2.2 Περιβάλλον και ποιότητα ζωής</u>	38
<u>2.2.1 Καταγραφή Φυσικού Συστήματος</u>	38
<u>2.2.2 Πολεοδομία-Χωροταξία-Περιβάλλον</u>	40
<u>2.2.3 Τεχνικές – Μεταφορικές Υποδομές</u>	56
<u>2.2.4 Ανάλυση SWOT: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής</u>	67
<u>2.3 Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός</u>	69
<u>2.3.1 Υποδομές Υγείας και Κοινωνική Υποδομή</u>	69
<u>2.3.2 Πολιτισμός- Αθλητισμός</u>	72
<u>2.4 Τοπική Οικονομία και Απασχόληση</u>	87
<u>2.4.1 Απασχόληση</u>	87
<u>2.4.2 Πρωτογενής Τομέας Παραγωγής</u>	90
<u>2.4.3 Δευτερογενής Τομέας Παραγωγής</u>	101
<u>2.4.4 Τριτογενής Τομέας Παραγωγής</u>	101
<u>2.4.5 Ανάλυση SWOT: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση</u>	102
<u>Κεφάλαιο 3. Ανάλυση και αξιολόγηση του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Καλυμνίων</u>	110
<u>3.1 Τροποποιήσεις Θεσμικού πλαισίου Ο.Τ.Α</u>	110
<u>3.1.1 Εφαρμογή του «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» στο Δήμο Καλύμνου</u>	110
<u>3.2 Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Καλυμνίων (ΟΕΥ)</u>	

<u>3.3</u>	<u>Προσωπικό Δήμου</u>	112
<u>3.4</u>	<u>Επιτροπές του Δήμου</u>	113
<u>3.5</u>	<u>Συστήματα διαχείρισης και λειτουργίας</u>	114
<u>3.6</u>	<u>Συνεργασίες</u>	115
<u>3.6.1</u>	<u>Προγραμματική Σύμβαση του Δήμου Καλύμνου με ΟΑΕΔ</u>	115
<u>3.6.2</u>	<u>Επιχορηγήσεις Συλλόγων και Σωματείων</u>	115
<u>3.6.3</u>	<u>Αδελφοποιήσεις – Ευρωπαϊκές και Διεθνικές Συνεργασίες – Κοινοτικά προγράμματα και κοινοτικές Πρωτοβουλίες του Δήμου Καλυμνίων</u>	115
<u>3.6.4</u>	<u>Συνεργασίες με ιδιώτες</u>	116
<u>3.7</u>	<u>Οικονομικά του Δήμου Καλυμνίων</u>	116
<u>3.7.1</u>	<u>Εισαγωγή</u>	116
<u>3.7.2</u>	<u>Πλαίσιο οικονομικής ανάλυσης</u>	116
<u>3.7.3</u>	<u>Μεθοδολογία οικονομικής ανάλυσης</u>	117
<u>3.7.4</u>	<u>Ανάλυση Εσόδων</u>	117
<u>3.7.5</u>	<u>Ανάλυση Εσόδων</u>	117
<u>3.7.6</u>	<u>Ανάλυση Εξόδων</u>	128
<u>3.8</u>	<u>Δημοτική περιουσία</u>	132
<u>3.9</u>	<u>Νομικά πρόσωπα Δήμου</u>	134
<u>3.9.1</u>	<u>Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου</u>	134
<u>3.9.2</u>	<u>Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου</u>	149
<u>Κεφάλαιο 4.</u>	<u>Η στρατηγική του Δήμου Καλυμνίων για την περίοδο 2020-2023</u>	153
<u>4.1</u>	<u>Ανάλυση κατάστασης - Πόροι χρηματοδότησης</u>	153
<u>4.2</u>	<u>Συνεργασία με όμορους Δήμους και την Περιφέρεια</u>	153
<u>4.3</u>	<u>Στρατηγικός σχεδιασμός του Δήμου Καλυμνίων</u>	154

Λίστα Πινάκων

<u>Πίνακας 1: Εκτάσεις νησιών</u>	26
<u>Πίνακας 2: Μόνιμος πληθυσμός</u>	27
<u>Πίνακας 3: Διαχρονικά μεγέθη πραγματικού πληθυσμού, βάσει απογραφών</u>	27
<u>Πίνακας 4: Εξέλιξη πραγματικού πληθυσμού (απόλυτα μεγέθη)</u>	27
<u>Πίνακας 5: Λόγοι μετανάστευσης (Πηγή : Έρευνα εργατικού δυναμικού Δ. Καλυμνίων από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών το έτος 2000.)</u>	28
<u>Πίνακας 6: Πολιτισμική και θρησκευτική ταυτότητα των ξένων μόνιμων κατοίκων της Καλύμνου (Πηγή : Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου).</u>	28
<u>Πίνακας 7: Σύνθεση πληθυσμού (Φύλο και Ηλικία)</u>	29
<u>Πίνακας 8: Άτομα ηλικίας 10 ετών και άνω κατά επίπεδο εκπαίδευσης (Πηγή: ΕΣΥΕ – Απογραφή)</u>	31
<u>Πίνακας 9: Ποσοστό εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Πηγή: Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου).</u>	31
<u>Πίνακας 10: Δείκτες αγοράς εργασίας του συνολικού πληθυσμού (15-64 ετών) στην Κάλυμνο (Πηγή : Έρευνα του ΕΚΚΕ το έτος 2011, για το νομό Δωδεκανήσου.)</u>	32
<u>Πίνακας 11: Λίστα δεξαμενών ύδατος</u>	58
<u>Πίνακας 12: Παραγόμενη ποσότητα απορριμμάτων κατά την 1η περίοδο</u> ...	60
<u>Πίνακας 13: Ποσότητες απορριμμάτων κατά τις τρεις χρονικές περιόδους και η συμμετοχή του μόνιμου και εποχικού πληθυσμού</u>	61
<u>Πίνακας 14: Δραστηριότητες καθαριότητας και ανακύκλωσης</u>	65
<u>Πίνακας 15: Διαθέσιμος εξοπλισμός για υλοποίηση δράσεων καθαριότητας και ανακύκλωσης</u>	66
<u>Πίνακας 16: Ανάλυση SWOT: Περιβάλλον και ποιότητας ζωής</u>	69
<u>Πίνακας 17: Προτεραιότητες στις υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας (Πηγή : Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου)</u>	70
<u>Πίνακας 18: Ανάλυση SWOT: Πολιτισμός - Αθλητισμός</u>	87
<u>Πίνακας 19: Δείκτες αγοράς εργασίας του συνολικού πληθυσμού (15-64 ετών) στην Κάλυμνο</u>	89
<u>Πίνακας 20: Χρήσεις γης (Πηγή: Ελ. Στατ. - Χρήσεις γης 1999-2000)</u>	90
<u>Πίνακας 21: Κατηγορίες καλλιεργειών (Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)</u>	91
<u>Πίνακας 22: Αναλυτική διάρθρωση καλλιεργειών - Μέρος 1 (Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)</u>	91

<u>Πίνακας 23: Αναλυτική διάρθρωση καλλιεργειών - Μέρος 2 (Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)</u>	92
<u>Πίνακας 24: Διάρθρωση ζωικού πληθυσμού (Πηγή: Ετήσιο στατιστικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)</u>	94
<u>Πίνακας 25: Διάρθρωση εκμεταλλεύσεων (Πηγή: Μητρώο Κτηνιατρικής 2012)</u>	94
<u>Πίνακας 26: Μελισσοκομικές Εκμεταλλεύσεις (Πηγή: Τμ. Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας)</u>	96
<u>Πίνακας 27: Αριθμός σκαφών, κατηγορίες αλιείας και είδη αλιευτικών εργαλείων (Πηγή: Τμ. Αλιείας Π.Ε. Καλύμνου 2013)</u>	100
<u>Πίνακας 28: Παραγωγή ιχθυοκαλλιεργητικών μονάδων περιφερειακής ενότητας Καλύμνου-Έτος 2013 (Πηγή: Τμ. Αλιείας Π.Ε. Καλύμνου 2013)</u>	100
<u>Πίνακας 29: Αλιευτικά καταφύγια (θέση, αριθμός και χωρητικότητα)</u>	100
<u>Πίνακας 30: Ανάλυση SWOT: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση</u>	102
<u>Πίνακας 31: Προσωπικό Δήμου - Μόνιμοι Υπάλληλοι</u>	112
<u>Πίνακας 32: Προσωπικό Δήμου - Υπάλληλοι αορίστου χρόνου</u>	113
<u>Πίνακας 33: Προσωπικό Δήμου - Υπάλληλοι ορισμένου χρόνου</u>	113
<u>Πίνακας 34: Έκτακτα έσοδα Δήμου Καλυμνίων</u>	124
<u>Πίνακας 35: Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών Δήμου Καλυμνίων</u>	125
<u>Πίνακας 36: Εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις από ΠΟΕ</u>	125
<u>Πίνακας 37: Εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων</u>	126
<u>Πίνακας 38: Χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα</u>	127
<u>Πίνακας 39: Δαπάνες Δήμου Καλυμνίων</u>	129
<u>Πίνακας 40: Οικονομικά στοιχεία Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Καλύμνου</u>	139
<u>Πίνακας 41: Ετήσιος πίνακας απολογισμού πρωτοβάθμιας 2019</u>	142
<u>Πίνακας 42: Ετήσιος πίνακας απολογισμού δευτεροβάθμιας 2019</u>	145
<u>Πίνακας 43: Προσωπικό παιδικός-βρεφονηπιακός σταθμός</u>	146
<u>Πίνακας 44: Δαπάνες βρεφονηπιακού σταθμού 2019</u>	148
<u>Πίνακας 45: Προϋπολογισμός βρεφονηπιακού σταθμού για το 2019</u>	149
<u>Πίνακας 46: Προσωπικό «Κάλυμνος Πολυδραστική Ανώνυμη Εταιρεία» ΟΤΑ</u>	150
<u>Πίνακας 47: Προσωπικό ΔΕΥΑΚ</u>	151
<u>Πίνακας 48: Στρατηγικός Σχεδιασμός Δήμου Καλυμνίων 2020-2023</u>	162

Λίστα εικόνων

Εικόνα 2-1: Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων	59
Εικόνα 2-2: Τοποθεσίες των εν λειτουργία ΧΑΔΑ	62

Λίστα γραφημάτων

Γράφημα 3-1: Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη & δικαιώματα	121
Γράφημα 3-2: Έσοδα από λοιπά τέλη, δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών	122
Γράφημα 3-3: Φόροι και εισφορές	122
Γράφημα 3-4: Έσοδα από επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες	123
Γράφημα 3-5: Λοιπά τακτικά έσοδα	123
Γράφημα 3-6: Πορεία εσόδων παρελθόντων ετών	125
Γράφημα 3-7: Εισπράξεις από Δάνεια και Απαιτήσεις από ΠΟΕ	126
Γράφημα 3-8: Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και Τρίτων	127
Γράφημα 3-9: Χρηματικά Υπόλοιπα από τακτικά Έσοδα & Έκτακτα	128
Γράφημα 3-10: Έξοδα χρήσης 2019	130
Γράφημα 3-11: Έξοδα χρήσης 2017-2019	130
Γράφημα 3-12: Επενδύσεις 2017-2019	131

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Θεσμικό πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), θεσπίστηκε για πρώτη φορά η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. .

Με το άρθρο 266 Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») επιβεβαιώνεται η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α βαθμού.

Με το άρθρο 175 Ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»), γίνονται τροποποιήσεις αναφορικά με ζητήματα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α βαθμού.

Με άρθρα των Ν. 4623/19 και Ν. 4555/18 ρυθμίζονται διάφορα ζητήματα που αφορούν σε Επιχειρησιακά Προγράμματα Δήμων κλπ.

Το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α) με σχετικές υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους που εξέδωσε έδωσε κατευθύνσεις στους ΟΤΑ α βαθμού για την κατάρτιση των Ε.Π., όπως με:

1. την Υπουργική Απόφαση 18183, ΦΕΚ 534, Β, 13/4/2007 στην οποία καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.
2. την αρ. 45/58939/25-10-2006 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών για το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Ε.Π.
3. την αρ. 66/50837/14-9-2007 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α βαθμού
4. το Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού» με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
5. την Υπουργική Απόφαση 5694/3-2-2011 σύμφωνα με την οποία τροποποιείται η ΥΑ 18183/13-4-2007

Οι προηγούμενες θεσμικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στην εισαγωγή μόνιμων εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων προγραμματισμού στους ΟΤΑ. Στόχος είναι η διαδικασία του προγραμματισμού, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων των δράσεων των Ο.Τ.Α., να αποτελέσει μια σταθερή

εσωτερική λειτουργία, στην οποία θα συμμετέχει σε όλες τις φάσεις, με συγκεκριμένο ρόλο, το ανθρώπινο δυναμικό τους.

Σκοπός επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου Καλυμνίων

Σκοπός των τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η προώθηση της Δημοτικής και της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τις νέες αρμοδιότητες που ορίζει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά κύριο λόγο θα προσδιορίζει τις **νέες δραστηριότητες** που θα πρέπει να εκτελέσει ο Δήμος στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του, με απώτερους σκοπούς :

α] την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- Της προστασίας και της αειφόρου διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
- Της βελτίωσης και διαχείρισης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- Των τεχνικών υποδομών και των δικτύων εξυπηρέτησης

β] τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- Της Κοινωνικής Πολιτικής και της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης
- Της Υγείας
- Της Παιδείας / Δια βίου μάθησης/ Πολιτισμού / Αθλητισμού
- Της Ισότητας των Φύλων και των Ευκαιριών

γ] τη βελτίωση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- Των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων
- Της απασχόλησης

Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού

Εκτός από τις δράσεις για την προώθηση της Δημοτικής και τοπικής ανάπτυξης το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου ως δημόσιου οργανισμού (ως φορέα παροχής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και ως θεσμού διασφάλισης της υλοποίησης πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και

ευρωπαϊκών πολιτικών), με σκοπούς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της νομιμοποίησης της λειτουργίας της. Ειδικότερα οι σχετικές δράσεις αποσκοπούν :

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
- στη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας των υπηρεσιών της, της ανάπτυξης του υφιστάμενου προσωπικού, της μηχανοργάνωσης, της προμήθειας εξοπλισμού και της εξασφάλισης γης και κτιριακών εγκαταστάσεων
- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, μέσω του μεσοπρόθεσμου οικονομικού προγραμματισμού, της παρακολούθησης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ορθολογικότερης οικονομικής διαχείρισης

Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου

Ο ρόλος του Δήμου, πλέον των οριοθετημένων από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτες, είναι να μεριμνά για τη συνολική ευημερία της περιοχής του. Η διοίκηση γίνεται αντιληπτή όχι μόνο ως διοίκηση για τη παροχή ορισμένων πάγιων υπηρεσιών του Δήμου, αλλά ως μέριμνα για το σύνολο των τοπικών υποθέσεων. Σ' αυτή την κατεύθυνση το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου θα πρέπει να επισημαίνει τη συμβολή που μπορούν να έχουν στην ανάπτυξή του Δήμου:

- Οι τοπικοί κοινωνικοί και οικονομικοί φορείς (ιδιωτικές επιχειρήσεις, σύλλογοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις)
- Οι γειτονικοί όμοροι Δήμοι
- Οι λοιποί φορείς του πολιτικο-διοικητικού συστήματος της χώρας (Κεντρικοί φορείς και Περιφέρεια)

Επομένως, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εκτός από τις υπηρεσίες, τα έργα και τις ρυθμίσεις για τα οποία είναι αρμόδιος ο Δήμος, είναι δυνατό να εντοπίζει δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων και να προσδιορίζει τις αναγκαίες ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού με αυτούς.

Το πρόγραμμα εκτός των άλλων στοχεύει επίσης, στην αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας του Δήμου με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

Χαρακτηριστικά επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου Καλυμνίων

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Καλυμνίων συνιστά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής - λειτουργικής ανάπτυξης για την περίοδο 2020-2023, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, αποτελεί ένα **πλαίσιο στρατηγικών στόχων και προτεραιοτήτων** που εξειδικεύονται σε δράσεις με ορίζοντα τετραετίας, για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την αναβάθμιση της οργάνωσης των υπηρεσιών του Δήμου. Με άλλα λόγια το επιχειρησιακό πρόγραμμα αφορά όχι μόνον στις υποδομές και τις τοπικές επενδύσεις στην περιοχή της Καλύμνου, αλλά και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας του ίδιου του Δήμου, ως φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης, στο πλαίσιο του γενικότερου περιβάλλοντος στο οποίο δρα, μεριμνώντας για τη βελτίωση της διαβίωσης των δημοτών και επισκεπτών και την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στηρίζεται και εκφράζει τα δεδομένα της περιόδου που συντάχθηκε. Η κύρια του δομή και τα βασικά έργα παραμένουν αναλλοίωτα σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2020-2023, πολλά όμως στοιχεία μεταβάλλονται (για αντικειμενικούς λόγους) με την πάροδο του χρόνου και οδηγούν στην ανάγκη εναρμόνισης, προσαρμογών και επικαιροποιήσεών του. Η δυνατότητα αυτή υπάρχει καθώς σύμφωνα με το άρθρο 4 του Προεδρικού Διατάγματος 185 (ΦΕΚ Ά 2210/2007) «*το επιχειρησιακό πρόγραμμα εξειδικεύεται σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης του Δήμου και σε ετήσια προγράμματα δράσης των Νομικών Προσώπων του, τα οποία καταρτίζονται κάθε έτος της δημοτικής περιόδου, μαζί με τον ετήσιο προϋπολογισμό αυτών. Ο ετήσιος προϋπολογισμός του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του καλύπτει τις δράσεις που προβλέπονται στο αντίστοιχο ετήσιο πρόγραμμα δράσης*». Οι προσαρμογές και οι επικαιροποιήσεις του προγράμματος πρέπει να είναι συνεχιζόμενες σύμφωνα με την πορεία του προγράμματος και την εξέλιξη των έργων και των προτάσεων.

Ουσιαστικά, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου αποτελεί ένα απαραίτητο εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

α. Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του Δήμου: Αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα που αποσκοπεί στη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών Προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του Δήμου. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

β. Αποτελεί το τετραετές πρόγραμμα δράσης του Δήμου και των Νομικών προσώπων του: Στις προτεραιότητες του προγράμματος αντανakλάται η βούληση και το όραμα της Δημοτικής Αρχής καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της δημοτικής αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε τετραετές πρόγραμμα δράσης του Δήμου και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του Δήμου.

γ. Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου: Η σύνταξη του επιχειρησιακού

προγράμματος είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας υπηρεσίας προγραμματισμού του.

δ. Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του Δήμου: Σκοπός της σύνταξης του ετήσιου προγράμματος δράσης είναι η εξειδίκευση του συνολικού τετραετούς επιχειρησιακού προγράμματος σε ετήσιο πρόγραμμα των υπηρεσιών. Ο ετήσιος προγραμματισμός στοχεύει στον επιμερισμό των δράσεων του τετραετούς προγράμματος στις υπηρεσίες, οι οποίες υλοποιούν τμήματα του επιχειρησιακού προγράμματος.

ε. Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων: Κατά τη διαδικασία σύνταξής του συμμετέχουν: Αιρετά όργανα, Υπηρεσιακά στελέχη, Τοπικοί φορείς και ομάδες δημοτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην τοπική ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία του Δήμου, Φορείς του διοικητικού συστήματος της χώρας.

στ. Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης: Το επιχειρησιακό πρόγραμμα διατυπώνει μετρήσιμους γενικούς και ειδικούς στόχους, η επίτευξη των οποίων παρακολουθείται μέσω της αξιοποίησης συστήματος δεικτών επίδοσης. Για την παρακολούθηση της εξέλιξης της τιμής των δεικτών αξιοποιούνται τα στοιχεία (εσόδων / δαπανών, πόρων, εκροών, αποτελεσμάτων στους αποδέκτες) που τηρούνται στις βάσεις δεδομένων του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος ενός Δήμου.

Η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δεν στηρίζεται μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, όπως αυτές διατυπώνονται στις **διαδικασίες συμμετοχής**.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στους εργαζόμενους του ΟΤΑ, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών του Δήμου και οδηγεί στην ανάληψη δεσμεύσεων μεταξύ των διαδοχικών ιεραρχικών επιπέδων, σε ότι αφορά την υλοποίηση του τμήματος εκείνου στο οποίο αυτά εμπλέκονται.

Περιεχόμενο και διάρθρωση του προγράμματος

Με βάση την Υπουργική απόφαση 18183 (ΦΕΚ534/Β/13.04.2007) η οποία τροποποιήθηκε με την 5694/03.02.2011 απόφαση του ΥΠΕΣΑΗΔ καθορίστηκε το περιεχόμενο και η δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΤΑ, τα οποία περιλαμβάνουν τις ακόλουθες ενότητες και κεφάλαια:

Ενότητα 1: Στρατηγικός σχεδιασμός

Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.
Στρατηγική του Δήμου και αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Ενότητα 2: Επιχειρησιακός προγραμματισμός

Τετραετής οικονομικός προγραμματισμός δράσεων.

Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος.

Η Α΄ Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Καλυμνίων αναφέρεται στο Στρατηγικό Σχεδιασμό και περιλαμβάνει 4 κεφάλαια.

Το **πρώτο κεφάλαιο** χαρακτηρίζεται ως εισαγωγικό και ασχολείται με ζητήματα γενικής φύσεως σχετικά με τα επιχειρησιακά προγράμματα. Επίσης, σε αυτό παρατίθεται η μεθοδολογία για τη σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Καλυμνίων.

Το **δεύτερο κεφάλαιο** αφορά στην παρουσίαση και αξιολόγηση των βασικών γεωγραφικών, ιστορικών, διοικητικών, δημογραφικών, οικονομικών περιβαλλοντικών και χωροταξικών χαρακτηριστικών της περιοχής του νέου Δήμου Καλυμνίων, και στην καταγραφή των τεχνικών, κοινωνικών και άλλων υποδομών του Δήμου. Επίσης, γίνεται περιγραφή της αναπτυξιακής φυσιогνωμίας της περιοχής και προσδιορισμός των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης της, που καλείται ο Δήμος να αντιμετωπίσει την επόμενη περίοδο.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** περιγράφεται και αξιολογείται το εσωτερικό περιβάλλον του Δήμου Καλυμνίων και των Νομικών του Προσώπων και πιο συγκεκριμένα η οργανωτική τους δομή, οι δραστηριότητες και οι λειτουργίες που επιτελούν, η στελέχωση και η υποδομή τους και τα οικονομικά αποτελέσματα των τελευταίων ετών. Στη συνέχεια καταγράφονται τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους και εντοπίζονται τα κρίσιμα ζητήματα εσωτερικής ανάπτυξης.

Η Α΄ Φάση ολοκληρώνεται με το **4ο κεφάλαιο**. Σε αυτό περιγράφεται το ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό αναπτυξιακό πλαίσιο, το οποίο μαζί με τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης που εντοπίστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, αλλά και τις προτεραιότητες της Δημοτικής Αρχής και τις ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον, αποτελούν τη βάση για τον καθορισμό του οράματος και των κατευθυντηρίων αρχών του Δήμου, που στη συνέχεια εξειδικεύονται σε συγκεκριμένους άξονες προτεραιότητας, μέτρα και γενικούς στόχους.

Η Β΄ Φάση αναφέρεται στον επιχειρησιακό και οικονομικό προγραμματισμό του Δήμου. Οι άξονες και τα μέτρα του Προγράμματος εξειδικεύονται σε σχέδια δράσης των υπηρεσιών του Δήμου, τα οποία θα υλοποιηθούν στη βάση συγκεκριμένου χρονικού και οικονομικού προγραμματισμού.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού, ακολουθεί πιστά τις απαιτήσεις και τις υποδείξεις των σχετικών νομοθετημάτων που αφορούν στο περιεχόμενο, στη δομή και τον τρόπο υποβολής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ Α΄ Βαθμού. Αντλήθηκαν στοιχεία για την εκπόνησή του από τις υπηρεσίες και τα νομικά πρόσωπα του Δήμου, το διαδίκτυο, καθώς επίσης από τις σχετικές πηγές – βιβλιογραφία.

Ειδικότερα, η προτεινόμενη μεθοδολογία για την ολοκλήρωση του στρατηγικού σχεδιασμού, αναφέρεται σε μια διαδικασία 5 βημάτων που περιγράφονται ως εξής:

Βήμα 1: Προετοιμασία και οργάνωση

Το πρώτο βήμα αφορά στην προετοιμασία και οργάνωση της όλης διαδικασίας κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος, μέσω ενεργειών όπως η συγκρότηση της ομάδας έργου (αν χρειαστεί), η διατύπωση των αρχικών κατευθύνσεων της δημοτικής αρχής, η οργάνωση και ο προγραμματισμός του έργου και η ενημέρωση του προσωπικού των υπηρεσιών του Δήμου.

Βήμα 2: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης της περιοχής του Δήμου

Κατά το 2^ο βήμα περιγράφεται συνοπτικά η γενική, μακροσκοπική εικόνα της περιοχής του Δήμου και αναφέρονται τα γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της. Στη συνέχεια αξιολογείται η κατάσταση της περιοχής και εντοπίζονται τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης σε κάθε θεματικό τομέα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση», «Καθημερινότητα», «Διακυβέρνηση»). Για το σκοπό αυτό, η ομάδα έργου χρησιμοποιεί στατιστικά στοιχεία καθώς και στοιχεία από άλλες μελέτες που αφορούν στην περιοχή του Δήμου αλλά και πηγές όπως η βιβλιογραφία, η αρθρογραφία και το διαδίκτυο. Επίσης, στελέχη του Δήμου αξιολογούν την κατάσταση στην περιοχή του Δήμου, σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία που αντιστοιχούν στις αρμοδιότητες και την ειδικότητα τους.

Βήμα 3: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση του Δήμου και των νομικών προσώπων του ως οργανισμών.

Για τις ανάγκες του 3^{ου} βήματος σε συνεργασία με τους προϊστάμενους του Δήμου και των Νομικών Προσώπων, περιγράφηκαν και αξιολογήθηκαν συνοπτικά τα βασικά λειτουργικά, οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά.

Βήμα 4: Καθορισμός της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου.

Σκοποί του βήματος είναι α) η διατύπωση του οράματος και των αρχών λειτουργίας και διακυβέρνησης β) ο καθορισμός των στόχων του Δήμου σε διάφορους τομείς και η ομαδοποίησή τους σε άξονες και μέτρα. Οι ενέργειες αυτές εκτελούνται με βάση τα συμπεράσματα της αξιολόγησης του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου, το ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό αναπτυξιακό πλαίσιο και τις προτεραιότητες της Δημοτικής Αρχής.

Βήμα 5 : Έγκριση του στρατηγικού σχεδίου και διαδικασίες διαβούλευσης

Το 5^ο και τελευταίο βήμα για την ολοκλήρωση του Στρατηγικού Σχεδιασμού περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες :

- Έγκριση του στρατηγικού σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο

- Δημοσιοποίηση του στρατηγικού σχεδίου μέσω των διαθέσιμων μέσων επικοινωνίας (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και Ιστοσελίδα του Δήμου)
- Σύνοψη των συμπερασμάτων των διαδικασιών διαβούλευσης και ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών.

Η κατάρτιση της Β' Φάσης του Προγράμματος που αναφέρεται στον επιχειρησιακό και οικονομικό προγραμματισμό, θα ολοκληρωθεί με τα ακόλουθα βήματα:

- Βήμα 1 : Κατάρτιση σχεδίων δράσης
- Βήμα 2 : Πενταετής προγραμματισμός των δράσεων
- Βήμα 3 : Οικονομικός προγραμματισμός
- Βήμα 4 : Προσδιορισμός δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης του επιχειρησιακού προγράμματος
- Βήμα 5: Ολοκλήρωση του προγράμματος & τελικές ενέργειες

Συνοπτική περιγραφή – Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της γενικής περιοχής του Δήμου

Η Γενική εικόνα της περιοχής του Δήμου και του Δήμου ως Οργανισμού.

Ιστορική Αναδρομή

Η Κάλυμνος κατοικείται από τους χρόνους της νεολιθικής εποχής. Αρχαιότεροι κάτοικοι του νησιού ήταν οι Κάρες. Το αποδεικνύουν τα ερείπια με Καρικά χαρακτηριστικά στην αρχαία μητρόπολη του Κάστελλα, κοντά στα σημερινά Στημένια. Αργότερα το κατοίκησαν οι Φοίνικες, πράγμα που μαρτυρούν τα ερείπια που υπάρχουν στον Εμπορειό. Στην περίοδο 1150 π.Χ. - 800 π.Χ., η Κάλυμνος εποίκιστηκε από τους Δωριείς. Σημαντική απόδειξη είναι η σημερινή ονομασία ΔΑΜΟΣ και τα αξιόλογα ερείπια του Ιερού από το ναό του θεού Απόλλωνα. Επιγραφές που σώζονται σήμερα μαρτυρούν ότι οι Δωριείς κυριάρχησαν στο νησί με αρχηγό το Θεσσαλό, γιο του Ηρακλή και της Χαλκιοπής.

Ο Όμηρος την ονομάζει Καλύδνες και αναφέρει ότι συμμετείχε στον Τρωικό πόλεμο στέλνοντας μαζί με άλλα νησιά 30 πλοία με αρχηγούς τον Φείδιππο και τον Άντιφο. Μετά τον Τρωικό πόλεμο (σύμφωνα με τον Διόδωρο), τέσσερα από τα πλοία του Αγαμέμνονα στο γυρισμό τους ναυάγησαν έξω από το νησί. Τα πληρώματά τους (Αργείοι και Επιδαύριοι) εγκαταστάθηκαν τότε μόνιμα στο νησί και έχτισαν ένα οικισμό πάνω στο οροπέδιο του νησιού, που, σε ανάμνηση της μακρινής τους πατρίδας, ονομάστηκε Άργος. Για πολύ καιρό υπήρξε η πρωτεύουσα του νησιού.

Στο τέλος της Αρχαϊκής εποχής και στις αρχές των Κλασικών χρόνων η Κάλυμνος είναι μια πολιτεία αυτόνομη. Το πολίτευμά της είναι δημοκρατικό, αφού οι αποφάσεις παίρνονται από την Εκκλησία του λαού -που λέγεται αλλιώς Δάμος- και από τη Βουλή. Όμως η αυτονομία της δεν κράτησε πολύ, γιατί την κατέλαβαν οι Πέρσες, τότε που κυριεύσαν τις Ιωνικές πόλεις της Μικράς Ασίας. Απελευθερώνεται το 477 π.Χ., γίνεται μέλος της Αθηναϊκής Συμμαχίας, μαζί με τη Λέσβο, τη Χίο, τη Σάμο, την Κω και τη Ρόδο και πληρώνει φόρο στο ταμείο της συμμαχίας που βρίσκεται στη Δήλο.

Στον Πελοποννησιακό πόλεμο δε φαίνεται να παίρνει μέρος, αφού ο Θουκυδίδης δεν την αναφέρει καθόλου ανάμεσα σε άλλα νησιά. Το 357 π.Χ. η Κάλυμνος παύει να είναι ελεύθερη. Υποτάσσεται στην εξουσία του βασιλιά της Αλικαρνασσού Μαύσωλου. Μετά από 15 χρόνια περίπου, η Κάλυμνος επαναστατεί, αποκτά την ελευθερία της και ξαναγίνεται σύμμαχος των Αθηναίων. Κατά την κλασική εποχή παρουσίασε αξιόλογη πολιτιστική ακμή. Κατάλοιπο της εποχής εκείνης είναι τα σωζόμενα μέχρι σήμερα ερείπια του ναού του Καλυνδέου Απόλλωνα.

Αργότερα την κατέλαβαν οι Ρωμαίοι. Κατά τους Βυζαντινούς χρόνους ανήκε στο θέμα της Σάμου. Το 10ο αι. την κατέστρεψαν οι Τούρκοι και τον 14ο αιώνα την κατέλαβαν οι Ιππότες του Αγίου Ιωάννη. Οι Ιωαννίτες ιππότες ανακατασκεύασαν τα τείχη του κάστρου, που υπήρχε στο νησί από τον 10ο αιώνα, το διεύρυναν και έκτοτε αποτέλεσε το οικιστικό κέντρο του νησιού έως τις αρχές του 18ου αιώνα.

Το 1522 υποτάχθηκε στους Τούρκους, οι οποίοι αργότερα της παραχώρησαν προνόμια. Το 1912 την κατέλαβαν οι Ιταλοί, οι οποίοι, ύστερα από 35 περίπου χρόνια, την παραχώρησαν στην Ελλάδα, μαζί με τα υπόλοιπα Δωδεκάνησα. Η επίσημη ενσωμάτωση με την Ελλάδα έγινε στις 7 Μαρτίου του 1948.

Η νεότερη ιστορία της Καλύμνου συνδέθηκε με την αλιεία, την επεξεργασία και το εμπόριο του σφουγγαριού.

Η θέση του Δήμου

Η νήσος Κάλυμνος ανήκει στο Δωδεκανησιακό νησιωτικό συγκρότημα και βρίσκεται στο ΝΑ Αιγαίο, ανάμεσα στο Ικάριο (ΒΔ) και το Καρπάθιο (Ν) πέλαγος. Εντοπίζεται 183 ναυτικά μίλια νοτιοανατολικά του Πειραιά και 85 βορειοδυτικά της Ρόδου (γεωγραφικό πλάτος 36° 57', γεωγραφικό μήκος 026° 59'). Κείται νότια της Λέρου, από την οποία χωρίζεται από το ομώνυμο δίαυλο, ΒΔ της Κω και ανατολικότερα των Μικρασιατικών ακτών, από τις οποίες απέχει περίπου 14 ναυτικά μίλια. Ο κύριος άξονας προσανατολισμού της νήσου είναι ΒΔ – ΝΑ.

Ο Δήμος Καλυμνίων περιλαμβάνει το νησί της Καλύμνου, τα κοντινά νησιά Ψέριμος και Τέλενδος καθώς και τις γύρω νησίδες. Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Πόθια όπου είναι και η έδρα του Δήμου. Η Κάλυμνος αποτελεί την έδρα της Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου στην οποία υπάγονται επίσης οι Δήμοι Αγαθονησίου, Αστυπάλαιας, Λειψών, Λέρου και Πάτμου. Προϊστάμενη Αρχή του Δήμου είναι η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου, η οποία εδρεύει στον Πειραιά, ενώ για εγκρίσεις των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου, ο Δήμος Καλύμνου απευθύνεται στο αρμόδιο τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που εδρεύει στη Ρόδο.

Το νησί της Καλύμνου συνδέεται ακτοπλοϊκά άμεσα με Πειραιά, Ρόδο, Κω, Σάμο, Αγαθονήσι, Αρκιούς, Πάτμο, Λέρο, Αστυπάλαια, Νίσυρο, Τήλο, Σύμη, Τέλενδο, Ψέριμο, Πλάτη και Καλόλιμνο κλπ και αεροπορικά με Αθήνα με συχνές πτήσεις. Το νησί πλαισιώνεται από πλήθος μικρών νησίδων, τις νησίδες Καλόλιμνο, Καλαβρό, Τέλενδο, Αγ. Κυριακή, Πλάτη, Επάνω, Σαρία, Νερά, Αγ. Νικόλαο και Ψέριμο. Από αυτές κατοικούνται η Τέλενδος, η Ψέριμος και η Πλάτη ενώ στην Καλόλιμνο υπάρχει φυλάκιο.

Αλληλεξάρτηση με γειτονικούς ΟΤΑ

Η νησιωτικότητα αποτελούσε πάντοτε μειονέκτημα αλλά ταυτόχρονα και πλεονέκτημα για τους κατοίκους, τους οργανισμούς και τις εγκατεστημένες επιχειρήσεις.

Η γεωγραφική ασυνέχεια δημιουργεί συνθήκες επιδίωξης αυτάρκειας και μείωσης της εξάρτησης από εξωγενείς παράγοντες. Αυτή η τάση, η οποία προκαλείται από φυσικά αίτια, μειώνει την αλληλεξάρτηση των ΟΤΑ γειτονικών νησιών, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις λειτουργούν ανταγωνιστικά, παρά συμπληρωματικά.

Εν τούτοις, θέματα που αγγίζουν εξίσου τα νησιά, όπως το ακτοπλοϊκό, η σύνδεση του νησιού με το διπλανό διεθνές αεροδρόμιο, η μελλοντική συνεκμετάλλευση πράσινης ενέργειας ή η μελλοντική συνδιαχείριση των απορριμμάτων, δημιουργούν την ανάγκη για καλλιέργεια σχέσεων συνεργασίας μεταξύ των ΟΤΑ.

Έκταση και Πληθυσμός

Το σύνολο των στατιστικών στοιχείων προέρχεται από την ΕΣΥΕ και από τις κάτωθι μελέτες και έρευνες :

- Έρευνα εργατικού δυναμικού νήσου Καλύμνου, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών του έτους 2000.
- Έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), για την αποτύπωση της κοινωνικής ταυτότητας και εντοπισμού των ομάδων σε κοινωνικό αποκλεισμό του νομού Δωδεκανήσου, του έτους 2000.
- Έρευνα από το ΕΚΚΕ σχετικά με την ταυτότητα Υγείας των κατοίκων του Δήμου Καλυμνίων, του έτους 2000.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι ορισμένα στοιχεία αναμένεται να μεταβληθούν, μετά την απογραφή που θα γίνει στο άμεσο μέλλον.

Το νησί της Καλύμνου κατέχει την 26η θέση σε έκταση ανάμεσα στα ελληνικά νησιά. Από πλευράς πληθυσμού κατέχει την 15η θέση στο σύνολο των νησιών στην επικράτεια. Ο πληθυσμός της νήσου παρουσιάζει μια συνεχή αύξηση από το 1971 μέχρι το 2001, ενώ παρουσιάζεται μία μείωση του πληθυσμού στη δεκαετία 2001-2011, οφειλόμενη προφανώς σε μετανάστευση της τελευταίας 2ετίας.

Είναι το τέταρτο σε μέγεθος νησί των Δωδεκανήσων με έκταση 109,67 km², μέγιστο μήκος 14 km και πλάτος 13 km το οποίο γίνεται 1,2 km στα ΒΔ. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού φτάνει τα 16.179 άτομα (στοιχεία απογραφής 2011).

Νησί	Έκταση (km ²)	% κατανομή
Ρόδος	1398,075	54,20
Κάρπαθος	301,175	11,68
Κως	290,275	11,25
Κάλυμνος	110,875	4,30
Αστυπάλαια	96,85	3,75
Κάσος	65,975	2,56
Τήλος	62,825	2,44
Σύμη	58,1	2,25
Λέρος	52,95	2,05
Νίσυρος	41,4	1,61
Πάτμος	34,05	1,32
Χάλκη	28,125	1,09
Λειψοί	15,975	0,62
Αγαθονήσι	13,5	0,52
Μεγίστη	9,125	0,35
Σύνολο	2.579,28	100,00

Πίνακας 1: Εκτάσεις νησιών

Ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011, ανέρχεται σε **16.179** κατοίκους.

Μόνιμος Πληθυσμός / ΑΠΟΓΡΑΦΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ		
ΕΤΟΣ	2001	2011
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	16.576	16.179
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	188.506	190.988
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	298.462	308.975

Πίνακας 2: Μόνιμος πληθυσμός

Βασικά Πληθυσμιακά Χαρακτηριστικά – Αξιολόγηση Δημογραφικής κατάστασης

Πληθυσμιακές Μεταβολές

Σε γενικές γραμμές, ο πληθυσμός του νησιού φαίνεται να παρουσιάζει μια αύξηση τα τελευταία χρόνια. Η εξέλιξη του πραγματικού πληθυσμού και άλλα στοιχεία φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3: Διαχρονικά μεγέθη πραγματικού πληθυσμού, βάσει απογραφών

ΕΤΟΣ	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	13.712	14.249	13.281	14.457	15.842	16.441	16.179
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	121.480	123.021	121.017	145.071	163.476	190.071	242.270
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	247.439	222.980	207.354	233.529	257.481	302.686	366.795

Έτος απογραφής		1971	1981	1991	2001	2011
Δ.	Καλυμνίων	13.281	14.457	15.842	16.852	16.179
%	μεταβολή	-	8,85	9,58	6,37	-3,99
Νομός	Δωδεκανήσου	121.017	145.071	163.476	190.071	190.770
%	μεταβολή	-	19,87	12,68	16,26	0,36
Νότιο	Αιγαίο	207.354	233.529	257.481	277.595	308.610
% μεταβολή		-	12,62	10,25	7,81	11,17
Σύνολο	χώρας	8.768.641	9.740.417	10.252.900	10.939.605	10.787.690
%	μεταβολή	-	9.9	14.5	19.8	-1,38

Πίνακας 4: Εξέλιξη πραγματικού πληθυσμού (απόλυτα μεγέθη)

Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι, κυρίως λόγω της οικονομικής ύφεσης που διέρχεται η χώρα τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται το φαινόμενο της μετανάστευσης. Όπως προκύπτει και από τον παρακάτω πίνακα, ο βασικότερος λόγος (53,85%) είναι η εργασία. Πολλές φορές, οι Καλύμνιοι μετανάστες στο εξωτερικό βοηθούνται από Καλύμνιους της διασποράς οι οποίοι βρίσκονται σε χώρες όπως η Αμερική και η Αυστραλία, εδώ και πολλά χρόνια.

Λόγοι μετανάστευσης	%
Σπουδές	12,82
Εργασία	53,85
Άλλος λόγος	17,95
Γεννήθηκε στο εξωτερικό	15,38
Σύνολο	100,00

Πίνακας 5: Λόγοι μετανάστευσης (Πηγή : Έρευνα εργατικού δυναμικού Δ. Καλύμνιων από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών το έτος 2000.)

Σύνθεση πληθυσμού

Πέρα από τους Καλύμνιους, στο νησί κατοικούν ελάχιστοι ξένοι μετανάστες από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετα υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός παλιννοστούντων ομογενών, από την Αυστραλία και τις Η.Π.Α. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζεται η πολιτισμική και θρησκευτική ταυτότητα των «ξένων», που κατοικούν στο νησί.

Πολιτισμική και θρησκευτική ταυτότητα των ξένων μονίμων κατοίκων της Καλύμνου	
Ταυτότητα	%
Καθολικός / Προτεστάντης	17,40
Παλιννοστούντες	56,50
Νόμιμος μετανάστης από χώρα Ε.Ε	8,70
Νόμιμος μετανάστης από χώρα εκτός Ε.Ε	4,30
ΔΞ/ΔΑ	13,00
Σύνολο	100,00

Πίνακας 6: Πολιτισμική και θρησκευτική ταυτότητα των ξένων μονίμων κατοίκων της Καλύμνου (Πηγή : Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου)

Ένα άλλο στοιχείο, αναφορικά με την υπηκοότητα και την ιθαγένεια των κατοίκων του νησιού είναι ότι:

- Το 96,8% του πληθυσμού έχει Ελληνική (ή και ελληνική ιθαγένεια)
- Το 87,7% έχει **μόνο** ελληνική ιθαγένεια
- Το 1,1% έχει Αυστραλιανή υπηκοότητα
- Το 1,5% έχει Αμερικανική υπηκοότητα

Συνολικά το 7,2% έχει Αυστραλιανή (ή και Αυστραλιανή) υπηκοότητα και το 3,7% έχει Αμερικανική (ή και Αμερικανική) υπηκοότητα.

Διάφορα Δημογραφικά χαρακτηριστικά (Φύλο, Ηλικία, Εκπαίδευση)

Η ηλικιακή δομή του πληθυσμού, ανά φύλο, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα σύμφωνα με την απογραφή του 2011:

Φύλο	Ομάδες ηλικιών	2011
Άρρενες	0-14	1.604
	15-24	942
	25-64	4.286
	65 και άνω	1.143
Θήλεις	0-14	1.530
	15-24	905
	25-64	4.407
	65 και άνω	1.362
Σύνολο		16.179

Πίνακας 7: Σύνθεση πληθυσμού (Φύλο και Ηλικία)

Ένα βασικό συμπέρασμα από τον προηγούμενο πίνακα προκύπτει ότι το 49% του πληθυσμού του νησιού είναι άρρενες ενώ το 51% είναι θήλεις. Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού κατανέμεται στις ηλικίες από 25-64 ετών που είναι άτομα παραγωγικής ηλικίας και οικονομικά ενεργός πληθυσμός.

Επίσης, η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού, όπως προκύπτει από την επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων έχει ως ακολούθως : Το 50% του πληθυσμού ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 16-47 ετών και το 90% του πληθυσμού έχει

ηλικία μικρότερη των 61 ετών, γεγονός που αποδεικνύει ότι ο πληθυσμός της Καλύμνου αποτελείται από άτομα νεαρής ηλικίας. Ο μέσος όρος ηλικίας των κατοίκων υπολογίζεται στα 32,3 έτη.

Είναι προφανές ότι τα ως άνω στοιχεία έχουν αλλάξει δραματικά μετά το 2011. Δυστυχώς δεν έχουν βρεθεί νεώτερα δημοσιευμένα στοιχεία, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η μείωση του μέσου όρου ηλικίας, οφειλόμενη κυρίως στην μετανάστευση (εσωτερική και εξωτερική).

Επίπεδο Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ, το 14.08% των κατοίκων έχουν σπουδές ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης έναντι του 12,78% που είναι ο μέσος όρος της χώρας, ενώ το 37.50% έχει τελειώσει το Δημοτικό ή δεν έχει πάει καθόλου στο σχολείο. Έναντι του 44,41% που είναι ο μέσος όρος της χώρας.

Είναι λοιπόν εμφανές ότι η πόλη της Καλύμνου έχει υψηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης από τον μέσο όρο της χώρας, **κάτι που αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την περαιτέρω ανάπτυξη της.**

Τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται συνοπτικά στους παρακάτω πίνακες.

A/A		Κάλυμνος	%της Καλύμνου	Νομός Δωδε/νήσου	%στο σύνολο του Νομού	Σύνολο Χώρας	%στο σύνολο της Χώρας
1	Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου	20	0,14%	264	0,16%	27.252	0,28%
2	Κάτοχοι Μάστερ	22	0,15%	584	0,35%	55.186	0,56%
3	Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	823	5,77%	11.096	6,64%	858.150	8,68%
4	Πτυχιούχοι ΤΕΙ, ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ, Ανωτέρων Σχολών και Εκκλησιαστικής Εκπ/σης	371	2,60%	5.455	3,27%	322.845	3,27%
5	Πτυχιούχοι Μεταδευτεροβάθμιας	438	3,07%	7.085	4,24%	364.096	3,68%
6	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	2.199	15,43%	34.574	20,69%	2.306.236	23,32%
7	Απόφοιτοι Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου	417	2,93%	4.508	2,70%	216.378	2,19%
8	Απόφοιτοι Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών	109	0,76%	2.910	1,74%	182.451	1,85%
9	Απόφοιτοι 3ταξίου Γυμνασίου	1.867	13,10%	24.202	14,49%	1.164.270	11,77%
10	Απόφοιτοι Δημοτικού	5.595	39,25%	56.183	33,63%	3.152.149	31,88%
11	Φοιτούν στο Δημοτικό	485	3,40%	4.532	2,71%	218.193	2,21%
12	Εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	1.312	9,20%	9.559	5,72%	646.340	6,54%
13	Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	597	4,19%	6.114	3,66%	374.191	3,78%
	Σύνολο	14.255	100,00%	167.066	100,00%	9.887.737	100,00%

Πίνακας 8: Άτομα ηλικίας 10 ετών και άνω κατά επίπεδο εκπαίδευσης (Πηγή: ΕΣΥΕ – Απογραφή)

Ένα σημαντικό επίσης στατιστικό στοιχείο, είναι και το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Ένα συμπέρασμα από τον παρακάτω πίνακα είναι ότι το ποσοστό εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Κάλυμνο είναι μεγαλύτερο από το δημοτικό στο γυμνάσιο.

% Εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης				
	Κάλυμνος	Ρόδος	Κως	Κάρπαθος
Στο Δημοτικό	31,4	26,0	29,2	20,5
Από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο	57,4	58,5	54,8	59,7
Στο Γυμνάσιο	11,2	15,5	16,0	19,8
Σύνολο	100,0	100,0	100,0	100,0

Πίνακας 9: Ποσοστό εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Πηγή: Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου)

Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός - Εργασιακή κατάσταση

Οι «δείκτες» αγοράς εργασίας, περιγράφουν με συνοπτικό τρόπο την κατάσταση απασχόλησης / ανεργίας, καθώς και τη συμμετοχή ή όχι στο εργατικό δυναμικό των ατόμων που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών). Γίνεται φανερό ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αδράνειας στο εργατικό δυναμικό του πληθυσμού, τόσο μεγαλύτερο είναι το εν δυνάμει εργατικό δυναμικό της εξεταζόμενης πληθυσμιακής ομάδας.

Αναλυτικότερα, οι δείκτες αγοράς εργασίας είναι :

- Ποσοστό απασχόλησης = $\frac{\text{απασχολούμενοι/πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας}}{\text{πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας}} \times 100$
- Ποσοστό ανεργίας = $\frac{\text{άνεργοι/εργατικό δυναμικό}}{\text{εργατικό δυναμικό}} \times 100$
- Ποσοστό συμμετοχής = $\frac{\text{εργατικό δυναμικό/πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας}}{\text{πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας}} \times 100$

Ποσοστό αδράνειας = $\frac{\text{πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας-εργατικό δυναμικό}}{\text{πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας}} \times 100$

Δείκτες αγοράς εργασίας του συνολικού πληθυσμού (15-64 ετών) στην Κάλυμνο			
Δείκτες	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
% απασχόλησης	64,51	24,65	44,52
% συμμετοχής	71,83	36,41	54,07
% ανεργίας	10,20	32,31	17,66
% αδράνειας	28,17	63,59	45,93

Πίνακας 10: Δείκτες αγοράς εργασίας του συνολικού πληθυσμού (15-64 ετών) στην Κάλυμνο (Πηγή : Έρευνα του ΕΚΚΕ το έτος 2011, για το νομό Λωδεκανήσου.)

Συμπερασματικά, από την εξέταση του παραπάνω πίνακα είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι :

- Τα ποσοστά απασχόλησης είναι σημαντικά υψηλότερα στους άνδρες.
- Τα ποσοστά συμμετοχής είναι υψηλότερα στους άνδρες.

- Τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλά, συγκρινόμενα με τον μέσο όρο του νομού που είναι 7,85%, με τριπλάσια ποσοστά στις γυναίκες.
- Τα ποσοστά αδράνειας είναι αντίστροφα από τα ποσοστά συμμετοχής, με υπεροχή των γυναικών, οι οποίες πλήττονται από μη συμμετοχή και ανεργία, έναντι των ανδρών.

Ιστορικό Συνένωσης

Με την εφαρμογή της νέας διοικητικής διαίρεσης της χώρας κατά το Πρόγραμμα Καλλικράτης το 2011 ουδεμία μεταβολή επήλθε στο Δήμο, σύμφωνα με το άρθρο 1,§ 2.10.Γ. αυτού.

Διοικητικές Μεταβολές Δήμου Καλύμνου

Παρατίθενται ορισμένες βασικές διοικητικές μεταβολές, από το 1948 και έπειτα.

ΦΕΚ 248Α - 28/09/1948

- Σύσταση του δήμου με έδρα τον οικισμό Κάλυμνος
- Ο οικισμός Ψέριμος (νησίς) προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Χωριό προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Τέλενδος (νησίς) προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Σκαλιά προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Μπροστά προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Μονή Αγίων Πάντων προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Μυρτέαι προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Εμπορείος προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Βοθύνοι προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Βαθύς προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Άργος προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου
- Ο οικισμός Αργινώντα προσαρτάται στο δήμο Καλύμνου

ΦΕΚ 196Α - 02/09/1950

- Ο οικισμός Μπροστά του δήμου μετονομάζεται σε Πάνορμος

07/04/1951

- Ο οικισμός Μονή Αγίων Πάντων του δήμου καταργείται.

19/03/1961

- Αναγνώριση του οικισμού Μασούριον και προσάρτησή του στο δήμο Καλύμνου

ΦΕΚ 26Α - 17/02/1965

- Ο δήμος μετονομάζεται σε δήμο Καλυμνίων
- Ο δήμος προήλθε από τη μετονομασία του δήμου Καλύμνου

14/03/1971

- Αναγνώριση του οικισμού Καμάριον και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

05/04/1981

- Ο οικισμός Μασούριον του δήμου καταργείται και προσαρτάται στον οικισμό Μυρτέαι του δήμου

- Αναγνώριση του οικισμού Βλυχάδια και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

18/03/2001

- Αναγνώριση του οικισμού Ίμια - Λίμνια ένα (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

- Αναγνώριση του οικισμού Ίμια - Λίμνια δύο (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

- Αναγνώριση του οικισμού Καλαβρός (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

- Αναγνώριση του οικισμού Καλόλιμνος (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

- Αναγνώριση του οικισμού Μαυροπινάκι (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων
- Αναγνώριση του οικισμού Νερά (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων
- Αναγνώριση του οικισμού Πλάτη (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων
- Αναγνώριση του οικισμού Χτένι (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων
- Αναγνώριση του οικισμού Σαφονήδι (νησίς) και προσάρτησή του στο δήμο Καλυμνίων

09/05/2011

- Ο οικισμός Μαυροπινάκι (νησίς) του δήμου καταργείται.
- Ο οικισμός Χτένι (νησίς) του δήμου καταργείται.
- Ο οικισμός Χωριό του δήμου καταργείται.
- Το ΣτΕ, με την απόφαση 2/2020 του Δ' Τμήματός του, έκρινε ότι η Χώρα (Χωριό) Καλύμνου κακώς και εσφαλμένα είχε απογραφεί ως μη αυτοτελής οικισμός, ενιαίος με την Πόθια. Έπρεπε να απογραφεί ως αυτοτελής οικισμός.

Έδρα του Δήμου

Έδρα του Δήμου είναι η Πόθια. Η Πόθια (επίσης Κάλυμνος και Ποθαία) είναι η πρωτεύουσα και το λιμάνι του νησιού Κάλυμνος που βρίσκεται στα Δωδεκάνησα. Είναι αμφιθεατρικά χτισμένη στη πλαγιά ενός βραχώδους βουνού. Υπάρχουν αρκετά οικοδομήματα ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής που κατασκευάστηκαν από τους Ιταλούς, την περίοδο 1930 – 1935. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει 12.324 κατοίκους¹.

---

¹ Πηγή: <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8C%CE%B8%CE%B9%CE%B1>

Αριθμός και Ονομασία Δημοτικών Ενοτήτων

Αναλυτικά οι οικισμοί και οι νησίδες που αποτελούν τον δήμο Καλυμνίων:

Δ.δ. Καλυμνίων:

- η Πόθια, ή Πόθαια, ή Κάλυμνος
- η Χώρα
- τα Αργινώντα
- το Άργος
- ο Βαθύς
- τα Βλυχάδια
- οι Βοθύνοι
- ο Εμπορειός
- το Ανατολικό Ίμιο - Λιμνί (δύο) (νησίδα)
- το Δυτικό Ίμιο - Λιμνί (ένα) (νησίδα)
- ο Καλαβρός (νησίδα)
- η Καλόλιμνος (νησίδα)
- το Καμάρι
- το Μαυροπινάκι (νησίδα)
- οι Μυρτιές
- η Νερά (νησίδα)
- ο Πάνορμος
- η Πλάτη (νησίδα)
- το Σαφονήδι (νησίδα)
- τα Σκάλια
- η Τέλενδος (νησίδα)
- το Χτένι (νησίδα)
- η Ψέριμος (νησίδα)

Με την εφαρμογή της νέας διοικητικής διαίρεσης της χώρας κατά το Πρόγραμμα Καλλικράτης το 2011 ουδεμία μεταβολή επήλθε στο Δήμο.

Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Καταγραφή Φυσικού Συστήματος

Χλωρίδα και Πανίδα

Η Κάλυμνος χαρακτηρίζεται από μεγάλες εκτάσεις φρυγανώδους βλάστησης καθώς και πολλούς απόκρημνους βράχους. Το έδαφος είναι σχετικά πετρώδες, ορεινό με μικρές πεδιάδες, με κυριότερη την πεδιάδα του Βαθέως. Στην πλειοψηφία του το νησί είναι φτωχό σε βλάστηση. Τα δε βουνά της Καλύμνου είναι άδενδρα με κυριότερες κορυφές του Προφήτη Ηλία, ακριβώς στο κέντρο της νήσου (760 μ.), της Κυράς Ψηλής (700 μ.) στα ΝΑ. και της "Γαλατιανής" στο ΒΔ. άκρο. Τα βουνά είναι γεμάτα αρωματικά βότανα όπως θυμάρι, ρίγανη, θρούμπι και άλλα.

Το κυρίαρχο φυτό της Καλύμνου αλλά και των γύρω μικρών νησιών είναι το θυμάρι, με την εξαιρετική εικόνα και άρωμα κατά την περίοδο ανθοφορίας του, το οποίο καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της επιφάνειας τους. Η παρουσία του σε συνδυασμό και με άλλα μελισσοκομικά-αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά όπως φασκόμηλο, θρούμπι, ρίγανη, άγρια λεβάντα, δενδρολίβανο, είναι συνυφασμένη με το τοπίο της Καλύμνου. Τα αυτοφυή δέντρα είναι η χαρουπιά, η αδραμυτιά, η βελανιδιά και η αγριελιά. Στις αμμώδεις ακτές απαντώνται επίσης χαρακτηριστικά είδη όπως ο κρίνος της θάλασσας, οι γαλατσίδες οι αγκαθιές κλπ, ενώ στις κοιλάδες γίνεται καλλιέργεια εσπεριδοειδών, αμπελιών, κηπευτικών κλπ.

Η πανίδα της Καλύμνου αποτελείται από μικρά θηλαστικά, έντομα, και πουλιά και 13 είδη αμφιβίων και ερπετών. Εδώ επιβιώνουν πολλά από τα σπανιότερα είδη πουλιών όπως ο Αιγαιόγλαρος, το Κιρκινέζι, ο Σπιζαετός και το Χρυσογέρακο, η κουκουβάγια Τυτώ και πολλά άλλα πιο κοινά είδη. Είναι επίσης «σταθμός» για πολλά μεταναστευτικά πουλιά. Στην θαλάσσια πανίδα του νησιού και των βραχονησίδων ανήκουν όλα τα θαλάσσια είδη που είναι χαρακτηριστικά του Αιγαίου (οστρακοειδή, μαλάκια, αφρόψαρα κλπ). Θα συναντήσουμε επίσης, τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), τη θαλάσσια χελώνα (*Caretta caretta*) και τρία είδη δελφινιών: το κοινό δελφίνι, το ζωνοδέλφιο, και το ρινοδέλφιο.

Υδρολογία

Η αποστράγγιση των επιφανειακών υδάτων γίνεται με πολλούς αλλά μικρού μήκους χείμαρρους οι οποίοι διατηρούν το νερό στο κοίλωμά τους για λίγες μόνο ώρες. Ο μεγάλος όγκος του νερού να καταλήγει στη θάλασσα, λόγω του υψηλού συντελεστή κατείσδυσης των ασβεστολιθικών πετρωμάτων. Στο νησί σχηματίζονται δύο κύριες λεκάνες απορροής, της Καλύμνου και του Βαθέως².

Κλιματικά Στοιχεία

Το κλίμα της Καλύμνου είναι από τα ηπιότερα της Ελλάδας, με υψηλή ηλιοφάνεια. Κατά τη θερινή περίοδο η ξηρασία ανέρχεται σε υψηλό επίπεδο³.

² Διπλωματική Εργασία «Περιβαλλοντικές και Κοινωνικές Παράμετροι στην Ανάπτυξη Μικρών Οικισμών. Μελέτη περίπτωσης του Οικισμού Αργινώντα στην Κάλυμνο», Φανή Ρεΐση, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων, Ε.Α.Π. 2006.

³<https://ecoanemos.files.wordpress.com/2014/01/kalymnos.pdf>

Το κλίμα της Καλύμνου είναι μεσογειακού τύπου, και λόγω της θέσης του νησιού είναι από τα ηπιότερα της Ελλάδας. Το μέσο ύψος βροχής κυμαίνεται μεταξύ 650-850 mm ετησίως με το 80-90% της βροχόπτωσης να εμφανίζεται στο χρονικό διάστημα Οκτωβρίου - Μαρτίου. Η ηλιοφάνεια ανέρχεται ετησίως σε 3000 ώρες. Ο αριθμός των αίθριων ημερών ανέρχεται σε 254 ημέρες που είναι σημαντικά ανώτερος του μέσου όρου της Ελλάδας (121 ημέρες).

Σημαντικός ρυθμιστικός παράγων του κλίματος της Καλύμνου είναι οι άνεμοι. Επικρατέστεροι για την θερινή περίοδο είναι οι ΒΔ-Β-ΒΑ, ενώ για την χειμερινή περίοδο οι ΝΔ. Κατά τη θερινή περίοδο η ξηρασία ανέρχεται σε υψηλό επίπεδο. Η σχετική υγρασία παρουσιάζει μέγιστο από 70 έως 75% περίπου κατά την περίοδο Νοεμβρίου - Μαρτίου και ελάχιστο 60 - 65% τους μήνες Ιούνιο - Ιούλιο⁴.

Μορφολογία

Το μήκος του νησιού είναι περίπου 21km, το πλάτος πλησιάζει τα 13km και η επιφάνεια του τα 109,67km². Η Κάλυμνος παρουσιάζει έντονο οριζόντιο διαμελισμό, εξαιτίας της τεκτονικής δραστηριότητας, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού από κόλπους, ακρωτήρια, ορεινούς όγκους και κοιλάδες.

Οι ορεινοί όγκοι έχουν επιμήκη διάταξη, με ορεογραφικούς άξονες παράλληλους και με προσανατολισμό ΒΔ – ΝΑ που συμπίπτει με αυτό της νήσου. Την ίδια διάταξη και προσανατολισμό εμφανίζουν και οι κυριότερες κοιλάδες πάνω στο νησί.

Οι ακτές της είναι σχετικά απόκρημνες σχηματίζοντας πολλά ακρωτήρια, όρμους και λιμένες. Εξ αυτών σπουδαιότεροι είναι ο όρμος της πρωτεύουσας της νήσου που λέγεται και λιμένας Ποθαίας (ΝΑ.), ο Ριναίας, βορειότερα τα Πεζώντα ή Πέζοντα ακόμα βορειότερα, ο όρμος Παλαιονήσου Β.ΒΑ., ο Εμπορεός (Δ.ΒΔ.), τα Λινάρια, νοτιότερα και το Πιθάρι προς νότο.

Στην Κάλυμνο σύμφωνα με επίσημες καταγραφές αναφέρεται η ύπαρξη περίπου πενήντα (50) σπηλαίων. Από αυτά τα σπήλαια άλλα είναι μικρά και άλλα μεγάλα. Χαρακτηρίζονται ως σπουδαία γεωλογικά μνημεία της Περιφέρειας τα παρακάτω σπήλαια: Σπήλαιο Κεφάλας ή Τρύπα Κεφάλας, Σπήλαιο Παρθένων ή «Άντρο των Νυμφών», Σπήλαιο Σκαλιών ή Δασκαλιό, Σπήλαιο Κολονόστηλο, Απολιθωμένα Θηλαστικά Βαθιού, Τεκτονικό κέρας Τελένδου.

Η ποικιλομορφία των ακτών, των απόκρημνων βράχων και το ήπιο κλίμα καθιστούν το νησί ιδανικό τόπο για αναρρίχηση και ανάπτυξη του αναρριχητικού τουρισμού. Η Κάλυμνος από τους περισσότερους αναρριχητές κρίνεται ως ο πληρέστερος προορισμός. Ο ασβεστόλιθος, η αναρρίχηση στους σταλακτίτες, τα πολλά σπήλαια συνέβαλαν στο να χαρακτηριστεί η Κάλυμνος ως μία από τις πιο όμορφες τοποθεσίες «του κόσμου των αναρριχητών».

Στρωματογραφία - Τεκτονικά στοιχεία

⁴ Διπλωματική Εργασία «Περιβαλλοντικές και Κοινωνικές Παράμετροι στην Ανάπτυξη Μικρών Οικισμών. Μελέτη περίπτωσης του Οικισμού Αργινώντα στην Κάλυμνο», Φανή Ρεΐση, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων, Ε.Α.Π. 2006.

Η διάρθρωση της στρωματογραφικής στήλης του νησιού από κάτω (παλαιότερους σχηματισμούς) προς τα πάνω (νεότερους σχηματισμούς) είναι:

α) Σχετικά αυτόχθονη ενότητα παλαιοζωικών σχηματισμών. Η ενότητα αυτή εντοπίζεται στο βόρειο τμήμα του νησιού.

β) Τεκτονική ενότητα αμφιβολιτών, σχιστόλιθων και γνευσίων.

γ) Τεκτονική ενότητα Ιονίου ζώνης.

δ) Τεκτονική ενότητα ζώνης Γαβρόβου.

Οι προαναφερθείσες ενότητες καλύπτονται από μικρής ανάπτυξης νεογενείς και τεταρτογενείς αποθέσεις καθώς και ηφαιστειακούς τόφους.

Η σημερινή μορφή της νήσου με το επίμηκες σχήμα της με ορεογραφικούς άξονες παράλληλους προς του άξονες των κοιλάδων, είναι αποτέλεσμα τεκτονικής δράσεως. Οι διευθύνσεις των ρηγμάτων και των αξόνων των πτυχώσεων συμπίπτουν με τις διευθύνσεις των κυρίως αξόνων του νησιού που είναι ΒΔ-ΝΑ.

Στην Κάλυμνο εμφανίζεται επικράτηση των ρηγμάτων και μεταπτώσεων έχουν σαν αποτέλεσμα το διαχωρισμό της νήσου σε τεμάχια που βρίσκονται σε κλιμακωτή μεταξύ τους θέση και πιθανότατα δημιουργούν τεκτονικά κέρατα και τάφρους ειδικά στην περιοχή Βαθύ.

Πολεοδομία-Χωροταξία-Περιβάλλον

Πολεοδομικός σχεδιασμός και χωροταξία

Πολεοδομικός σχεδιασμός είναι ο βασικός τρόπος άσκησης πολεοδομικής πολιτικής. Αποτελεί το βασικότερο εργαλείο ρύθμισης του αστικού, περιαστικού και εξωαστικού χώρου σε επίπεδο οικισμού, πόλης ή πολεοδομικού συγκροτήματος.

Για τη ρύθμιση του χώρου σε επίπεδο υπερκείμενο της πόλης ή του διευρυμένου Δήμου, χρησιμοποιείται ο Χωροταξικός Σχεδιασμός. Ο Πολεοδομικός σχεδιασμός αποσκοπεί στην ορθολογική οργάνωση του χώρου με βάση τις αρχές της επιστήμης της Πολεοδομίας.

Το 1987 εκπονήθηκε εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο *Οικισμού Καλύμνου* Δήμου Καλύμνου που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ615/τεύχος τέταρτο/29/6/1987.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΓΠΣ:

Βάσει της ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ , αρ. φύλλου 615 , 29 ΙΟΥΝΙΟΥ
1987

1) Εγκρίνεται το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του οικισμού Καλύμνου, Δήμου Καλύμνου (Ν. Δωδεκανήσου) όπως τα όριά του προσδιορίζονται με κόκκινη γραμμή στο χάρτη Π-1.11 σε κλίμακα 1:5.000. Κυρίως το ως άνω σχέδιο περιλαμβάνει:

Α. Την πολεοδομική οργάνωση του οικισμού Καλύμνου για προγραμματικό πληθυσμιακό μέγεθος 13.000 κατοίκων περίπου για το έτος 1990 με:

α) Την ένταξη οικισμού προ του έτους 1923 σε σχέδιο πόλης συνολικής επιφάνειας 230 Ηα και τη δημιουργία 2 συνοικιών «Πόθια» και «Χωριό», οι οποίες περιλαμβάνουν 9 πολεοδομικές ενότητες γειτονίες με μέσο συντελεστή δόμησης και μέση πυκνότητα οικήσεως όπως φαίνονται στους χάρτες Π-1.2, Π-1.4., Π-1.5.

Συνοικία Πόθια			
	Πολεοδ. Ενότητες	Μέσος σ.δ.	Πυκνότητα κατ/Ηα
1.	Αγ. Νικολάου και Βασιλείου	1,3	170
2.	Χριστού και Καλαμιώτισσας	1,1	160
3.	Αγ. Στεφάνου	1,0	153
4.	Υπαπαντής - Αγ. Τριάδος - Ευαγγελίστριας	1,2	165
5.	Αγ. Ιωάννου Θεολόγου	0,6	120
6.	Αγ. Μάμας	0,9	146
7.	Ανάστασης - Βασιλικών	0,55	114
Συνοικία Χωριό			
	Πολεοδ. Ενότητες	Μέσος σ.δ.	Πυκνότητα κατ/Ηα
8.	Προδρόμου	0,55	114
9.	Παναγίας και Αγ. Χαρα- λάμπους	0,55	114 και

β) Τον προσδιορισμό των χρήσεων γης όπως φαίνεται στους χάρτες Π-1.3.2, Π-1.11 σε κλίμακα 1:5.000 και ειδικότερα:

- Τη διατήρηση της μορφής γενικής κατοικίας στο σύνολο του οικισμού.

- Τη διατήρηση της σημερινής θέσης των κεντρικών λειτουργιών με επέκτασή τους στην πολεοδομική ενότητα Αγ. Μάμα και Ανάστασης – Βασιλικών.

- Τη χωροθέτηση δευτερευόντων τοπικών κέντρων στις πολεοδομικές ενότητες Αγ. Μάμας, Αγ. Ιωάννου Θεολόγου, Ανάστασης – Βασιλικών (στη συνοικία της Πόθιας) και στις πολεοδομικές ενότητες Προδρόμου και Αγ. Χαραλάμπους – Παναγίας στη συνοικία του χωριού.

- Την οργάνωση των εγκαταστάσεων εκπαίδευσης σε κάθε συνοικία με επέκταση των υπαρχόντων διδακτηρίων και χωροθέτηση νέων και ειδικότερα:

1) Συνοικία Πόθια: Χωροθετείται γυμνάσιο στα Β.Δ. της πολεοδομικής ενότητας Αγ. Μάμας. Διατηρείται το λύκειο στην πολεοδομική ενότητα Ανάσταση – Βασιλικών γιατί εξυπηρετεί τις ανάγκες των κατοίκων. Διατηρείται το δημοτικό σχολείο της πολεοδομικής ενότητας Χριστού – Καλαμιώτισσας και της πολεοδομικής ενότητας Ανάστασης – Βασιλικών. Το δημοτικό σχολείο της πολεοδομικής ενότητας Αγ. Ιωάννου Θεολόγου επεκτείνεται ώστε να εξυπηρετήσει και την πολεοδομική ενότητα Αγ. Νικολάου – Αγ. Βασιλείου.

Χωροθέτηση δημοτικού σχολείου στα παραδοσιακά κτίρια Βουβάλη στην πολεοδομική ενότητα Αγ. Στεφάνου.

Χωροθέτηση νηπιαγωγείων στις πολεοδομικές ενότητες Αγ. Στε-

φάνου, Αγίου Νικολάου – Αγ. Βασιλείου, Υπαπαντής – Αγ. Τριάδας – Ευαγγελίστριας, Ανάστασης – Βασιλικών.

2) Συνοικία Χωριό: Χωροθέτηση νέου γυμνασίου στην πολεοδομική ενότητα Προδρόμου. Χωροθέτηση δημοτικού σχολείου και νηπιαγωγείου στην πολεοδομική ενότητα Προδρόμου και στην πολεοδομική ενότητα Παναγιάς – Αγ. Χαραλάμπους.

Χωροθέτηση τεχνικών λυκείων στις πολεοδομικές ενότητες Αγ. Μάμας και Ανάστασης – Βασιλικών στη συνοικία Πόθια.

– Την οργάνωση των εγκαταστάσεων πρόνοιας και ειδικότερα:

1) Τη διατήρηση του υφιστάμενου χώρου του νοσοκομείου, του ορφανοτροφείου και του γηροκομείου.

2) Τη χωροθέτηση παιδικών σταθμών, στις πολεοδομικές ενότητες Αγ. Στεφάνου, Αγ. Νικολάου – Αγ. Βασιλείου, Υπαπαντής – Αγ. Τριάδας – Ευαγγελίστριας, Ανάστασης – Βασιλικών – Αγ. Μάμας, Προδρόμου και Παναγιάς – Αγ. Χαραλάμπους.

– Την οργάνωση των αθλητικών εγκαταστάσεων για την καλύτερη εξυπηρέτηση των συνοικιών και ειδικότερα:

1) Ενίσχυση του υπάρχοντος αθλητικού κέντρου στα όρια των συνοικιών Πόθιας – Χωριού το οποίο θα περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου, στίβο με κερκίδες, γυμναστήριο, 4 γήπεδα μικτής χρήσης αθλοπαιδιών και βοηθητικούς χώρους.

2) Χωροθέτηση ναυταθλητικών εγκαταστάσεων και κολυμβητηρίου κοντά στα κτίρια Βουβάλη στην παραλιακή ζώνη του οικισμού.

– Τη χωροθέτηση πολιτιστικών λειτουργιών και ειδικότερα:

1) Την επέκταση του πνευματικού κέντρου σε άκτιστο οικόπεδο στα Β.Δ. στην πολεοδομική ενότητα Υπαπαντή – Αγ. Τριάδα – Ευαγγελίστρια, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες του οικισμού.

2) Τη χρησιμοποίηση του ισογείου του επαρχείου για χώρο εκθέσεων και ψυχαγωγίας.

– Τη χωροθέτηση βιομηχανικής ζώνης στα Β.Δ. του οικισμού εντός της οποίας βρίσκεται το εργοστάσιο της ΔΕΗ για τη συγκέντρωση μη οχλουσών βιομηχανιών.

- Τη χωροθέτηση βιοτεχνικών ζωνών στη συνοικία του χωριού για μη οχλούσες βιοτεχνίες και στο καρνάγιο στη συνοικία της Πόθιας.

- Τη χωροθέτηση ζώνης χονδρεμπορίου και αποθηκών κοντά στο εργοστάσιο της ΔΕΗ.

- Τη χωροθέτηση ιχθυόσκαλας στην παραλιακή ζώνη του οικισμού.

γ) Τη γενική εκτίμηση της χωρητικότητας των γειτονιών σε κατοίκους (1990) και των αναγκών σε γη (Ηα) για κοινωνική υποδομή σε επίπεδο πόλης και των αναγκών σε γη (Ηα) στις πολεοδομικές ενότητες όπως αναφέρεται στους πίνακες Α-11.6, Α-11.2.1, Α-11.2.3.

δ) Την ιεράρχιση του οδικού δικτύου όπως φαίνεται στο χάρτη Π-2.1.2 σε κλίμακα 1:5.000. Βασικότερες παρεμβάσεις είναι:

- Απαλλαγή του κέντρου της πόλης από την κυκλοφορία διέλευσης με τη δημιουργία δύο περιφερειακών αρτηριών στα όρια της πυκνοδομημένης περιοχής οι οποίες ενώνονται μετά το κάστρο της χρυσοχεριάς και θα συνδέονται με τον επαρχιακό δρόμο που οδηγεί στο Χωριό και στην Πάνορμα.

- Δημιουργία δικτύου εξυπηρέτησης από συλλεκτήριους και τοπικούς δρόμους στο εσωτερικό του οικισμού.

- Πεζοδρόμηση του παραλιακού δρόμου με παράλληλη αναβάθμισή του, με τη δημιουργία ενότητας ελευθέρων χώρων σε συνδυασμό με τη διατήρηση των κτιρίων Βουβάλη.

- Πεζοδρόμηση του κύριου εμπορικού δρόμου και ενταξή του σε δίκτυο πεζοδρόμων μέχρι το πνευματικό κέντρο.

Αντίστοιχα δημιουργείται δίκτυο πεζοδρόμων και στο χωριό.

Ο σταθμός ταξί καταλαμβάνει τμήμα του χώρου στάθμευσης που δημιουργείται κοντά στην πλατεία.

- Δημιουργείται δίκτυο αστικών – υπεραστικών λεωφορείων.

ε) Τον καθορισμό ζωνών:

Ι. Οικονομικών και θεσμικών κινήτρων και πολεοδομικών μηχανισμών όπως φαίνονται στους χάρτες Π-1.7, Π-1.8 σε κλίμακα 1:5.000.

- Ζώνη ειδικών κινήτρων στις περιοχές των τοπικών κέντρων των συνοικιών Πόθιας και Χωριού.

- Ζώνη περιβαλλοντικής εξυγίανσης – αναβάθμισης η περιοχή των Μαρασιών στις πολεοδομικές ενότητες Αγίου Νικολάου – Αγ. Βα-

σιλείου και Αγ. Στεφάνου, τμήματα του κέντρου της Πόθιας και το κέντρο του Χωριού.

- Ζώνη ενεργού πολεοδομίας στην πολεοδομική ενότητα Προδρόμου.

- Ζώνη Αγοράς συντελεστή στο αραιοδομημένο τμήμα του οικισμού.

Η. Νέων αναπτυξιακών ζωνών και ζωνών εξυγίανσης κατοικίας όπως φαίνονται στους χάρτες Π-1.6.1 και Π-1.6.2 σε κλίμακα 1:5.000.

- Ζώνες λιανικού εμπορίου στις περιοχές των τοπικών κέντρων και στην κεντρική περιοχή Καλύμνου.

- Ζώνη βιοτεχνίας μη οχλούσας στο Χωριό και στο Καρνάγιο.

- Ζώνη προγράμματος παροχής έτοιμου σπιτιού.

Β. Τη λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος όπως σημειώνεται στο χάρτη Π-1.9 σε κλίμακα 1:25.000. Βασικότερες παρεμβάσεις είναι:

- Ζώνη προστασίας ακτών.

- Ζώνη προστασίας γεωργικής γης στον κάμπο του Βαθού.

- Ζώνη προστασίας χώρων ιστορικού ενδιαφέροντος όπως το Κάστρο του Χωριού, το κάστρο της Χρυσοχειριάς, τα Κόκκινα Φρύδια, η περιοχή του Δάμου, του Αη Γιάννη του Μελιτσάχα του Έμπολα στο Βαθύ και το Καστέλι.

- Ζώνη προστασίας αρχιτεκτονικών συνόλων ιστορικής και παραδοσιακής κληρονομιάς καθορίζονται οι οικισμοί Πόθια, Χωριό, Βαθύ και Τέλενδος.

- Ζώνες που προτείνονται για ειδική μελέτη για τη διαφύλαξη του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και για τουριστική ανάπτυξη: η περιοχή γύρω από τον κόλπο του Αργινώντα, η Τέλενδος και η Καλαβρός.

- Ζώνες απαγόρευσης κατάτμησης γύρω από τον οικισμό για τη διαφύλαξη της παραδοσιακής του εικόνας.

- Οχλούσες χρήσεις προς μεταφορά: ο σκουπιδότοπος.

Γ. Τις προτάσεις για τα απαραίτητα έργα και μελέτες δικτύων υποδομής όπως φαίνονται στους χάρτες Π-2.3.2, Π-2.4.2, Π-2.6.2, Π-2.7.2 σε κλίμακα 1:5.000 και ειδικότερα:

α) Δίκτυο ύδρευσης.

Επαρκεί το υπάρχον δίκτυο για τις ανάγκες του οικισμού.

β) Δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων – αντιπλημμυρική προστασία – απορρίματα.

– Κατασκευή κλειστών παράλληλων αγωγών ομβρίων στο παραλιακό τμήμα της Πόθιας που εκβάλλουν κατ' ευθείαν στη θάλασσα.

– Διευθέτηση ρέματος με κλειστή διατομή στο αραιοδομημένο τμήμα μεταξύ Πόθιας και Χωριού.

– Μεταφορά της χωματερής πάνω από το δρόμο προς το Βαθύ.

γ) Δίκτυο αποχέτευσης ακαθάρτων:

Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων για την εξυπηρέτηση του οικισμού.

δ) Ενεργειακό και τηλεπικοινωνιακό σύστημα:

– Δημιουργία δύο υποσταθμών ΔΕΗ στο τμήμα μεταξύ Πόθιας και Χωριού.

– Δημιουργία πρωτεύοντος υπόγειου δικτύου στο παραλιακό τμήμα του οικισμού.

– Δημιουργία υπόγειου τηλεφωνικού δικτύου για τις ανάγκες της Πόθιας και του Χωριού.

Δ. Τις προτάσεις για την ασφάλεια και προστασία της πόλης από σεισμούς, θεομηνίες, πυρκαγιές όπως φαίνονται στους χάρτες Π-3.1.2, Π-3.2 σε κλίμακα 1:5.000 ως ακολούθως:

– Δημιουργία πυροσβεστικού σταθμού σε θέση ανάμεσα στην Πόθια και το Χωριό και δημιουργία σημείων υδροληψίας σε κατάλληλες θέσεις.

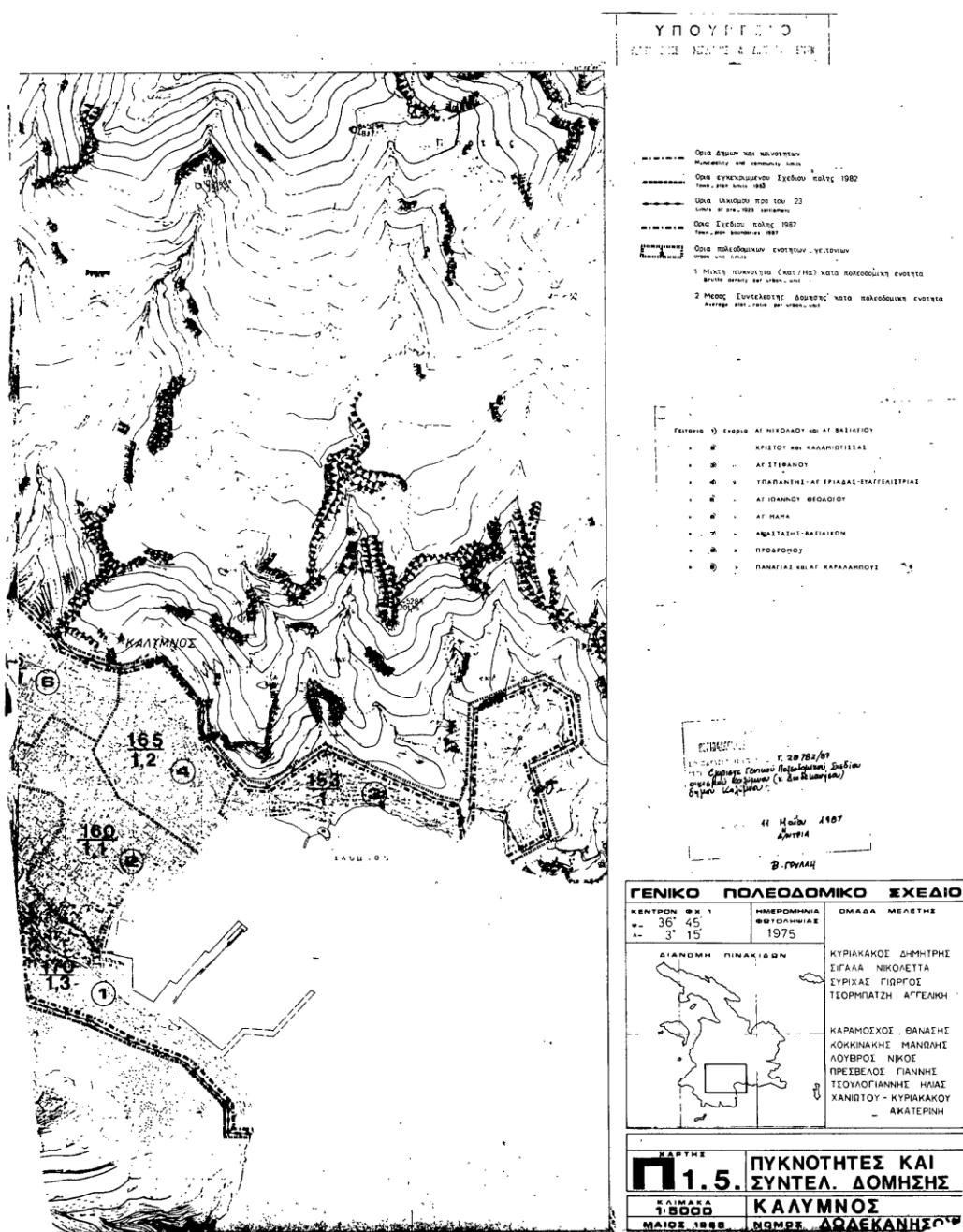
– Κατανομή σε όλη την έκταση του οικισμού χώρων συγκέντρωσης πληθυσμού σε περίπτωση θεομηνιών.

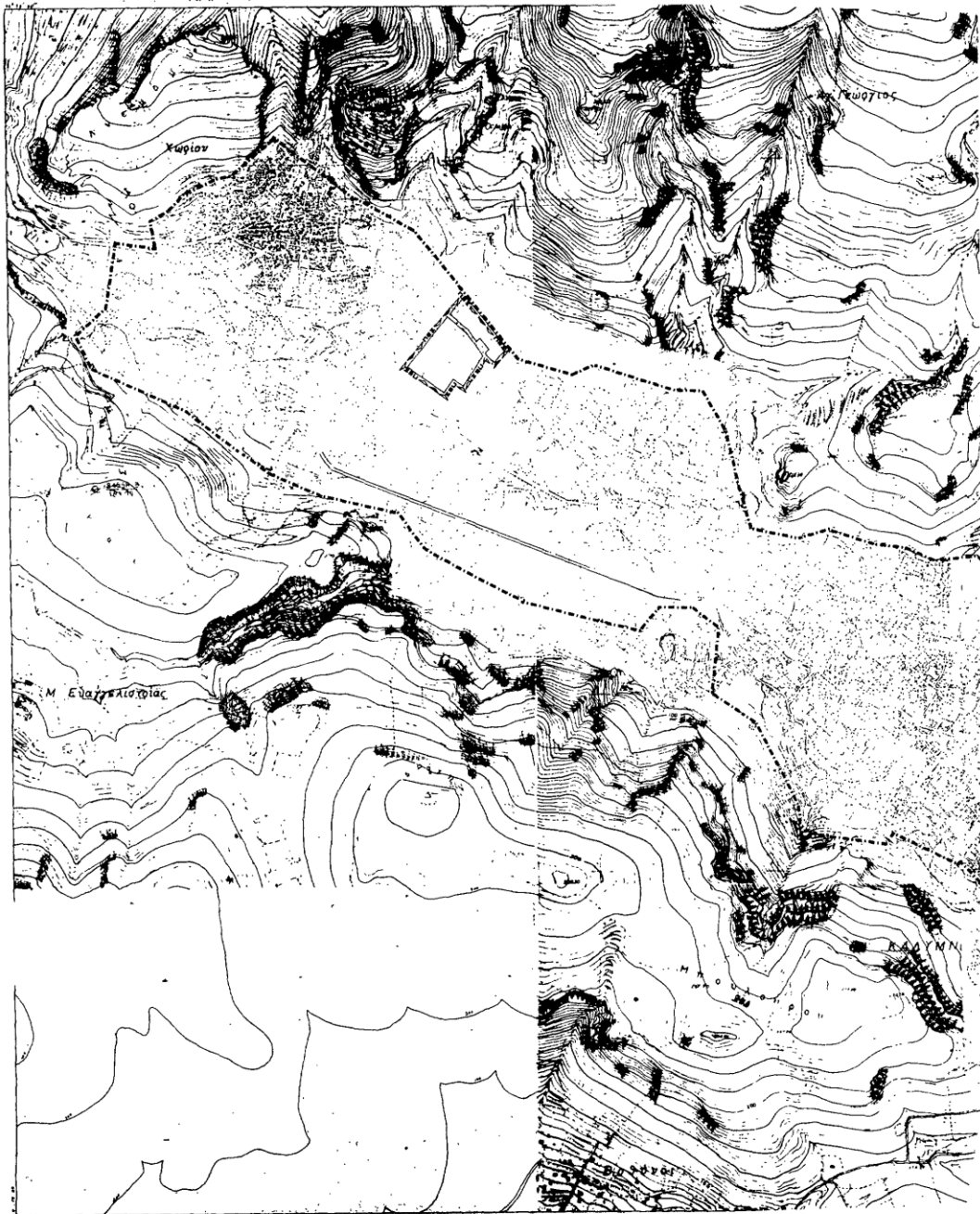
Ε. Συνοπτικά αντίτυπα των παραπάνω 17 χαρτών και 3 πινάκων θεωρημένα από τον Προϊστάμενο της Δ/νσης Πολεοδομικών Εφαρμογών με την υπ' αριθ. 28782/1405/1987 πράξη του δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με την παρούσα απόφαση.

2) Εντός της περιοχής του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου και ειδικότερα στις εκτός σχεδίου περιοχές που περιλαμβάνονται σ' αυτό, οικοδομικές άδειες που έχουν εκδοθεί με τις προγενέστερες ισχύουσες διατάξεις ή έχει υποβληθεί στην αρμόδια Πολεοδομική Αρχή ο πλήρης

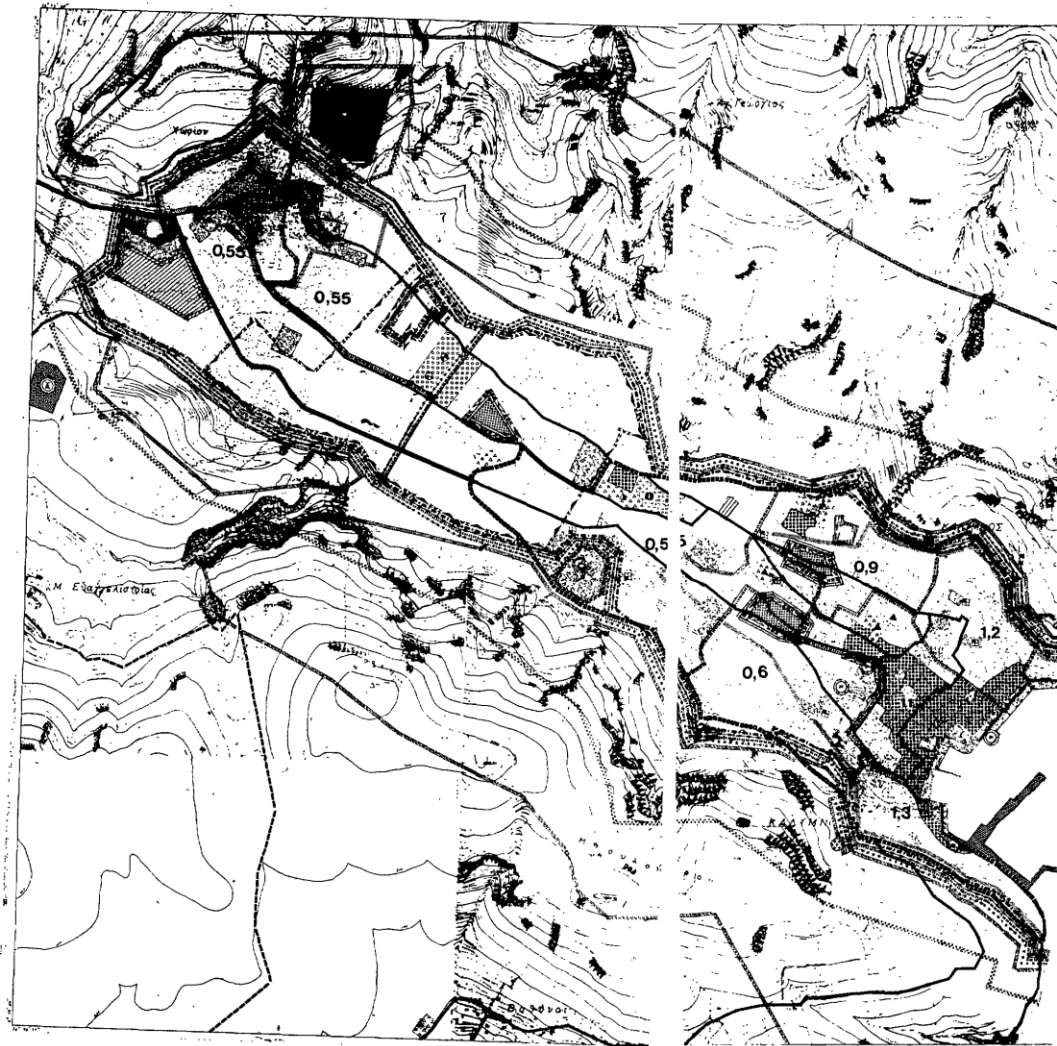
φάκελλος με τα απαραίτητα για την έκδοσή τους στοιχεία μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της παρούσας εκτελούνται όπως εκδόθηκαν ή εκδίδονται βάσει των υποβληθέντων στοιχείων σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν. 1577/85 ΓΟΚ.

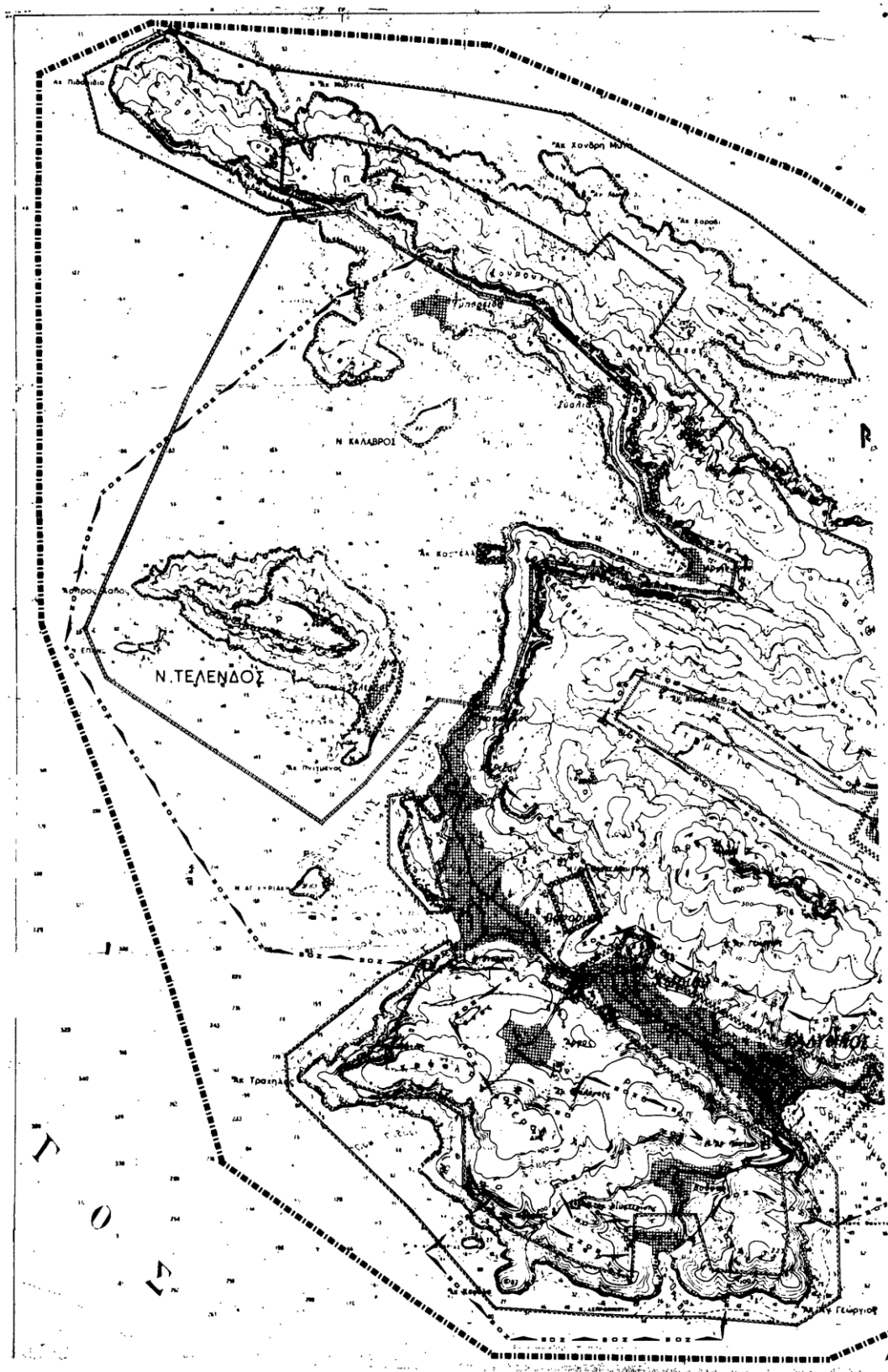
3) Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Χρήσεις Γης της Ευρύτερης περιοχής

Οι χρήσεις γης περιλαμβάνουν γενικά⁵:

- Οικισμούς
- Τουριστική και παραθεριστική κατοικία, που συγκεντρώνονται κυρίως σε παράκτιους οικισμούς του νότιου και δυτικού τμήματος του νησιού.
- Γεωργική γη στην περιοχή Άργους και Βαθύ
- Δάση και θάμνοι – περιοχές μακκίας/φρυγανικής βλάστησης

Η οικιστική ανάπτυξη οδήγησε στην ενοποίηση των οικισμών Πόθιας - Χώρας που συνεχίζεται προς Πάνορμο- Μυρτιές-Μασούρι. Μέσα στο πολεοδομικό συγκρότημα υπάρχουν ακόμα περιοχές που καλλιεργούνται (περιοχή «Ελιές» στον Πάνορμο) .

Γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας υπάρχει στο Βαθύ, όπου καλλιεργούνται κυρίως εσπεριδοειδή, και στο οροπέδιο του Άργους. Παραθεριστική κατοικία υπάρχει στα Βλυχάδια, τις Μυρτιές, το Μασούρι και τα Αργινώντα, Σκάλια και Εμπορείο. Οι παραθεριστικές κατοικίες του Πανόρμου τείνουν να μετατραπούν σε μόνιμες.

Δάση και υψηλό πράσινο υπάρχει στη νότια πλευρά του νησιού (Πόθια) και στη νότια πλευρά της Τελένδου. Όλο το υπόλοιπο νησί καλύπτεται από θάμνους, χλόη, και αρωματικά φυτά , ιδανικά για τη μελισσοκομία.

---

⁵ Διπλωματική Εργασία «Περιβαλλοντικές και Κοινωνικές Παράμετροι στην Ανάπτυξη Μικρών Οικισμών. Μελέτη περίπτωσης του Οικισμού Αργινώντα στην Κάλυμνο», Φανή Ρείση, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός Πόλεων και Κτιρίων, Ε.Α.Π. 2006.

Οικισμοί και Πολεοδομικές Ενότητες

Από τους πολύ παλιούς χρόνους οι δήμοι της Καλύμνου αποτελούσαν τον πυρήνα της κοινωνικής ζωής του νησιού, είχαν τα αρχεία τους και τους άρχοντες τους. Στην Κάλυμνο οι σφουγγαράδες συνεχίζουν να βουτάνε στα βαθιά, αιγαιοπελαγίτικα νερά βγάζοντας στην επιφάνεια τους καρπούς της θάλασσας με τον δικό τους πατροπαράδοτο τρόπο. Οι παραδόσεις βρίσκουν ακόμη πρόσφορο έδαφος στο όμορφο αυτό νησί των Δωδεκανήσων, φέρνοντας στο νου αναμνήσεις από την ημέρα της αναχώρησης των σπογγαλιευτικών, στιγμές αποχωρισμού και γιορτής στην επιστροφή μετά από καλή σοδειά.

Σίγουρα θα βρείτε λίγο χρόνο να περιπλανηθείτε στην φιλόξενη πόλη. Στον παραλιακό δρόμο μπορείτε να επισκεφθείτε την εκκλησία του Χριστού ή Σωτήρα. Το αξιόλογο τέμπλο της είναι έργο του γνωστού Τήνιου γλύπτη Γιαννούλη Χαλεπά με εικόνες και τοιχογραφίες φιλοτεχνημένες από ντόπιους ζωγράφους. Όμορφα κτίρια και πολύ πράσινο συνθέτουν την εικόνα του λιμανιού. Στην προκυμαία και τα τουριστικά καταστήματα τα σφουγγάρια δίνουν το στίγμα της Καλύμνου. Μην παραλείψετε να επισκεφθείτε τα εργαστήρια επεξεργασίας σφουγγαριών. Αν σας περισσεύει λίγος χρόνος ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης τα εκθέματα του Αρχαιολογικού - Λαογραφικού μουσείου.

Κοντά στην πόλη θα συναντήσουμε επίσης το Κάστρο της Χρυσοχειριάς κτισμένο από τους Ιππότες της Ρόδου πάνω σε αρχαία και βυζαντινά ερείπια, με την εκκλησία της Χρυσοχέρας στο εσωτερικό του. Το Χωριό είναι η παλιά πρωτεύουσα του νησιού. Κι εδώ οι Ιππότες άφησαν τα ίχνη τους ενισχύοντας το βυζαντινό Πέρα Κάστρο.

Χώρα

Η Χώρα βρίσκεται 3 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Πόθιας και για πολλούς αιώνες υπήρξε η πρωτεύουσα του νησιού. Είναι κτισμένη σε κοιλάδα μακριά από θάλασσα λόγω των πειρατών. Είναι ένα μέρος που ακόμα και σήμερα διατηρούν τις παραδόσεις ζωντανές. Στην περιοχή βρίσκονται τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Καλύμνου. Πάνω στον λόφο σε απόκρημνο βράχο βρίσκεται το Πέρα Κάστρο, ή Κάστρο της Χρυσοχειριάς, ή Κάστρο της Χώρας το οποίο κτίστηκε στα χρόνια του Βυζαντίου από τους Ιππότες του Τάγματος του Αγίου Ιωάννη. Άλλο αξιοθέατο είναι τα μοναστήρια τα οποία είναι σκορπισμένα ανάμεσα στο Κάστρο και προσφέρουν πανοραμική θέα. Εκεί βρίσκεται και η πρώτη μητρόπολη της Καλύμνου η εκκλησία της Παναγιάς της Κεχαριτωμένης με το περίφημο επιχρυσωμένο τέμπλο της. Στα ερείπια του αρχαίου ναού του Δηλίου Απόλλωνα χτίστηκε η εκκλησία του Χριστού της Ιερουσαλήμ που κατά την αρχαιότητα ήταν ο προστάτης του νησιού. Διπλά ακριβώς από την εκκλησία του Χριστού της Ιερουσαλήμ υπάρχει το μικρό μοναστηράκι της Αγίας Σοφίας. Στην ψηλότερη κορυφή της Καλύμνου (670 μετρά) δεσπόζει ο προφήτης Ηλίας.

Άργος

Το Άργος βρίσκεται νοτιοδυτικά της Χώρας σε μικρή απόσταση. Είναι ένα εκτεταμένο οροπέδιο με υψόμετρο 170μ. όπου βρίσκεται και το αεροδρόμιο. Το όνομα του Άργους δόθηκε από τους Αργείους της Πελοποννήσου που έμειναν εκεί μετά τον ερχομό τους από τον τρωικό πόλεμο. Το Άργος είναι ένας μικρός και αραιοκατοικημένος οικισμός όπου οι κάτοικοι του ασχολούνται με την κτηνοτροφία και την γεωργία. Παραδοσιακά προϊόντα του Άργους είναι το ζυμωτό ψωμί, κρίθινες κουλούρες και τυροκομικά προϊόντα. Κάθε καλοκαίρι διοργανώνεται η ετήσια γιορτή τσαμπούνας. Στο οροπέδιο του Άργους συναντάμε πρώτα τον βυζαντινό ναό των Αγίων Δώδεκα Αποστόλων. Οι Άγιοι Απόστολοι είναι ο σημαντικότερος βυζαντινός ναός της Καλύμνου. Οι Άγιοι Απόστολοι είναι πιθανό να κτίστηκαν στη θέση κάποιου αρχαίου ναού όπως δείχνουν προχριστιανικά αρχιτεκτονικά μέλη.

Σκάλια

Τα Σκάλια είναι ένας παραθαλάσσιος οικισμός με θέα την Τέλενδο και το νησάκι Καλαβρό. Στην περιοχή υπάρχει και το σπήλαιο Σκάλια με δύσκολη πρόσβαση αλλά πλούσιο σε σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Στο δυτικό τμήμα του οικισμού βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Μάμα το οποίο έχει χτιστεί σε θέση αρχαίου κτίσματος όπως και πολλά άλλα εκκλησάκια. Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία αλλά και με τη γεωργία και την αλιεία. Οι βραχώδεις πλαγιές που υψώνονται κατά μήκος του δρόμου προσφέρουν ιδανικούς τόπους για αναρρίχηση με φόντο το Αιγαίο Πέλαγος. Φεύγοντας από την περιοχή ο δρόμος στην δεξιά πλευρά οδηγεί τους επισκέπτες στην Παλιόνησο, μια περιοχή με ωραία παραλία και νησιωτική άγρια φύση μακριά από τον πολιτισμό. Ένα μέρος κατάλληλο για ξεκούραση και ηρεμία.

Πάνορμος

Ο Πάνορμος μια καταπράσινη τοποθεσία αποτελεί σήμερα πόλο έλξης για τους τουρίστες. Βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της κοιλάδας Πόθιας με μεγάλες καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Κατοικείται από τα αρχαία χρόνια σύμφωνα με τα αρχαία εργαστήρια αγγειοπλαστικής που έχουν βρεθεί στην θέση της Τσουκαλαριάς. Ο περισσότερος κόσμος επισκέπτεται το Πάνορμο κυρίως για της ωραίες του παραλίες. Το Καντούνι, τα Λινάρια και ο Πλατύς Γιαλός είναι οι τρεις από τις ομορφότερες παραλίες του οικισμού. Οι απότομες ορεινές πλαγιές με κατάλληλα διαμορφωμένες διαδρομές είναι ιδανικές για ορειβάσια και αναρρίχηση.

Μυρτιές

Οι Μυρτιές βρίσκονται 8 χιλιόμετρα από την Πόθια στη δυτική μεριά της Καλύμνου. Είναι ένας παραθαλάσσιος οικισμός που πήρε το όνομα του από τις μυρτιές που υπήρχαν γύρω στην περιοχή. Η Βοτσαλωτή παραλία μήκους 700 μέτρων με σχετικά ρηγά νερά που θα βρείτε εκεί δίνει άλλη ομορφιά στον οικισμό και το νησί. Ακριβώς απέναντι βρίσκεται η Τέλενδος και κατά τη διάρκεια της μέρας πραγματοποιούνται δρομολόγια με μικρά καΐκια. Ταβέρνες, μπαρ και ξενοδοχεία δεν λείπουν από τις Μυρτιές.

Μασούρι

9 χιλιόμετρα από την Πόθια στη δυτική μεριά της Καλύμνου βρίσκεται το Μασούρι ένα από τα δημοφιλέστερα τουριστικά θέρετρα της Καλύμνου. Θεωρείται μια από τις καλύτερες παραλίες του νησιού με θέα την Τέλενδο, πεντακάθαρα νερά και καλή οργάνωση. Την τουριστική περίοδο το Μασούρι χτυπάει σε εντόνους καλοκαιρινούς ρυθμούς. Γύρω από το Μασούρι υψώνονται επιβλητικοί βράχοι και θεωρείται παράδεισος αναρρίχησης. Υπάρχουν όλων των ειδών οι υπηρεσίες όπως ξενοδοχεία, καταστήματα, τράπεζες, γραφεία ενοικιάσεων αυτοκινήτων και ποδηλατών.

Εμπορείος

Στη βορειοδυτική πλευρά του νησιού βρίσκεται ο Εμπορείος σε απόσταση 19,5 χιλιομέτρων από την Πόθια. Είναι ο πιο απόμακρος οικισμός του νησιού ένα ήσυχο παραθαλάσσιο χωριουδάκι με λιγοστούς κατοίκους. Τα τελευταία χρόνια εκτός από την κτηνοτροφία και την αλιεία οι κάτοικοι ασχολούνται και με τον τουρισμό. Κατά την αρχαιότητα ο Εμπορείος ήταν το πρώτο εμπορικό κέντρο της Καλύμνου. Στον Εμπορείο λειτουργούν πολλά παραθαλάσσια εστιατόρια, καφενεία, παραδοσιακές ταβέρνες αλλά και πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια. Στα βόρεια είναι χτισμένο το Καστρί, ένα οχυρό της Ελληνιστικής εποχής. Με ισχυρό τείχος, δυο πύργους άμυνας και πύλη το Καστρί προστάτευε την περιοχή του Εμπορείου. Σώζεται μια διπλή βάση ενός ελαιοτριβείου το οποίο λειτουργούσε στο εσωτερικό. Ο Άγιος Γεώργιος και το Καστρί με τα κυκλώπεια τείχη του δίνουν μια διαφορετική εικόνα στον Εμπορείο και το υπόλοιπο νησί.

Πόθια

Η Πόθια είναι η πρωτεύουσα και το λιμάνι της Καλύμνου. Μια πυκνό-κατοικημένη περιοχή χτισμένη στις αρχές του 1850 και στην οποία θα βρείτε ταβέρνες, καφετέριες, ζαχαροπλαστεία, εστιατόρια και ξενοδοχεία. Επίσης και όλες τις δημοτικές υπηρεσίες όπως αστυνομία, ταχυδρομείο, λιμεναρχείο κ.α. Νοτιοδυτικά της Πόθιας και σε μικρή απόσταση βρίσκονται τα Θέρμα, μια περιοχή με θερμοπηγές που έχουν θεραπευτικές ιδιότητες.

Στην Πόθια ο επισκέπτης συναντά μεγάλη ποικιλία παραδοσιακών σπιτιών με έντονα στοιχεία νεοκλασικού ρυθμού. Στις συνοικίες της Υπαπαντής, της Ευαγγελίστριας, του Αγίου Θεολόγου και στις Πατήθριες συναντάμε τα περισσότερα παραδοσιακά σπίτια. Έργα μεγάλων Καλύμνιων ζωγράφων όπως του Μαγκλή, του Γεωργίου Οικονόμου, του Σακελλάρη, του Μιχαήλ Αλαχούζου, του Νικολάου Μάγκου, του Τιμόθεου Κουρούνη, του Εμμανουήλ Χούλη, του Θεόφιλου Μπιλλήρη, του Σακελάρη Πιζάνια και πολλών άλλων κοσμούν τις ενοριακές εκκλησίες της Πόθιας και γενικά της Καλύμνου.

Από τις σημαντικότερες ενοριακές εκκλησίες είναι η **Μεταμόρφωση του Σωτήρος** με μαρμάρινο τέμπλο και ο **Άγιος Νικόλαος** επίσης με μαρμάρινο τέμπλο φτιαγμένο στη Σμύρνη. Στην πόλη λειτουργεί το Αρχαιολογικό Μουσείο της Καλύμνου, όπου υπάρχει μεγάλος αριθμός από αρχαία χάλκινα και μαρμάρινα γλυπτά, εργαλεία, αγγεία, όπλα και νομίσματα τα οποία δείχνουν την εξέλιξη της Καλύμνου από τους Προϊστορικούς ως του Βυζαντινούς χρόνους. Στο Δημοτικό Ναυτικό Μουσείο ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει την ναυτική παράδοση του νησιού και την ιστορία και τις μεθόδους της σπογγαλιείας. Επίσης εκτίθενται και αντικείμενα από ναυάγια αρχαίων πλοίων. Το Λαογραφικό Μουσείο λειτουργεί στο ίδιο κτήριο με δείγματα του λαϊκού πολιτισμού της Καλύμνου. Όποιος θέλει να γνωρίσει τη νησιωτική αστική αρχιτεκτονική της Καλύμνου μπορεί να επισκεφτεί το αρχοντικό της οικογένειας Βουβάλη το οποίο λειτουργεί σαν Μουσείο. Ένα ακόμα αξιόλογο μοναστήρι της Καλύμνου είναι ο **Άγιος Σάββας** που δεσπόζει στη δυτική πλευρά του λιμανιού όπου η θέα από εκεί είναι μαγευτική και στη γιορτή του εκατοντάδες κόσμος επισκέπτεται τη μονή.

Βλυχάδια

Σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από την Πόθια βρίσκονται τα Βλυχάδια στο νότιο τμήμα της Καλύμνου. Τα Βλυχάδια ένα μαγευτικό παραθαλάσσιο τοπίο με δυο υπέροχες παραλίες και πολλές παραδοσιακές ταβέρνες μπορούν εύκολα να σας μαγέψουν. Εκεί βρίσκεται και το ιδιωτικό Μουσείο Θαλασσιών Ευρημάτων Βαλσαμίδα όπου μπορείτε να επισκεφτείτε με την οικογένεια σας. Στα Βλυχάδια θα βρείτε ενοικιαζόμενα δωμάτια, ταβέρνες, καφεενεία και καταδυτικό κέντρο όπου γίνονται μαθήματα σε μεγάλους και μικρούς. 2 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά των Βοθύνων το Σπήλαιο της Κεφάλας η Σπήλαιο του Διός με έκταση 1000 τετραγωνικών μέτρων το ομορφότερο σπήλαιο της Καλύμνου με έξι θαλάμους και τεράστιους σταλακτίτες. Καθημερινά εκτελούνται θαλάσσια δρομολόγια προς το σπήλαιο με πλοία από το λιμάνι της Πόθιας ή μέσω μονοπατιού από τη μονή της Αγίας Αικατερίνης. Η Μονή των Αγίων Πάντων όπου μόνασε ο Άγιος Σάββας (1862-1948) βρίσκεται στην κορυφή της οροσειράς που χωρίζει τους Βοθύνους από την Πόθια.

Βαθύ

Το Βαθύ ή ο Βαθύς βρίσκεται 11 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της πόλης Πόθιας και είναι το μόνο μέρος της Καλύμνου με τη μεγαλύτερη και περισσότερο γόνιμη κοιλάδα. Μια εντυπωσιακή και καταπράσινη κοιλάδα εντυπωσιάζει και γοητεύει τον επισκέπτη ξεκινώντας από το λιμανάκι της Ρίνας μέχρι την περιοχή Στημένια. Οι επισκέπτες μέσα από οδικές διαδρομές ή και περιπάτους μπορούν να απολαύσουν μοναδικές ομορφιές και σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους. Με μικρά θαλάσσια σκάφη πραγματοποιούνται επισκέψεις στο προϊστορικό σπήλαιο Δασκαλιό στην είσοδο του λιμανιού της Ρίνας.

Λίγα μέτρα από το λιμάνι της Ρίνας υπάρχει ένα φυσικό ενυδρείο το οποίο αποτελεί μοναδικό αξιοθέατο. Στο λιμάνι της Ρίνας λειτουργεί ναυπηγείο σκαφών καθώς και ασφαλές αγκυροβόλιο για την υποδοχή τουριστικών σκαφών αναψυχής.

Στη Ρίνα λειτουργούν ξενοδοχεία, παραδοσιακές ταβέρνες και καφετέριες προσφέροντας διάφορες γαστρονομικές απολαύσεις και παραδοσιακά φαγητά.

Αργινώντα

Βρίσκεται 3 χιλιόμετρα μετά το Μασούρι στον δρόμο προς Εμπορείο, στη βορειοδυτική πλευρά της Καλύμνου και απέχει 16,5 χιλιόμετρα από την Πόθια.

Τα πεντακάθαρα γαλαζοπράσινα νερά της, τα στρογγυλεμένα βότσαλα και τα δέντρα που περιτριγυρίζουν όλο τον κόλπο δημιουργούν ένα πανέμορφο τοπίο και είναι ιδανική για αναγνώριση του βυθού με μάσκα.

Τεχνικές – Μεταφορικές Υποδομές

Υποδομές Μεταφορών

Μεταφορές από και προς την Κάλυμνο

Μεταφορές με πλοίο

Η Κάλυμνος απέχει 183 ναυτικά μίλια από τον Πειραιά και 85 ναυτικά μίλια από τη Ρόδο, με τα λιμάνια των οποίων συνδέεται με τακτικά ακτοπλοϊκά δρομολόγια.

Η ακτοπλοϊκή σύνδεση εξυπηρετείται κυρίως από το λιμάνι στην Πόθια. Οι λιμενικές και θαλάσσιες δραστηριότητες καλύπτονται από το Λιμεναρχείο Καλύμνου και το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο. Πλοία για το νησί ξεκινούν από τον Πειραιά για απ' ευθείας προσέγγιση, αλλά και από την Κω ή το Μαστιχάρι σε περίπτωση που επιλέξει κάποιος να ταξιδέψει μέσω Κω όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως. Η διάρκεια του ταξιδιού από τον Πειραιά είναι 10 έως 12 ώρες με συμβατικά πλοία, ανάλογα τις ενδιάμεσες στάσεις.

Το ταξίδι με πλοίο από το Μαστιχάρι μέχρι την Κάλυμνο, κυμαίνεται από 20 έως 45 λεπτά, ανάλογα με το μέσο που θα χρησιμοποιηθεί.

Μεταφορές με αεροπλάνο

Το αεροδρόμιο της Καλύμνου εγκαινιάστηκε και λειτούργησε πρώτη φορά το 2006, και εξυπηρετεί μόνο πτήσεις εσωτερικού. Ο αερολιμένας Καλύμνου, βρίσκεται

στην περιοχή Άργος, σε απόσταση 10-15 λεπτά από την Πόθια. Εναλλακτική λύση για την αεροπορική προσέγγιση της Καλύμνου, αποτελεί η πτήση έως τη γειτονική Κω. Μπορεί να βρει κάποιος δρομολόγια έως το αεροδρόμιο της Κω, και κατόπιν με ταχύπλοο ή συμβατικό Ferry Boat από το Μαστιχάρι, το οποίο μπορεί να προσεγγίσει απ' ευθείας από τον Διεθνή Αερολιμένα Κω με ταξί ή λεωφορείο. Μεταφορές εντός του νησιού

Το εσωτερικό οδικό δίκτυο ανέρχεται σε μήκος πάνω 85 km, εκ των οποίων το συνολικό μήκος ασφαλτοστρωμένων δρόμων ανέρχεται σε πάνω από 70 km.

Υποδομές Ύδρευσης - Άρδευσης

Η ύδρευση πραγματοποιείται από γεωτρήσεις⁶ που υπάρχουν στο νησί. Από την υπεράντληση, κάποιες απ' αυτές βγάζουν υφάλμυρο νερό και επειδή το νερό απ' όλες τις γεωτρήσεις, αναμιγνύεται για να καλύψει τις ανάγκες του νησιού, το νερό του δικτύου καταλήγει να είναι υφάλμυρο γι' αυτό και δεν χρησιμοποιείται ως πόσιμο. Προ καιρού, τοποθετήθηκαν βρύσες σε κάποια σημεία της Πόθιας, απ' όπου οι κάτοικοι μπορούν να προμηθευτούν πόσιμο νερό με χαμηλό κόστος. Το νερό αυτό προέρχεται από γεωτρήσεις στο Βαθύ. Επιπλέον, το δίκτυο της ύδρευσης θεωρείται πεπαλαιωμένο και οι ποσότητες νερού επαρκούν οριακά (ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες).

Επίσης, στο παρελθόν ολοκληρώθηκε έργο προμήθειας και εγκατάστασης δύο μονάδων αφαλάτωσης, στα νησιά της Ψερίμου και της Τελένδου. Η συνολική επιλέξιμη δαπάνη ήταν 583.000€.⁷

Η άρδευση των καλλιεργειών γίνεται από πηγάδια που υπάρχουν στην περιοχή Βαθύ. Επίσης στην περιοχή Βαθύ υπάρχει λιμνοδεξαμενή εξωποτάμια με ακάλυπτη μεμβράνη που τροφοδοτείται από τα όμβρια ύδατα τεσσάρων χειμάρρων της περιοχής, με ωφέλιμο όγκο 155.000 m³ και πηγή χρηματοδότησης το II ΚΠΣ. Το έργο αποπερατώθηκε το 1998, και τα έργα αξιοποίησης του ολοκληρώθηκαν το 2008, με πηγή χρηματοδότησης το III ΚΠΣ (ΠΕΠ 2000-2006)

⁶ Υπάρχουν τουλάχιστον 26 γεωτρήσεις, μία λιμνοδεξαμενή στο Βαθύ χωρητικότητας 200.000 m³ και τουλάχιστον 7 δεξαμενές ύδατος.

Πηγή: ⁷ <https://devak.kalymnos.gov.gr/index.php/el/>

Πίνακας δεξαμενών ύδατος		
α/α	Θέση	Χωρητικότητα m ³
1	Φραγκουλιά	1.600
2	Κάστρο	5
3	Αγ. Κατερίνα	2
4	Αργινώντα	12
5	Γήπεδο (Βαθύ)	150
6	Κολητήρι	200
7	Νινή	150
Σύνολα		2.119

Πίνακας 11: Λίστα δεξαμενών ύδατος⁸

Οι μετρήσεις ελέγχου ποιότητας, γίνονται στο Γ.Χ.Κ και στη Χημική Υπηρεσία Ρόδου με προγραμματισμένες δειγματοληψίες. Οι διαδικασίες εξυγίανσης του νερού γίνονται με φιλτράρισμα και με απολύμανση με υποχλωριώδες νάτριο.

---

⁸ Με κάθε επιφύλαξη, για πιθανές αλλαγές

Υποδομές Αποχέτευσης Όμβριων και Ακαθάρτων

Στις περιοχές Πόθιας και Χώρας υπάρχει δίκτυο αποχέτευσης με κάλυψη 90% περίπου. Στις τουριστικές περιοχές το δίκτυο δεν έχει τεθεί σε λειτουργία. Τα λύματα καταλήγουν στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ) που κατασκευάστηκαν πρόσφατα. Οι υπόλοιπες περιοχές χρησιμοποιούν βόθρους.

Εικόνα 0-1: Εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων

Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

Ο Δήμος Καλυμνίων, λόγω τουριστικής κίνησης (παραθεριστές και επισκέπτες ειδικού τουρισμού όπως αναρριχητές) παρουσιάζει εποχιακές διακυμάνσεις στην παραγωγή απορριμμάτων. Ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαίο να χωριστεί το έτος σε επιμέρους χρονικές περιόδους, προκειμένου μα γίνει ορθολογικότερη προσέγγιση της ετήσιας ποσότητας παραγόμενων απορριμμάτων.

Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικά στοιχεία σχετικά με τα στερεά απόβλητα, προκειμένου να γίνει δυνατή η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης εικόνας αναφορικά με το ζήτημα. Από εκεί και πέρα, από έτος σε έτος, υπάρχουν διακυμάνσεις, που σε κάθε περίπτωση δεν αναιρούν την αξία των συμπερασμάτων.

1^η περίοδος: Ιανουάριος – Φεβρουάριος - Μάρτιος – Νοέμβριος – Δεκέμβριος

Η περίοδος χαρακτηρίζεται από πλήρη έλλειψη τουριστικής κίνησης, με την εξαίρεση της παρουσίας αναρριχητών. Ως εκ τούτου, οι παραγόμενες ποσότητες προέρχονται σχεδόν αποκλειστικά από τους μόνιμους κατοίκους του Δήμου. Ο επόμενος πίνακας απεικονίζει τον τρόπο υπολογισμού των παραγόμενων ποσοτήτων απορριμμάτων κατά την 1η περίοδο, ποσότητα η οποία ανέρχεται σε 24.514 kg/ημέρα x 150 ημέρες = 3.677.000 Kg ή 3.677 tn

Νησί	Κάτοικοι	kg/κάτοικοι/ημέρα	kg/ημέρα
Κάλυμνος	16.257	1,5	24.386
Ψέριμος	130	0,7	91
Τέλενδος	54	0,7	38
Σύνολο	16.441		24.514

Πίνακας 12: Παραγόμενη ποσότητα απορριμμάτων κατά την 1η περίοδο

2^η περίοδος: Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος - Σεπτέμβριος – Οκτώβριος

Ο μήνας Απρίλιος θεωρείται ως ο μήνας έναρξης της τουριστικής περιόδου, δεδομένου ότι ακολουθεί η περίοδος του Πάσχα με σημαντική παρουσία ελλήνων παραθεριστών, ενώ η παρουσία αναρριχητών εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα αισθητή. Κατά τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο αρχίζει η πτώση της τουριστικής κίνησης, ακολουθούμενη από μείωση της παραγωγής απορριμμάτων.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, ο εποχικός πληθυσμός αυτές τις περιόδους αντιστοιχεί στο 20% του μέγιστου εποχικού πληθυσμού που παρουσιάζεται κατά την 3η χρονική περίοδο. Η συνολική ποσότητα που παράγεται καθημερινά την περίοδο αυτή είναι το άθροισμα της ημερήσιας παραγόμενης ποσότητας των μόνιμων κατοίκων και των τουριστών (εκτιμάται ότι η ημερήσια παραγόμενη ποσότητα απορριμμάτων ενός τουρίστα ανέρχεται σε 1.2 kg/ημέρα).

Ως εκ τούτου οι παραγόμενες ποσότητες είναι :

$$24.514 \text{ kg/ημέρα} + (1.322 \text{ άτομα} \times 1,2 \text{ kg/ημέρα}) = 26.100 \text{ kg/ημέρα.}$$

$$26.100 \text{ kg/ημέρα} \times 150 \text{ ημέρες} = 3.915.000 \text{ Kg ή } 3.915 \text{ tn}$$

3η περίοδος: Ιούλιος – Αύγουστος

Πρόκειται για την περίοδο με την μεγαλύτερη τουριστική κίνηση οπότε και το μεγαλύτερο άθροισμα μόνιμου και εποχικού πληθυσμού.

Ομοίως υπολογίζεται η παραγόμενη ποσότητα και αυτής της περιόδου:

$$24.514 \text{ kg/ημέρα} + (6.610 \text{ άτομα} \times 1,2 \text{ kg/ημέρα}) = 32.446 \text{ kg/ημέρα}$$

$$32.446 \text{ kg/ημέρα} \times 60 \text{ ημέρες} = 1.946.760 \text{ Kg ή } 1.947 \text{ tn}$$

Αθροίζοντας τις παραγόμενες ποσότητες των επί μέρους περιόδων, η συνολική ετήσια παραγόμενη ποσότητα απορριμμάτων στην Κάλυμνο εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 9.539 tn.

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι ποσότητες των απορριμμάτων που παράγονται κατά τις τρεις χρονικές περιόδους καθώς και η συμμετοχή σε αυτές του μόνιμου και εποχικού πληθυσμού.

Κατηγορία πληθυσμού	1 ^η περίοδος	2 ^η περίοδος	3 ^η περίοδος	Σύνολα
Μόνιμος Πληθυσμός	3.677	3.677	1.471	8.825
Εποχιακός πληθυσμός	-	238	476	714
Σύνολα	3.680	3.920	1.960	9.539

Πίνακας 13: Ποσότητες απορριμμάτων κατά τις τρεις χρονικές περιόδους και η συμμετοχή του μόνιμου και εποχικού πληθυσμού

Υφιστάμενη Οργάνωση Διάθεσης Απορριμμάτων

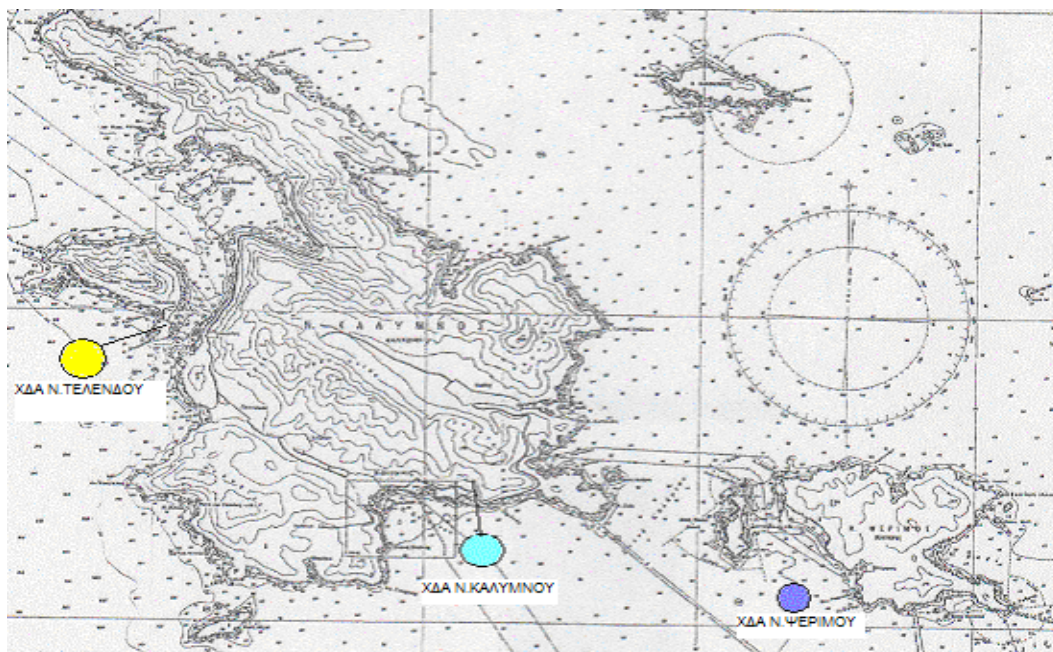
Στην Κάλυμνο υπάρχει ένας ΧΑΔΑ όπου εναποτίθενται όλα τα συλλεγόμενα απορρίμματα.

Βρίσκεται σε εξέλιξη η δημιουργία Ολοκληρωμένης Εγκατάστασης Διαχείρισης Αποβλήτων (Ο.Ε.Δ.Α.).

Στην Ψέριμο και την Τέλενδο λειτουργούσαν τοπικοί ΧΑΔΑ . Τα τελευταία 2 χρόνια ο Δήμος κατήργησε τους ΧΑΔΑ των νησιών και τα απορρίμματα πλέον

μεταφέρονται ακτοπλοϊκώς στην Κάλυμνο. Στην Καλόλιμνο η συλλογή των απορριμμάτων διενεργείται από το στρατιωτικό προσωπικό του εκεί φυλακίου. Στα υπόλοιπα νησιά του Δήμου Καλυμνίων και στις μη προσβάσιμες παραλίες της Καλύμνου η καθαριότητα διενεργείται από εθελοντικές πρωτοβουλίες με την στήριξη του Δήμου.

Οι εν λειτουργία ΧΑΔΑ, οι τοποθεσίες των οποίων απεικονίζονται στον επόμενο χάρτη, δεν διαθέτουν την απαραίτητη υποδομή, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, έτσι ώστε οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την λειτουργία τους να είναι οι ελάχιστες δυνατές.

Εικόνα 0-2: Τοποθεσίες των εν λειτουργία ΧΑΔΑ

Εναλλακτική Διαχείριση Αποβλήτων

Παλαιότερα είχε γίνει προσπάθεια διαχωρισμού αλουμινίου και χαρτιού με την τοποθέτηση ξεχωριστών κάδων σε κεντρικούς δρόμους στην Κάλυμνο με μεγάλη ανταπόκριση των κατοίκων. Όμως η έλλειψη αποθηκευτικού χώρου είχε ως συνέπεια τα ανακυκλώσιμα υλικά να καταλήξουν στον χώρο διάθεσης του νησιού. Σήμερα είναι σε εξέλιξη ένα πρόγραμμα ανακύκλωσης ηλεκτρονικών συσκευών, ενώ παράλληλα επαναπροσδιορίζεται το πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού.

Τα προβλήματα αργής ανάπτυξης των συστημάτων ανακύκλωσης εντοπίζονται κυρίως στην χαμηλή οργανωτική και στελεχιακή δυναμικότητα του Δήμου.

Δραστηριότητες - Δρομολόγια - Εξοπλισμός Διαχείρισης - Ποσότητες

Με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία από την αρμόδια υπηρεσία, ο μέσος όγκος των οικιακών απορριμμάτων για τα οποία γίνεται αποκομιδή ανέρχεται σε 11.150 τόνους ετησίως. Τα στοιχεία των δραστηριοτήτων παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΣΤΟΧΟΙ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ
Αποκομιδή οικιακών απορριμμάτων (από συμβατικούς κάδους)	7.680 ΤΟΝΟΙ ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
Αποκομιδή οικιακών απορριμμάτων (από 60 υπόγειους κάδους)	3.470 ΤΟΝΟΙ ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
Αποκομιδή ογκωδών αντικειμένων	1.000 ΤΟΝΟΙ ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
Αποκομιδή απορριμμάτων και καθαρισμός νήσου Ψερίμου	50 ΤΟΝΟΙ ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
Αποκομιδή απορριμμάτων και καθαρισμός νήσου Τελένδου	50 ΤΟΝΟΙ ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ
Καθαρισμός δρόμων (μηχαν. σκούπες)	ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗΣ ΒΛΑΒΗΣ ΣΑΡΩΘΡΟΥ
Καθαρισμός δρόμων (με οδοκαθαριστές και καροτσάκια)	ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
Καθαρισμός παραλιών	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ 12 ΓΙΑ 6 ΜΗΝΕΣ ΑΠΟ ΜΑΙΟ ΕΩΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟ
Καθαρισμός Δημοτικών Τουαλετών	ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ 5 ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΤΟΥΑΛΕΤΩΝ
Καθαρισμός κοινόχρηστων χώρων κλπ	ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
Διευθέτηση της υπάρχουσας χωματερής	Καθημερινή διευθέτηση της χωματερής με μόνιμο υπάλληλο χειριστή βαρέου μηχανήματος (Ερπύστριας)
Φύλαξη γκαράζ	2 ΑΤΟΜΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
Περυσυλλογή αδέσποτων ζώων	ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Πίνακας 14: Δραστηριότητες καθαριότητας και ανακύκλωσης

Σύμφωνα με την αρμόδια υπηρεσία καθαριότητας, ο διαθέσιμος εξοπλισμός για την υλοποίηση των ανωτέρω δράσεων, παρουσιάζεται παρακάτω:

<u>ΥΠΗΡΕΣΙΑ/ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟ ΟΧΗΜΑ</u>	<u>ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ</u>	<u>ΕΤΟΣ 1ης Κυκλ.</u>	<u>*ΜΑΡΚΑ</u>	<u>ΜΟΝΤΕΛΟ</u>	<u>ΕΙΔΟΣ ΟΧΗΜΑΤΟΣ (Όπως αναφέρεται στην άδεια κυκλοφορίας)</u>	<u>ΚΥΒΙΣΜΟΣ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2010	2010	PIAGGIO	PORTER MAXXI	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	1296	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2005	2005	PIAGGIO	PORTER MAXXI	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	1300	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΓΚΟΔΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2007	2007	MITSUBISHI	FE 01T	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	ΦΟΡΟΛ. ΙΣΧΥΣ 18	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1996	1996	MERCEDES	1314K/31	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	ΦΟΡΟΛ. ΙΣΧΥΣ 36	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1996	1996	MERCEDES	814/37	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	ΦΟΡΟΛ. ΙΣΧΥΣ 36	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2005	2005	VOLVO	FLH 4X2R	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	ΦΟΡΟΛ. ΙΣΧΥΣ 33	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	2014	2014	DAF TRUKS NV	L2EN3	ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΟΦΟΡΟ	6693	ΑΠΟΚΟΜΙΔΗ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 15: Διαθέσιμος εξοπλισμός για υλοποίηση δράσεων καθαριότητας και ανακύκλωσης

Υποδομές Ενέργειας και Αξιοποίηση ΑΠΕ

Η ενεργειακή υποδομή αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από το δίκτυο της ηλεκτρικής ενέργειας. Υπάρχει ένα εργοστάσιο ΔΕΗ ΑΣΠ ΚΑΛΥΜΝΟΥ στην περιοχή Λαφάσι. Αξιοσημείωτη είναι η δημιουργία 11 μονάδων φωτοβολταϊκών συστημάτων, συνολικής δυναμικότητας 1.100 KW.

Στην περιοχή λειτουργούν 2 γραμμές μεταφοράς των 20kW: 2 Καλύμνου (EP210, EP270), 2 διασυνδετικές Καλύμνου-Κω (EP220, EP280) και 2 Καλύμνου-Λέρου (EP230, EP260). Οι τελευταίες τροφοδοτούν και τους Λειψούς. Προς το παρόν δεν γίνεται χρήση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, παρά το γεγονός ότι οι συνθήκες θεωρούνται ιδιαίτερα ευνοϊκές.

Σε γενικές γραμμές, η παροχή ενέργειας παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα επάρκειας και τροφοδοσίας.

Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω δράσεις σχετικές με τη βελτίωση διαχείρισης ενέργειας

- Εγκατάσταση Ολοκληρωμένου Συστήματος Τηλεδιαχείρισης Δικτύου Ηλεκτροφωτισμού με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και τη Βελτίωση Διαχείρισης πόρων.

- Ύπαρξη μελέτης για εγκατάσταση αυτόνομων φωτιστικών στους δρόμους-προς Βαθύ,Καστέλι-Εμπορειός, Περιφερειακός Μασουριού, Βλυχάδια και διαφόρων δυσπρόσιτων και μη περιοχών Καλύμνου,Τελένδου και Ψερίμου που στερούνται επαρκούς δημοτικού φωτισμού. Πρόκειται για μια τεχνολογία η οποία δεν απαιτεί ηλεκτρολογική εγκατάσταση σύνδεσης με το δίκτυο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.

Υποδομές Τηλεπικοινωνιών, Ενέργειας και Αξιοποίηση ΑΠΕ

Το δίκτυο του ΟΤΕ καλύπτει πλήρως τις σύγχρονες ανάγκες επικοινωνίας. Παρακάτω παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση με βάση τα στοιχεία του 2011:

- Οι συνδέσεις στο σύνολο της Καλύμνου ανέρχονται σε 7.839
- Το ποσοστό ψηφιοποίησης τηλεφωνικού δικτύου είναι 100%
- Η συνολική κάλυψη κατοικιών φτάνει τις 4.753
- Οι συνδέσεις PSDN φτάνουν τις 6.775
- Οι συνδέσεις ISDN είναι 532
- Οι συνδέσεις ADSL είναι 1.018

Πρέπει να αναφερθεί ότι 2018 έγιναν εργασίες τοποθέτησης δικτύου οπτικών ινών σε σημαντικό τμήμα του κορμού του οδικού δικτύου του νησιού, με αποτέλεσμα να προσφέρονται πακέτα σύνδεσης στο ίντερνετ με ταχύτητες 50Mbps και άνω

Ανάλυση SWOT: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Προβλήματα και περιορισμοί

Δυνατότητες και ευκαιρίες

Προβλήματα

- Μη επάρκεια υφιστάμενου οδικού δικτύου για την κάλυψη των αναγκών όλων των περιοχών του Δήμου και ανάγκη επέκτασης του.
- Κακή κατάσταση μέρους υφιστάμενου οδικού δικτύου και ανάγκη διορθωτικών παρεμβάσεων.
- Μη επάρκεια και ποιότητα πεζοδρομίων και πεζοδρόμων για τον σεβασμό των δικαιωμάτων των πεζών.
- Μη ύπαρξη κανονιστικού πλαισίου για την αποφυγή κατάληψης των πεζοδρόμων και καταστροφής αυτών
- Έλλειψη κοινοχρήστων χώρων και χώρων πρασίνου.
- μειωμένη κάθετη και οριζόντια σήμανση και κακή κατάσταση του ασφαλοτάπητα, στο οδικό δίκτυο
- ανεπαρκής συλλογή ποσότητας νερού από τη λιμνοδεξαμενή του Βαθύ
- μη εκμετάλλευση της θερμομεταλλικής πηγής στα Θέρμα
- πεπαλαιωμένο δίκτυο ύδρευσης
- πρόβλημα υφαλμύρωσης λόγω υπεράντλησης, τους θερινούς μήνες
- ανεπαρκείς ποσότητες νερού
- Απουσία δικτύων κοινής ωφέλειας (αποχέτευση όμβριων και ακαθάρτων).
- παράνομη λειτουργία ΧΑΔΑ
- Μηχανικές βλάβες σε οχήματα καθαριότητας και έλλειψη προσωπικού καθαριότητας
- Ελλείψεις σε πόρους της υπηρεσίας καθαριότητας
- Προβλήματα επάρκειας και τροφοδοσίας στον τομέα της ενέργειας

Κίνδυνοι / Περιορισμοί

- Η γενικότερη κοινωνική, πολιτική και οικονομική κατάσταση

Δυνατότητες

- Ιδιαίτερη γεωμορφολογία, συνδυασμός βουνού και θάλασσας, ποικιλομορφία ακτών, απόκρημνων βράχων
- Πλήθος βοτάνων
- Σπάνια είδη πουλιών
- Ήπιο κλίμα και υψηλή ηλιοφάνεια
- Όμορφα σπήλαια
- Εξαιρετικά δείγματα αρχιτεκτονικής (π.χ. νεοκλασικά σπίτια)
- Ύπαρξη εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων
- Σύναψη συνεργασιών σε θέματα ανακύκλωσης
- Κάλυψη του μεγαλύτερου μέρους του νησιού από ευρυζωνικά δίκτυα
- Συμμετοχή του Δήμου στο δίκτυο «Δάφνη»

Ευκαιρίες

- Εκμετάλλευση νέων τεχνολογιών
- Εκμετάλλευση χρηματοδοτικών εργαλείων για αντιμετώπιση των διαχρονικών προβλημάτων και βελτιώσεις.

Κρίσιμα ζητήματα

Σχετικά με τον τομέα του Περιβάλλοντος και της Ποιότητας Ζωής, ο Δήμος Καλυμνίων, πρέπει να δώσει έμφαση στα παρακάτω:

1. Περιβάλλον και πράσινη ανάπτυξη
2. Καθαριότητα
3. Ανακύκλωση
4. Υποδομές (οδικό δίκτυο, αποχέτευση, ύδρευση κλπ)

Πίνακας 16: Ανάλυση SWOT: Περιβάλλον και ποιότητας ζωής

Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός

Υποδομές Υγείας και Κοινωνική Υποδομή

Δομές Υγείας

Η Κάλυμνος διαθέτει ένα Γενικό Νοσοκομείο, ένα Κέντρο Υγείας ενσωματωμένο στο Νοσοκομείο και Περιφερειακά Ιατρεία.

Στο νησί ασκούν το επάγγελμα κατά προσέγγιση 65 ιατροί, εκ των οποίων ορισμένοι υπηρετούν στο νοσοκομείο και ορισμένοι ασκούν ιδιωτική ιατρική.

Το Γενικό Νοσοκομείο- Κέντρο Υγείας Καλύμνου «Βουβάλειο», έχει αναπτύξει τον Παθολογικό Τομέα και τον Χειρουργικό Τομέα, και στον Εργαστηριακό Τομέα λειτουργούν Μικροβιολογικό και Ακτινολογικό-Ακτινοδιαγνωστικό εργαστήριο. Το Νοσοκομείο κτιριακά και οργανικά συμπεριλαμβάνει και τα Ιατρεία του ως Κέντρου Υγείας. Επίσης λειτουργεί Θάλαμος Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας πολύ σημαντικός για αντιμετώπιση της νόσου των Δυτών, που σχετίζεται άμεσα με την Κάλυμνο λόγω της αυξημένης ανάπτυξης που παρατηρείται στο νησί στον τομέα της σπογγαλιείας.

Δομές Κοινωνικής Στήριξης

Στο Δήμο Καλυμνίων εντοπίζονται σημαντικές υποδομές/ προγράμματα Κοινωνικής Στήριξης, όπως οι παρακάτω:

- A)Βρεφονηπιακοί σταθμοί
- B) Κέντρο Κοινότητας Δήμου Καλυμνίων

Προτεραιότητες κατοίκων στην παροχή κοινωνικής φροντίδας

Το ΕΚΚΕ κατά την διάρκεια της έρευνάς του, για τον εντοπισμό ομάδων κοινωνικού αποκλεισμού με δειγματοληψία, θέλοντας να ερευνήσει τις

προτεραιότητες που θέτουν οι κάτοικοι στις υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, παρουσίασε τον παρακάτω πίνακα.

Απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες Καλύμνου	
Υπηρεσίες	%
Φροντίδας ηλικιωμένων	10,58
Υποστήριξης ΑΜΕΑ	11,71
Φροντίδας βρεφών και παιδιών προσχολικής ηλικίας	7,68
Πληροφόρησης για εργασιακά θέματα	23,80
Πληροφόρησης για κοινωνικά θέματα	13,73
Πληροφόρησης για γενικά θέματα	14,74
Δημοτικές	11,34
ΔΞ/ΔΑ	1,64
Άλλη υπηρεσία	4,78
Σύνολο	100,00
Πηγή : Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου	

Πίνακας 17: Προτεραιότητες στις υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας (Πηγή : Έρευνα ΕΚΚΕ το έτος 2000, για την περιοχή του νομού Δωδεκανήσου)

Ανάλυση SWOT: Κοινωνική Υποδομή – Υποδομές Υγείας

Προβλήματα και περιορισμοί

Δυνατότητες και ευκαιρίες

<u>Προβλήματα</u>	<u>Δυνατότητες</u>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ανεπαρκείς υποδομές υγείας και κοινωνικής μέριμνας στο νησί ➤ Έλλειψη πόρων ➤ Δυσκολίες πρόσβασης για ΑΜΕΑ στο Δήμο ➤ Η οικονομική κρίση και η συνεχώς αυξανόμενη συμπίεση των εισοδημάτων των νοικοκυριών οδηγούν σε σοβαρά αδιέξοδα με συνέπεια να αυξάνεται ο αριθμός των οικογενειών και των ατόμων που χρήζουν και αιτούνται κοινωνικής βοήθειας. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Απαιτείται η συνεργασία με την τοπική κοινωνία, τους δημότες και τους φορείς τους ➤ Ενθάρρυνση ουσιαστικής συμμετοχής των δημοτών, πρακτικές ενδυνάμωσης, ιδιαίτερα των ασθενέστερων ομάδων, προαγωγή κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης
<u>Κίνδυνοι / Περιορισμοί</u>	<u>Ευκαιρίες</u>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η οικονομική κρίση συμπιέζει τις κρατικές επιχορηγήσεις. ➤ Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αξιοποίηση εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και δράσεων του νέου ΕΣΠΑ και άλλων χρηματοδοτήσεων

Κρίσιμα ζητήματα

- Αναβάθμιση προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών στον Δήμο, με παράλληλη εξεύρεση οικονομικών πόρων και συμμετοχή σε κοινωνικά προγράμματα.
- Συστηματική καταγραφή κοινωνικών μεγεθών στο Δήμο
- Οργανωτική Αναδιοργάνωση του συνόλου των Δομών του Κοινωνικού τομέα
- Βελτίωση υπαρχουσών ή απόκτηση Ιδιοκτητων κτιριακών εγκαταστάσεων με σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή για διάφορες κοινωνικές υποδομές
- Εξασφάλιση επαρκούς και μόνιμου προσωπικού για τις δομές υγείας και κοινωνικής μέριμνας, και συνεχής επιμόρφωσή του
- Υποστήριξη των μονογονεϊκών οικογενειών
- Δημιουργία ΚΑΠΗ
- Βελτίωση υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας ηλικιωμένων και προγραμμάτων υγείας
- Βελτίωση υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας νηπίων και νεολαίας
- Προστασία ατόμων με ειδικές δεξιότητες

Πολιτισμός- Αθλητισμός

Χώροι και Μνημεία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Αρχαιολογικοί χώροι προϊστορικών και ιστορικών χρόνων

Από τους **προϊστορικούς χρόνους** τα παλαιότερα ίχνη κατοίκησης στο νησί ανάγονται στην Νεότερη και Τελική Νεολιθική (5300-3200 π. Χ.) και εντοπίσθηκαν σε σπήλαια και άλλες θέσεις. Τα σημαντικότερα κατάλοιπα έχουν αποκαλυφθεί στα σπήλαια *Αγ. Βαρβάρα* (νότια πλαγιά Πόθιας), *Χοιρόμαντρες* (ανατολικά της Χώρας) και *Δασκαλιό* (στην είσοδο του λιμανιού της Ρίνας). Ευρήματα νεολιθικής εγκατάστασης (εργαλεία, κεραμική και ειδώλια) ανασκάφηκαν και στο *λόφο της Περιστεριάς* (προϊστορικός οικισμός στο Βαθύ), το *Κάστρο της Χώρας*, τον *Κάστελλα* κ.λπ. Στην Μυκηναϊκή περίοδο (1600-1100 π. Χ.) τα αρχαιολογικά ευρήματα πληθαίνουν μαρτυρώντας τον αποικισμό των αχαϊκών φύλων στην Κάλυμνο και γενικότερα στην περιοχή των Δωδεκανήσων. Μυκηναϊκά κατάλοιπα έχουν επισημανθεί στο *σπήλαιο της Αγ. Βαρβάρας*, στην περιοχή του *κάστρου της Χρυσοχεριάς* κ.α. Το πληρέστερο όμως σύνολο ευρημάτων προέρχεται πάλι από το *σπήλαιο Δασκαλιό*, το οποίο αυτή την εποχή μετατρέπεται σε τόπο λατρείας, όπως δείχνουν τα τελετουργικά αγγεία και το χάλκινο ειδώλιο λατρευτή που βρέθηκαν στο εσωτερικό του.

Στους **ιστορικούς χρόνους** (11^{ος} π. Χ.–4^{ος} μ. Χ) ανήκουν πολλές από τις αρχαιολογικές θέσεις της Καλύμνου. Ανάμεσα σ' αυτές οι σημαντικότερες είναι:

- Το *Ιερό του Δηλίου Απόλλωνα* (νοτιοανατολικά του Δάμου, περιοχή Πηγάδια) που ιδρύεται στις αρχές της πρώτης χιλιετίας. Η πληθώρα πήλινων γραπτών ειδωλίων ταύρων και κριαριών αποτελεί ένδειξη της ιδιαίτερης σημασίας που απέκτησε ο χώρος ήδη από τα γεωμετρικά χρόνια. Η εξέλιξή του σε θρησκευτικό και πολιτικό κέντρο των καλυμνιακών δήμων και φυλών σημειώθηκε βαθμιαία στην αρχαϊκή και την κλασική εποχή. Πλούσια ευρήματα όπως μαρμάρινα αγάλματα, επιγραφές, ειδώλια κ.ά. παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για την άσκηση της λατρείας καθώς και για την διοικητική οργάνωση της Καλύμνου. Το Ιερό γνώρισε την ύψιστη ακμή του κατά τη διάρκεια της ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής, όταν εκτός από τον ιωνικού ρυθμού ναό του 4^{ου} αι. π. Χ. αφιερωμένο στον

πολιούχο θεό, προστέθηκαν και άλλα μνημειακά οικοδομήματα λατρευτικού και πολιτικού χαρακτήρα (ναός του Ασκληπιού, θέατρο, γυμνάσιο, βουλευτήριο κ.ά.).

- *Δάμος*(Δήμος στα δωρικά), ο σημαντικότερος οικισμός της ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής βρίσκεται στην περιοχή βόρεια του δρόμου Χώρα-Ελιές, όπου έχουν αποκαλυφθεί αξιόλογα λείψανα δημόσιων και ιδιωτικών κτηρίων (οικίες, εργαστήρια, λατρευτικοί χώροι κ.ά.) εκατέρωθεν ενός πλακόστρωτου κλιμακωτού δρόμου. Στα βόρεια του οικισμού σώζεται τμήμα του ισοδομικού τείχους του 4^{ου} αι. π. Χ. ενώ έξω από αυτό, σε κοντινή απόσταση, διακρίνονται λαξευτοί και θαλαμωτοί τάφοι. Στα νότια βρίσκονται τα κατάλοιπα επιβλητικού ρωμαϊκού λουτρού.
- *Οικισμός Κάστελλα*, στον Βαθύ. Η εγκατάσταση αυτή ακμάζει από τα Γεωμετρικά έως και τα κλασικά χρόνια. Λείψανα εντυπωσιακών κτισμάτων και εξαιρετικά ευρήματα (αγγεία, χάλκινα κοσμήματα) φανερώνουν τον πλούτο της περιοχής και τις αναπτυγμένες εμπορικές σχέσεις με τα γειτονικά νησιά και τα μικρασιατικά παράλια.
- *Οχυρό του Έμπολα* στον Βαθύ. Στους ελληνιστικούς χρόνους διαμορφώνονται πολλές οχυρές θέσεις για την αντιμετώπιση συγκρούσεων και πειρατικών επιδρομών. Εδώ διατηρείται επιβλητικό τείχος με μεγάλη πύλη στα ανατολικά ενώ σε κοντινή απόσταση βρίσκονται οι μνημειώδεις ορθογώνιοι πύργοι Φυλακές και Καστράκι, οι οποίοι λειτουργούσαν ως φρουκτωρίες και σε περίπτωση κινδύνου ειδοποιούσαν τους κατοίκους να καταφύγουν μέσα στο οχυρό του Έμπολα.
- *Οχυρό στο Καστρί*(βόρεια του Εμπορείου). Οχυρή θέση, (τείχος ενισχυμένο με αμυντικούς πύργους και πύλες) που χρονολογείται στα τέλη του 4^{ου}- αρχές 3^{ου} π. Χ. αιώνα. Η στρατηγική τοποθεσία του έδινε τη δυνατότητα εποπτείας της γύρω περιοχής, κυρίως του θαλάσσιου χώρου και του λιμανιού του Εμπορείου. Τα κτήρια στο εσωτερικό διατηρούνται μόνο μέχρι το ύψος των θεμελίων. Από αυτά ξεχωρίζει ένα επίμηκες οικοδόμημα που από τα ευρήματα συνάγεται ότι ήταν ελαιοτριβείο.
- *Πολυθάλαμος υστερορωμαϊκός τάφος*, κοντά στη Χώρα, στην περιοχή Φλασκάς. Η αρχαιολογική έρευνα αποκάλυψε αυτόν τον υπέργειο μνημειακό κτιστό τάφο, ο

οποίος ήταν κατά το μεγαλύτερο μέρος συλημένος, αλλά τα λιγοστά ευρήματα φανερώνουν τη χρήση του έως τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους.

Παλαιοχριστιανικά Μνημεία

Τα περισσότερα και σημαντικότερα μνημεία του νησιού ανήκουν στους παλαιοχριστιανικούς χρόνους (4^{ος} -7^{ος} αι. μ. Χ.), γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Κάλυμνος βρισκόταν σε ιδιαίτερη ακμή εκείνη την περίοδο. Έτσι, στο νησί (αλλά και στα γειτονικά νησιά Τέλενδος και Ψέριμος) σώζονται τα λείψανα μεγάλου αριθμού παλαιοχριστιανικών βασιλικών (εικοσιτρείς στην Κάλυμνο, πέντε στην Τέλενδο και έξι στην Ψέριμο). Οι πιο σημαντικές είναι:

- *Χριστός της Ιερουσαλήμ*, ερειπωμένη τρίκλιτη βασιλική του 5^{ου} αι. στην περιοχή Λιμνιώτισσα, στο παλαιό τέμενος του Δηλίου Απόλλωνα. Για την οικοδόμησή της χρησιμοποιήθηκε αρχιτεκτονικό υλικό από τα αρχαία μνημεία. Ο ναός καταστράφηκε από τον σεισμό του 554 μ.Χ. Σήμερα διατηρείται σε καλή κατάσταση η αψίδα του ιερού βήματος και τμήμα του ψηφιδωτού δαπέδου.
- *Αγ. Σοφία*, παλαιοχριστιανική εκκλησία, στα νοτιοανατολικά του Χριστού της Ιερουσαλήμ, κτισμένη και αυτή από αρχαίο οικοδομικό υλικό. Πρόκειται για τα λείψανα ενός επιβλητικού τρίκογχου ναού του τέλους του 5^{ου}- αρχές 6^{ου} αι., που υπέστη σοβαρό πλήγμα από τον σεισμό, κατόπιν επισκευάστηκε και ξαναχρησιμοποιήθηκε ώσπου εγκαταλείφθηκε οριστικά τον 7^ο αι. εξαιτίας των αραβικών επιδρομών. Το δάπεδο του ναού έφερε ψηφιδωτή διακόσμηση, μέρος της οποίας είναι ορατό και σήμερα.
- *Ζωοδόχος Πηγή*, μεγάλη τρίκλιτη παλαιοχριστιανική βασιλική με το όνομα του σημερινού ναυδρίου της. Διατηρείται σε ερειπιώδη κατάσταση ενώ τμήμα της, δυτικά του ιερού βήματος, έχει παρασυρθεί από τη θάλασσα εξαιτίας του σεισμού του 6^{ου} αι.
- *Ευαγγελίστρια*. Στην Πόθια, στο χώρο όπου άλλοτε βρισκόταν ο αρχαίος ναός της Αρτέμιδος υπάρχουν τα κατάλοιπα τρίκλιτης βασιλικής με μαρμάρινο δάπεδο στο κεντρικό κλίτος και ψηφιδωτά δάπεδα στα πλάγια κλίτη.
- *Αγ. Ιωάννης*. Στη δυτική πλευρά του νησιού, στην περιοχή Μελιτσάχα υπάρχουν τα ερείπια βασιλικής από την οποία διατηρούνται τμήματα του μαρμαρίνου τέμπλου (θωράκια με παγώνια και πεσσίσκοι με σταυρούς) και το πολύχρωμο

ψηφιδωτό του νάρθηκα που φέρει κτητορική επιγραφή. Στην ίδια θέση προϋπήρχε δωρικός ναόςπιθανώς του Ποσειδώνα, όπως μαρτυρούν τα διάσπαρτα αρχιτεκτονικά λείψανα που εντοπίστηκαν στο χώρο.

Στον Βαθύ, περιοχή που γνώρισε ιδιαίτερη άνθηση την παλαιοχριστιανική εποχή, υπάρχουν λείψανα από δεκατρείς παλαιοχριστιανικούς ναούς (Αγ.Σοφία, Αγ.Γεώργιος, Ανάσταση, Βασιλική οικοπέδου Χαλκίτη, Αγ. Ειρήνη, Ανώνυμη Εκκλησία, Θεολόγος, Τίμιος Σταυρός, Παλαιοπαναγιά, Πάνω Παναγιά, Ταξιάρχης, Αγ.Αντώνιος, Αγ.Άννα). Οι καλύτερα διατηρημένοι είναι οι εξής:

- *Αρχάγγελος Μιχαήλ Ταξιάρχης*. Εντυπωσιακή τρίκλιτη βασιλική των αρχών του 6^{ου} αι., στη δυτική πλευρά της κοιλάδας του Βαθύ, κτισμένη με οικοδομικό υλικό από το ελληνιστικό οχυρό του Έμπολα καθώς και αρχιτεκτονικά μέλη (τρίγλυφα, μετόπες κ.ά.) από ελληνιστικό τάφο Μακεδονικού τύπου. Διαθέτει τρεις εξωτερικές εισόδους, νάρθηκα και σύνθρονο. Στο νότιο κλίτος της υπάρχει πρόσκτισμα του 12^{ου} αι. (με διάφορα ασβεστωμένα παλαιοχριστιανικά αρχιτεκτονικά μέλη και εξαιρετη τοιχογραφική διακόσμηση). Το εσωτερικό του ναού (εκτός από το Ιερό Βήμα) χρησίμευσε ως νεκροταφείο κατά τους μεσοβυζαντινούς χρόνους, ενώ το δάπεδό του καλύπτεται στο μεσαίο κλίτος από πολύχρωμο ψηφιδωτό.
- *Παλαιοπαναγιά*. Βασιλική μεβαπτιστήριο στα βόρεια που σώζει μεγάλη κτιστή κολυμβήθρα σε σχήμα σταυρού. Για την οικοδόμηση της χρησιμοποιήθηκαν αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη, ενώ τα κιονόκρανα και οι κίονες του ναού εισήχθησαν από τα λατομεία της Προκονήσου. Το δάπεδο είναι διακοσμημένο με ψηφιδωτό εξαιρετικής ποιότητας με ποικίλα γεωμετρικά θέματα.
- *Τίμιος Σταυρός*, βασιλική με παρεκκλήσι στη νότια εξωτερική πλευρά, του Αγ. Κηρύκου. Από την βασιλική διατηρούνται τμήματα του ψηφιδωτού διακόσμου του νάρθηκα και του νότιου κλίτους.
- *Αγία Άννα*, η οποία διατηρεί ψηφιδωτή διακόσμηση στο δάπεδο του νότιου κλίτους.

Αξιόλογα είναι και τα κατάλοιπα των παλαιοχριστιανικών οικισμών στην Κάλυμνο:

- *Ελληνικά.* Γύρω από το λιμάνι της Ρίνας απλώνεται η καλύτερα ίσως διατηρημένη παλαιοχριστιανική εγκατάσταση της Ελλάδας, η οποία σημείωσε ιδιαίτερη άνθηση τον 5^ο – 6^ο αι. μ. Χ. Τον 7^ο αι. εγκαταλείφθηκε εξαιτίας των συχνών Αραβικών επιδρομών και επανακατοικήθηκε τον 10^ο αι. Ο οικισμός είναι διαμορφωμένος σε πυκνή διάταξη και περιλαμβάνει επτά παλαιοχριστιανικούς ναούς, οικίες, και δεξαμενές. Τα οικοδομήματα, σε ορισμένες περιπτώσεις σώζονται μέχρι το ύψος της στέγης σε εντυπωσιακή κατάσταση.
- *Εμπορειό,* οικισμός της ίδιας περιόδου στα βορειοδυτικά της Καλύμνου. Εδώ διατηρούνται τμήματα οικιών, ένα λουτρό καθώς και θεμέλια παλαιοχριστιανικής βασιλικής πάνω στην οποία έχει οικοδομηθεί ο ναός του Αγίου Γεωργίου.

Η **Τέλενδος** επίσης θεωρείται σημαντικό παλαιοχριστιανικό κέντρο, καθώς εκεί εντοπίζεται πληθώρα αξιόλογων μνημείων. Οι εκκλησίες ποικίλουν σε μέγεθος και αρχιτεκτονικό τύπο περιλαμβάνοντας συχνά προσκτίσματα (διακονικό, πρόθεση, βαπτιστήριο).

- *Αγ. Βασίλειος,* (αρχές 6^{ου} αι.): η πιο εντυπωσιακή και καλύτερα διατηρημένη τρίκλιτη βασιλική του νησιωτικού συμπλέγματος. Στα ανατολικά διακρίνεται η πολυγωνική αψίδα του Ιερού καθώς και κατάλοιπα λουτρικής εγκατάστασης ενώ στα δυτικά ο νάρθηκας.
- *Παλαιά Παναγιά* (αρχές 6^{ου} αι.). Μεγάλη τρίκλιτη βασιλική με τρεις αψίδες, νάρθηκα, βαπτιστήριο, υδατοδεξαμενή και άλλα προσκτίσματα (κλιμακοστάσιο, πρόθεση, διακονικό κ.ά.).
- *Αγ. Τριάδα.* Νοτιοδυτικά του οικισμού, στη θέση Χόχλακας βρίσκονται τα κατάλοιπα αυτής της τρίκλιτης βασιλικής, η οποία διαθέτει τρεις ημικυκλικές αψίδες στα ανατολικά, νάρθηκα στα δυτικά και δύο προσκτίσματα κατά μήκος των πλάγιων κλιτών. Το δάπεδο ήταν διακοσμημένο με μαρμαροθέτημα.
- *Κοίμηση της Θεοτόκου,* βασιλική με τριάψιδο ιερό στα ανατολικά, νάρθηκα και αίθριο στα δυτικά. Στα νότια περιλαμβάνει μικρό κοιμητηριακό πρόσκτισμα, την Πέρα Παναγιά.

Στο νησί σώζονται επίσης λείψανα παλαιοχριστιανικών λουτρών: α) του Αγ. Χαραλάμπους με τρεις κύριες αίθουσες και ομώνυμο ναύδριο και β) λουτρικό

συγκρότημα στο οικόπεδο Λουλουδιάπου απαρτίζεται από επικοινωνούντα διαμερίσματα.

Στη θέση Θολάρια εκτείνεται ηνεκρόπολητης ίδιας εποχής, από την οποία διατηρούνται εννέα υπέργεια ταφικά οικοδομήματα. Νοτιοδυτικά υπάρχει επιμήκης αψιδωτή κοιμητηριακή εκκλησία.

Βυζαντινά Μνημεία

Κατά την περίοδο αυτή πραγματοποιούνται συχνές θαλάσσιες επιδρομές αραβικών φύλων, γεγονός που οδηγεί στην εγκατάλειψη των παραθαλάσσιων οικισμών και στην αναζήτηση ασφαλέστερων θέσεων στην ενδοχώρα. Κατά συνέπεια δημιουργούνται *οχυρωμένοι οικισμοί*. Οι πιο σημαντικοί είναι ο οικισμός στον Άγ. Κωνσταντίνο στην Τέλενδο και εκείνος στο Καστέλι στη δυτική ακτή της Καλύμνου, ο ένας απέναντι στον άλλο για να ελέγχουν τον θαλάσσιο δίαυλο μεταξύ Τελένδου και Καλύμνου.

- ο Άγιος Κωνσταντίνος(7^{ος} αι. ως τα τέλη του 10^{ου}) στη βόρεια ορεινή πλαγιά της Τελένδου, που περιβάλλεται από τείχος με εσωτερικά περιμετρικό διάδρομο και μια πύλη εισόδου. Στο εσωτερικό του οχυρού διατηρούνται κατάλοιπα οικιών, μεγάλη υδατοδεξαμενή και ερείπια μιας μονόχωρης βασιλικής, από την οποία σώζεται μόνο η αψίδα του Ιερού Βήματος.
- Το *μικρό οχυρό Καστέλι*, κτισμένο στη δυτική ακτή της Καλύμνου, πάνω στο βραχώδη λόφο του ακρωτηρίου Ασπροπουντάρι, απέναντι από την Τέλενδο. Η στρατηγική θέση του επέτρεπε την οπτική επαφή και επικοινωνία με τους σύγχρονούς του οχυρωμένους οικισμούς της Γαλατιανής και του Αγίου Κωνσταντίνου. Το οχυρό αξιοποιούσε τη φυσική διαίρεση του λόφου σε δύο επίπεδα με τρεις περιβόλους και ορθογώνιους πύργους, έτσι ώστε να αντιμετωπίζει επιθέσεις από στεριά και θάλασσα. Στο εξωτερικό τείχος υπήρχαν πύλες, ενώ στο εσωτερικό διακρίνονται ακόμα ερειπωμένα κτήρια και υδατοδεξαμενές.
- *Οχυρωμένος οικισμός της Γαλατιανής* (7^{ος} αι.).Δημιουργήθηκε τον 7^ο αι. όταν κάτοικοι παραθαλάσσιων γειτονικών οικισμών μετοίκησαν στην ορεινή περιοχή της Γαλατιανής για να προστατευθούν από επιδρομές των Αράβων.

Οι βυζαντινοί ναοί της Καλύμνου μολονότι είναι συνήθως μικρών διαστάσεων φέρουν εσωτερική διακόσμηση με υψηλής ποιότητας τοιχογραφίες. Οι σπουδαιότεροι είναι:

- οι Άγ. Απόστολοι (10^{ος} - 11^{ος} αι. μ. Χ.) στο Άργος είναι το σημαντικότερο μεσοβυζαντινό μνημείο του νησιού. Ιδρυτής του θεωρείται ο Όσιος Χριστόδουλος που οικοδόμησε και την Μονή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο. Για αυτό το λόγο ο ναός αποτελεί μετόχι της Μονής αυτής. Ανήκει στον τύπο του τετράστυλου μεταβατικού σταυροειδούς εγγεγραμμένου και είναι κτισμένος από αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη. Στο εσωτερικό του σώζεται αξιόλογος τοιχογραφικός διάκοσμος του 12^{ου} και 13^{ου} αι.
- Ταξιάρχης Μιχαήλ (12^{ος} – 14^{ος} αι.), στη θέση Έμπολας στον Βαθύ, με εξαίρετη τοιχογραφική διακόσμηση. Πρόκειται για το βυζαντινό ναύδριο που αποτελεί πρόσκτημα της ομώνυμης παλαιοχριστιανικής βασιλικής των αρχών του 6^{ου} αι. (βλ. παραπάνω)
- Όσιος Χριστόδουλος, μονόχωρο καμαροσκεπές παρεκκλήσιο προσκολλημένο στο ναό των Αγ. Αποστόλων. Διατηρεί εντοιχισμένα παλαιοχριστιανικά και ελληνιστικά αρχιτεκτονικά μέλη.
- Παναγία η Κυρά, μονόχωρο καμαροσκεπές εκκλησάκι αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου που βρίσκεται και αυτό στο οροπέδιο του Άργους. Οι εσωτερικές επιφάνειες του φέρουν τοιχογραφίες βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων.
- Άγ. Νικόλαος, στα Σκαλιά. Ναΐσκος του 13ου αι. που οικοδομήθηκε στο χώρο του ιερού της ομώνυμης παλαιοχριστιανικής εκκλησίας και φέρει υψηλής καλλιτεχνικής αξίας τοιχογραφίες.
- Παναγία η Κυρά-Χωστή του 11^{ου} αι., στην κοιλάδα του Βαθύ, νοτιοανατολικά της Ρίνας. Η προσωινμία του ναού οφείλεται στο γεγονός, ότι ήταν κατά ένα μέρος καλυμμένος από τις προσχώσεις της εκεί πλαγιάς. Εντοιχισμένο παλαιοχριστιανικό οικοδομικό υλικό φανερώνει την ύπαρξη προγενέστερου ναού, ενώ στο εσωτερικό διατηρείται πλούσιος βυζαντινός ζωγραφικός διάκοσμος, κυρίως του 13^{ου} αι.
- Η Αγ. Άννα και ο Άγ. Κήρυκος, στο Βαθύ, σώζουν αξιόλογο επιτοίχιο ζωγραφικό διάκοσμο.

- *Άγ. Ιωάννης ο Θεολόγος*, στο δρόμο Πόθια-Βαθύ. Ο μονόχωρος, καμαροσκεπής ναΐσκος του είναι οικοδομημένος στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής. Από τον τοιχογραφικό διάκοσμο του εσωτερικού χώρου σώζεται μόνο μία παράσταση Δέησης στο τεταρτοσφαίριο της αψίδας.
- *Άγ. Θεόδωροι*, ο ελεύθερος σταυροειδής ναός με τρούλοστην περιοχή Βουκολιάπου φαίνεται από προγενέστερο οικοδομικό υλικό ότι κτίστηκε στους μεσοβυζαντινούς χρόνους στη θέση παλαιοχριστιανικής βασιλικής.

Μνημεία Μεταβυζαντινά και της περιόδου της Ιπποτοκρατίας

Στις αρχές του 14ου αι. Ιππότες του Τάγματος του Αγίου Ιωάννη έθεσαν υπό την κυριαρχία τους τα Δωδεκάνησα. Κατά την περίοδο της Ιπποτοκρατίας, χτίστηκαν δύο σημαντικά φρούρια στο νησί:

- το *Κάστρο της Χώρας ή Μεγάλο Κάστρο*. Αποτελεί ένα σημαντικό μνημειακό σύνολο, μια πραγματική καστροπολιτεία, αφού δεν ήταν μόνο ένα οχυρωματικό έργο αλλά και τόπος κατοικίας, μια οργανωμένη πόλη. Το Κάστρο οικοδομήθηκε πιθανόν στα βυζαντινά χρόνια (10^{ος} αι.), επισκευάστηκε και επεκτάθηκε όμως μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1495 από τους Ιωαννίτες ιππότες. Η επέκταση αυτή έγινε για να στεγαστεί εκεί όλος ο πληθυσμός του νησιού κατά την εποχή εκείνη. Το οχυρό διατηρεί μία μοναδική πύλη εισόδου, ενώ στο μέσο του ανατολικού τείχους υψώνεται συγκρότημα πύργων για κανόνια. Το Κάστρο κατοικείται και στην διάρκεια της Τουρκοκρατίας, όμως από τα μέσα του 18^{ου} αι. περιορίζονται οι κίνδυνοι και οι συνθήκες ζωής βελτιώνονται οπότε οι κάτοικοι μετοικίζουν εκτός των τειχών στην περιοχή της Χώρας. Ο οικισμός του Κάστρου ήταν ευρύς και πυκνοδομημένος. Στα εναπομείναντα οικοδομήματα, εκτός από αρκετά σπίτια, διατηρούνται δύο μεγάλες υδατοδεξαμενές, λείψανα ελαιοτριβείου καθώς και δέκα *ναΐσκοι*, οι περισσότεροι με τοιχογραφικό διάκοσμο τοπικού εργαστήριου. Δύο από τις εκκλησίες (η Κοίμηση της Θεοτόκου και ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος) εικονογραφήθηκαν για πρώτη φορά στους βυζαντινούς χρόνους (14^{ος} αι.), ενώ οι υπόλοιπες (ο Άγιος Νικόλαος, ο Άγιος Γεώργιος και η Αγία Άννα, η Ανάληψη, η Αγία Παρασκευή, ο Τίμιος Σταυρός, η Μεταμόρφωση, ο Άγιος Νικήτας και ο Άγιος Γεώργιος) είναι μεταβυζαντινές (του 16^{ου} αι.).

- *Πέρα Κάστρο ή Κάστρο της Χρυσοχεριάς.* Βρίσκεται ανάμεσα στη Χώρα και στην Πόθια και κτίστηκε από τον διοικητή Fantino Quirini στα μέσα του 15^{ου} για την προστασία από τις τουρκικές επιθέσεις στα γύρω νησιά. Το οχυρό κατέλαβε την κορυφή φυσικού υψώματος που ήταν σε χρήση από τη Νεολιθική εποχή. Αποτελείται από περιμετρικό τείχος, δύο κυκλικούς πύργους, δύο εισόδους, και ένα προτείχισμα. Στο εσωτερικό διατηρούνται λιγοστά κτήρια, όμως σε καλή κατάσταση: Μία κτιστή αποθήκη τροφών, δύο ναύδρια, της Παναγίας και του Αγίου Γεωργίου. Το Κάστρο εγκαταλείφθηκε οριστικά στα τέλη του 15 ου αι., εξαιτίας των συνεχόμενων ληστρικών επιδρομών. Η περιορισμένη του έκταση δεν μπορούσε να καλύψει τις αμυντικές ανάγκες του πληθυσμού και επιπλέον υποσκελίστηκε από το Μεγάλο Κάστρο της Χώρας του τέλους του 15^{ου} αιώνα.

Κοντά στο Κάστρο της Χρυσοχεριάς βρίσκεται ομονόχωρος, καμαροσκεπής ναός του *Αγίου Αθανασίου*. Το Ιερό Βήμα χωρίζεται από τον κυρίως ναό με κτιστό τέμπλο και η Αγία Τράπεζα εδράζεται σε ανεστραμμένη παλαιοχριστιανική βάση κίονα. Ο ναός έχει τοιχογραφίες δυτικής τεχνοτροπίας από την περίοδο της Ιπποτοκρατίας και φέρει ελληνική επιγραφή.

Παραδοσιακοί οικισμοί – Κτήρια της Ιταλοκρατίας

Στο νησί συναντάμε οικισμούς και μεμονωμένα οικοδομήματα που διαφυλάσσουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα του πρόσφατου παρελθόντος και έχουν κηρυχθεί διατηρητέα.

- η *Πόθια*, πρωτεύουσα και λιμάνι του νησιού που γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τα νεότερα χρόνια καθώς αποτέλεσε το κέντρο της ναυτιλίας, του εμπορίου και της σπογγαλιείας. Στις συνοικίες Θεολόγου, Υπαπαντής, Ευαγγελιστρίας και Πατήθριες βρίσκεται ποικιλία παραδοσιακών κατοικιών από απλά ισόγεια μέχρι εντυπωσιακά διώροφα και τριώροφα νεοκλασικά αρχοντικά.
- η *Παλαιοχώρα ή Μεγάλο Κάστρο*. Μεσαιωνική καστροπολιτεία στην οχυρή θέση Προφήτης Ηλίας της Πόθιας, η οποία εγκαταλείφθηκε τον 18^ο αιώνα, όταν ιδρύθηκε στα παράλια η σημερινή πρωτεύουσα του νησιού. Σήμερα σώζονται κατάλοιπα σπιτιών, υδατοδεξαμενών καθώς και μονόχωρων καμαροσκεπαστων ναών.

▪ Τα κτήρια του Ιταλοκρατίας . Πρόκειται για χαρακτηριστικά δείγματα του αρχιτεκτονικού στυλ της περιόδου της Ιταλοκρατίας (δεκαετία του 1930), που συνδυάζουν μορφολογικά στοιχεία του μεσογειακού ρασιοναλισμού και του οριενταλισμού. Στη Πόθια αυτά που διατηρούνται έως σήμερα είναι : Το σημερινό Επαρχείο, το μεγαλύτερο και πιο εντυπωσιακό από όλα, ήταν το παλιό Ιταλικό Διοικητήριο ως το 1943, ενώ το Δημαρχείο είναι πιο λιτό, με λιγότερα ανατολικά διακοσμητικά δάνεια. Άρχισε την λειτουργία του τον Οκτώβρη του 1934 έως σήμερα . Ένα άλλο κτήριο της Ιταλοκρατίας είναι το Δεύτερο λύκειο της Καλύμνου(Ψιλανή)που άρχισε την λειτουργία του στις 2-11-1934. Άλλο ένα κτίριο που σώζεται στη Πόθια είναι το Λιμεναρχείο κτίστηκε το 1936 και λειτουργεί έως σήμερα . Υπήρχαν άλλα δύο κτήρια ακόμη στη Πόθια τα κατεδάφισαν ήταν τα Δημόσια Αποχωρητήρια που βρισκόντουσαν πίσω από το σημερινό ξενοδοχείο <<Ολυμπίκ>> και το άλλο ήταν το Φαρμακείο το οποίο βρισκόταν στο κεντρικό δρόμο που συνδέει την Πόθια με το Χωρίο .

Στο Χωρίο αυτά που διατηρούνται έως σήμερα είναι : Η Αγορά στο Χωρίο που κτίστηκε το 1934 .Σήμερα στεγάζονται κάποιες υπηρεσίες του Δήμου . Το Δεύτερο κτήριο που σώζεται έως σήμερα είναι το Κτίριο των Καραμπινιέρων που ανεγέρθηκε το 1963 , είναι το παλιό αστυνομικό τμήμα του Χωριού .

Νεότερα Εκκλησιαστικά Μνημεία και Θρησκευτικά Προσκυνήματα

Οι πιο αξιόλογοι νεότεροι ναοί είναι:

Η Παναγιά Χαριτωμένη, εντυπωσιακή τρίκλιτη βασιλική, η οποία υπήρξε και η αρχική μητρόπολη του νησιού στον οικισμό της Χώρας. Κτίστηκε στα τέλη του 18ου αιώνα, με αρχαίο και παλαιοχριστιανικό οικοδομικό υλικό από τον χώρο του Ιερού του Δηλίου Απόλλωνα (η μαρμάρινη κιονοστοιχία στη δεξιά πλευρά του κεντρικού κλίτους προέρχεται από τον αρχαίο ναό του Απόλλωνα).Το ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο τέμπλο της του 19ου αι. κοσμούν εξαιρετικής ποιότητας μεταβυζαντινές εικόνες φιλοτεχνημένες από τον γνωστό ζωγράφο της Κρήτης, Δημήτριο.

Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος είναι ο νέος μητροπολιτικός ναός της Καλύμνου που ανεγέρθηκε το 1861 στην ακτή της Πόθιας. Το μαρμάρινο τέμπλο του έχει φιλοτεχνήσει ο περίφημος Τήνιος γλύπτης Γιαννούλης Χαλεπάς, ενώ οι ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες και οι φορητές εικόνες είναι έργα σημαντικών

ντόπιων ζωγράφων όπως του Σακελλάρη Μαγκλή, του Γεωργίου Οικονόμου και άλλων.

Ο Άγ. Νικόλαος, στην Πόθια που κτίστηκε μεταξύ 1860-1890. Ιδιαίτερα αξιόλογο είναι το μαρμάρινο τέμπλο του κατασκευασμένο στη Σμύρνη.

Μονή της Παναγιάς Κυρά Ψηλής του 18ου αι. Στη Μονή ανήκει και το κτιριακό συγκρότημα του Μετοχίου με ξενώνα, κελιά ελαιοτριβείο και αποθήκες.

Τα σημαντικότερα θρησκευτικά προσκυνήματα είναι: η Μονή του Αγίου Παντελεήμονα που βρίσκεται μεταξύ Άργους και Πανόρμου και η οποία ιδρύθηκε το 1628. Κατά τον εορτασμό της μνήμης του Αγίου στις 27 Ιουλίου τελείται πανηγυρική λειτουργία, όπου συρρέει μεγάλος αριθμός πιστών.

Στην κορυφή του ορεινού όγκου που χωρίζει την Πόθια από τους Βοθύνους συναντάμε την Μονή των Αγίων Πάντων, όπου μόνασε ο πολιούχος και θαυματουργός Άγιος Σάββας (1862-1948). Ο πολυτελής νεόδμητος σταυρόσχημος ναός του αγίου επενδυμένος με βιτρώ και μάρμαρα αποτελεί τμήμα του μοναστηριακού συγκροτήματος. Ο πλούσιος εσωτερικός ζωγραφικός διάκοσμος συνδυάζει με μια τεχνική συγκρητισμού ελεύθερα θρησκευτικά θέματα και πορτραίτα αγίων με σκηνές από το βίο του πολιούχου αγίου. Ο ναός διαθέτει ένα αξιόλογο καμπαναριό τεσσάρων ορόφων, του οποίου μία από τις καμπάνες θεωρείται η μεγαλύτερη των Βαλκανίων. Δύο φορές το χρόνο (5η Κυριακή της Τεσσαρακοστής και στις 5 Δεκεμβρίου) γίνεται μεγάλο πανηγύρι.

Η Παναγία η Γαλατιανή, η ενοριακή εκκλησία του οικισμού των Αργινωντών γιορτάζει πανηγυρικά το Δεκαπενταύγουστο, με περιφορά της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας από τα Αργινώντα μέχρι το Βυζαντινό κάστρο της Γαλατιανής.

Σπήλαια

Η Κάλυμνος διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό (60 περίπου) σπηλαίων. Μερικά από αυτά έχουν δώσει ενδείξεις ότι χρησιμοποιήθηκαν στην αρχαιότητα ή αργότερα ως τόποι κατοικίας ή λατρείας. Έτσι, στα Σπήλαια *Αγ.Βαρβάρα* (νότια πλαγιά Πόθιας), *Χοιρόμαντρες* (ανατολικά της Χώρας) και *Δασκαλιό* (στην είσοδο του λιμανιού της Ρίνας) έχουν αποκαλυφθεί λείψανα προϊστορικής εγκατάστασης, ενώ γύρω από το *Σπήλαιο Στημενίων* στον Βαθύ βρέθηκε διάσπαρτη παλαιοχριστιανική και βυζαντινή κεραμική. Το σπήλαιο αυτό διαθέτει οπαίο στην κορυφή ίσως για φωτισμό. Στο *Σπήλαιο Νυμφών* στην αρχαιότητα γινόταν προσφορές στις Νύμφες. Αργότερα ονομάστηκε και σπήλαιο των Επτά Παρθένων γιατί σύμφωνα με μια λαϊκή παράδοση βρήκαν εκεί καταφύγιο επτά νεαρές

κοπέλες για να γλυτώσουν από τους πειρατές. Βρίσκεται στους πρόποδες του βουνού ανάμεσα στην Πόθια και το Χωριό και η πρόσβαση σε αυτό είναι δύσκολη. Σημαντικό είναι και το *Σπήλαιο της Κεφαλάς*, στο εσωτερικό του οποίου βρέθηκαν ίχνη λατρείας του Ολυμπίου Διός. Εκτός από αρχαιολογικό παρουσιάζει και σπηλαιολογικό ενδιαφέρον καθώς διαθέτει έναν διάδρομο 103 μ. με πελώριους σταλακτίτες. Βρίσκεται κοντά στους Βοθύνους.

Πριν από 3 χρόνια ανακαλύφθηκε μέσα από ειδική συνεργασία του Δήμου με τον Σπηλαιολόγο κ. Αβαγιανό ίσως το μεγαλύτερο και ωραιότερο σπήλαιο τη Καλύμνου στη Ψέριμο ενώ εδώ και μια δεκαετία έχει ανακαλυφθεί το σημαντικότερο και ωραιότερο σπήλαιο των Σκαλιών(Πηγή: Δήμος Καλυμνίων)

Πολιτιστική Υποδομή

Δημοτικό Ναυτικό Μουσείο

Στο Δημοτικό Ναυτικό Μουσείο ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει την ναυτική παράδοση του νησιού και την ιστορία και τις μεθόδους της σπογγαλιείας.

Επίσης εκτίθενται και αντικείμενα από ναυάγια αρχαίων πλοίων. Στο ίδιο κτήριο λειτουργεί το Λαογραφικό Μουσείο με δείγματα του λαϊκού πολιτισμού της Καλύμνου. Το Ναυτικό Μουσείο Καλύμνου, στην ουσία είναι το μοναδικό σπογγαλιευτικό μουσείο, στο είδος του στην Ελλάδα. Σε αυτό μπορεί κανείς να παρακολουθήσει όλη την εξέλιξη και την πρόοδο των καταδυτικών μεθόδων αλλά και να δει διάφορα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην σπογγαλιεία και την επεξεργασία σπόγγων. Επίσης θα δείτε και διάφορες φωτογραφίες και έγγραφα σχετικά με τη σπογγαλιεία.

Μουσείο Θαλάσσιας Ζωής και Ευρημάτων

Βρίσκεται στον παραθαλάσσιο οικισμό Βλυχάδια. Πρόκειται για ιδιωτικό Μουσείο, όπου παρουσιάζονται εκθέματα σχετικά με το επάγγελμα της σπογγαλιείας, μεγάλη ποικιλία φυτών και ζώων από το θαλάσσιο βασίλειο και πλήθος αμφορέων και άλλων αντικειμένων από αρχαία ναυάγια. Τα ευρήματα, τα οποία προέρχονται από χιλιάδες καταδύσεις στις θάλασσες της γης, περιλαμβάνουν σχεδόν ότι μπορεί κανείς να συναντήσει στο βυθό. Μέρος του μουσείου είναι αφιερωμένο στο επάγγελμα της σπογγαλιείας και περιλαμβάνει όλα τα εργαλεία και τα σκάφη που χρησιμοποιήθηκαν από τους δύτες από το 1872 μέχρι σήμερα. Σε μια πτέρυγα εκτίθενται ευρήματα του Α' και Β παγκοσμίου πολέμου όπως τορπίλες, κομμάτια από αεροπλάνα κτλ. Σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο φυλάσσονται αμφορείς του 6ου, 4ου, 3ου και 2ου π.Χ. αιώνα. Επίσης υπάρχει μια

συλλογή από 2000 περίπου φωτογραφίες σχετικές με την ιστορία και την παράδοση των σφουγγαράδων.

Αρχαιολογικό Μουσείο Καλύμνου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Καλύμνου βρίσκεται στη συνοικία της Αγίας Τριάδας στην Πόθια. Στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Καλύμνου ξετυλίγεται κατά θεματικές ενότητες η ιστορική και πολιτιστική πορεία του τόπου από τους προϊστορικούς έως και τους Μεταβυζαντινούς χρόνους, μέσα από την παρουσίαση ενός μεγάλου αριθμού από χάλκινα και μαρμάρινα γλυπτά, πήλινα αγγεία, ειδώλια, εργαλεία, νομίσματα, λατρευτικά αντικείμενα, μικροτεχνήματα και όπλα.

Καλύμνικο Σπίτι

Στην Κάλυμνο υπάρχει ιδιωτικό λαογραφικό μουσείο που αναπαριστά το παραδοσιακό Καλύμνικο σπίτι.

Βιβλιοθήκη

Αναγνωστήριο «Αι Μούσαι». Η ίδρυση του έγινε το 1904 και ανήκει στα παλαιότερα πνευματικά ελληνικά ιδρύματα. Συστηγάζεται σε σύγχρονο Δημοτικό οικοδόμημα με πρόσταση ιωνικών κιόνων μαζί με τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, η οποία διαθέτει πληθώρα σπάνιων βιβλίων.

Νεοκλασικό σπίτι

Τον τελευταίο καιρό λειτουργεί χώρος (ιδιωτική πρωτοβουλία) όπου μπορεί ο επισκέπτης να θαυμάσει διάφορα αντικείμενα παλαιότερων εποχών.

Άλλα στοιχεία πολιτισμού

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένες σημαντικές μορφές πολιτιστικής έκφρασης, στο νησί της Καλύμνου.

- Σε διάφορα σημεία του νησιού οργανώνονται περιοδικά εκθέσεις με έργα τέχνης.
- Στην Κάλυμνο υπάρχει μεγάλος αριθμός πολιτιστικών συλλόγων και ιδρυμάτων.
- Αξίζει να αναφερθεί η ύπαρξη της Θεατρικής Ομάδας Καλύμνου
- Στο νησί λειτουργούν δημοτικές χορωδίες και διδάσκονται παραδοσιακοί χοροί και παραδοσιακά μουσικά όργανα.
- Σε διάφορες περιόδους του έτους διεξάγονται φεστιβάλ και εκδηλώσεις όπως το Πολιτιστικό Καλοκαίρι, το Διεθνές φεστιβάλ αναρρίχησης, Φεστιβάλ Κατάδυσης και διάφορες εκδηλώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα και πανηγύρια.

Αθλητισμός

Γραφείο αθλητισμού Δήμου

Το Γραφείο Αθλητισμού του Δήμου Καλυμνίων έχει ως ενασχόληση τα αθλητικά δρώμενα στο νησί μας, και συγκεκριμένα:

- Την λειτουργία και διαχείριση όλων των αθλητικών χώρων που ανήκουν στο Δήμο Καλυμνίων.
- Την δημιουργία νέων χώρων αθλητικής υποδομής (όπως αθλητικών κέντρων, γυμναστηρίων, χώρων αθλοπαιδιών κ.λπ.).
- Την ανάπτυξη προγραμμάτων μαζικού αθλητισμού.
- Την ανάπτυξη εξειδικευμένων αθλητικών προγραμμάτων.
- Διεξαγωγή διάφορων αθλητικών εκδηλώσεων.

Ξεκινώντας πάντα με το σκεπτικό ότι οι υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου μας, μέσα από τις οποίες πολλές γενεές Καλυμνίων έχουν ανδρωθεί και έχουν καλλιεργήσει τα αθλητικά ιδεώδη, είναι οι περισσότερες παλιές και ανεπαρκείς για τις σύγχρονες ανάγκες και για το πλήθος των αθλουμένων κάθε ηλικίας που τις χρησιμοποιεί καθημερινά, προτείνουμε ως Επιτροπή Αθλητισμού του Δήμου Καλυμνίων τα εξής:

A. Βελτίωση και ολοκλήρωση των υφισταμένων αθλητικών εγκαταστάσεων:

- Αντικατάσταση ταρτάν και χλοοτάπητα του Δημοτικού Σταδίου Καλύμνου.
- Επέκταση του Γηπέδου Στίβου -Ποδοσφαίρου προς τα νότια.
- Θέρμανση Κολυμβητηρίου με εναλλακτικές μορφές ενέργειας.
- Κάλυψη της πισίνας με κινητό στέγαστρο.

B. Κατασκευή νέων αθλητικών εγκαταστάσεων:

- Κατασκευή νέου Κλειστού Γηπέδου Καλαθοσφαίρισης - Αθλοπαιδιών.

Οι προσπάθειες για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων έχουν πάντα ως βασική αρχή την αναβάθμιση του αθλητισμού μας σε όλες τις μορφές καθώς και την ποιοτική - ποσοτική βελτίωση των αθλητικών παροχών προς τους δημότες του νησιού μας.

Υφιστάμενες Αθλητικές Εγκαταστάσεις

- Γήπεδο ποδοσφαίρου Βαθύ, με συνθετικό χλοοτάπητα.
- Γήπεδο ποδοσφαίρου – στίβου Καλύμνου με συνθετικό χλοοτάπητα και ταρτάν.
- Κλειστό γήπεδο μπάσκετ-βόλεϊ

- Ανοικτό γήπεδο μπάσκετ-βόλεϊ
- Γήπεδο 5x5 στη Χώρα
- Ανοικτό γήπεδο μπάσκετ – βόλεϊ
- Κολυμβητήριο Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων

Αθλητικά σωματεία

Ποδοσφαίρου 4

Μπάσκετ 3

Στίβος 1

Τένις 1

Κολύμβηση 2

Σκοποβολή 1

Τζούντο 1

Τάεκβον ντο 2

Κικ μπόξινγκ 1

Μπόουλινγκ 1

Ανάλυση SWOT: Πολιτισμός - Αθλητισμός

Προβλήματα και περιορισμοί	Δυνατότητες και ευκαιρίες
<p><u>Προβλήματα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Οι μη επαρκείς πόροι που διατίθενται για τον πολιτισμό. ➤ Έλλειψη εξοπλισμού για πολιτιστικές δραστηριότητες. ➤ Η ελλιπής χρηματοδότηση Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού των αθλητικών δραστηριοτήτων. ➤ Μη επαρκής αριθμός αθλητικών εγκαταστάσεων. ➤ Έλλειψη εξοπλισμού σε αθλητικές 	<p><u>Δυνατότητες</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Το πολύμορφο πολιτιστικό δυναμικό του Δήμου και η πολιτιστική του παράδοση, που μπορεί να αξιοποιηθεί περαιτέρω. ➤ Ύπαρξη πολλών σημαντικών πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων και φορέων. ➤ Η παρουσία των συλλόγων και έντονη δραστηριοποίηση στα πολιτιστικά και αθλητικά δρώμενα του νησιού ➤ Συνεργασία των πολιτιστικών φορέων με την τοπική κοινωνία και η συμμετοχή των δημοτών στα

εγκαταστάσεις και ελλιπής συντήρηση αυτών.	πολιτιστικά δρώμενα και γεγονότα
<u>Κίνδυνοι / Περιορισμοί</u>	➤ Διοργάνωση σημαντικών υπερτοπικών πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων
➤ Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού για τις πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες.	➤ Προσέλκυση επισκεπτών με πολλαπλά οφέλη για το νησί
	➤ Ύπαρξη αρχαιολογικών χώρων και μουσείων
	➤ Ύπαρξη πολλών ιστορικών και αξιόλογων διατηρητέων κτιρίων, εκκλησιών και μονών
	<u>Ευκαιρίες</u>
	➤ Αξιοποίηση των εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και δράσεων του ΕΣΠΑ και άλλων προγραμμάτων
	➤ Η προβολή του Νησιού μέσα από την διοργάνωση διεθνών συναντήσεων σε τομείς του αθλητισμού.

Κρίσιμα ζητήματα

A. Βελτίωση και ολοκλήρωση των υφισταμένων αθλητικών εγκαταστάσεων. Αναφέρονται ενδεικτικά:

1. Αντικατάσταση ταρτάν και χλοοτάπητα του Δημοτικού Σταδίου Καλύμνου.
2. Θέρμανση Κολυμβητηρίου με εναλλακτικές μορφές ενέργειας.

B. Γ. Έμφαση στον πολιτισμό/ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας του νησιού

Πίνακας 18: Ανάλυση SWOT: Πολιτισμός - Αθλητισμός

Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Απασχόληση

Η εργασιακή κατάσταση στην Κάλυμνο έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

Η ανεργία στην Κάλυμνο διακρίνεται από την έντονη συσχέτισή της με τα επαγγέλματα της ανειδίκευτης εργασίας, αλλά κυρίως εξαιτίας της ασύνδετης σχέσης ανάμεσα στην εκπαιδευτική κατάρτιση (σπουδές) του έμψυχου δυναμικού με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Σημαντική δομική κατάσταση που δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες για την εγχώρια διαδικασία επίλυσης ή επούλωσης του προβλήματος. Διακρίνεται από κάποια εποχικότητα, διαρθρώνεται ηλικιακά στις παραγωγικές φάσεις της ανθρώπινης ζωής, αλλά κυρίως εστιάζεται στα δύο άκρα της πυραμίδας του μορφωτικού επιπέδου.

Αριθμός Ανέργων: **3.795** (Ποσοστό **23,4%** επί του μόνιμου πληθυσμού)⁹.

Ο πίνακας που ακολουθεί, μπορεί να δώσει μια εικόνα των ποσοστών απασχόλησης ανά τομέα, σε σύγκριση με τα ποσοστά του νομού και της χώρας.

⁹ Στοιχεία από ανταποκριτή ΟΑΕΔ Καλύμνου – κάρτες ανεργίας.

Απασχολούμενοι κατά ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας

α/α	Περιγραφή	Κάλυμνος	%στο σύνολο της Καλύμνου	Νομός Δωδε/νήσου	%στο σύνολο του Νομού	Σύνολο Χώρας	%στο σύνολο της Χώρας
1	Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία	207	4,45%	3.143	4,63%	576.790	14,04%
2	Αλιεία	482	10,36%	1.186	1,75%	18.321	0,45%
3	Ορυχεία και λατομεία	8	0,17%	110	0,16%	11.442	0,28%
4	Μεταποιητικές βιομηχανίες	285	6,13%	3.932	5,79%	493.925	12,02%
5	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	114	2,45%	861	1,27%	37.237	0,91%
6	Κατασκευές	631	13,56%	7.629	11,23%	351.712	8,56%
7	Εμπόριο, επισκευές	629	13,52%	9.710	14,29%	605.785	14,75%
8	Ξενοδοχεία και εσπατόρια	368	7,91%	13.052	19,21%	235.818	5,74%
9	Μεταφορές, αποθήκευση και	429	9,22%	5.062	7,45%	264.437	6,44%
10	Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί	61	1,31%	1.067	1,57%	105.961	2,58%
11	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και επιχειρηματικές δραστηριότητες	166	3,57%	2.911	4,29%	238.776	5,81%
12	Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	311	6,69%	6.153	9,06%	320.716	7,81%
13	Εκπαίδευση	326	7,01%	3.501	5,15%	249.932	6,08%
14	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	196	4,21%	2.747	4,04%	184.850	4,50%
15	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	145	3,12%	2.553	3,76%	136.196	3,32%
16	Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	8	0,17%	475	0,70%	57.318	1,40%
17	Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα	0	0,00%	5	0,01%	1.102	0,03%
18	Δήλωσαν ασαφώς ή δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	286	6,15%	3.836	5,65%	217.765	5,30%
	Σύνολο	4.652	100,00%	67.933	100,00%	4.108.083	100,00%

Πηγή: ΕΣΥΕ - Απογραφή 2001

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι κλάδοι “Αλιεία” “Κατασκευές” “Εμπόριο και επισκευές” απασχολούν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού με 10,36%, 13,56% και 31,52% αντιστοίχως το οποίο αθροιστικά αντιστοιχεί στο 37,45% του συνολικά απασχολούμενου πληθυσμού. Και τα δύο αυτά στοιχεία, όπως ήταν αναμενόμενο, είναι αισθητά υψηλότερα από τον μέσο όρο της χώρας για την οποία οι τιμές σύμφωνα με την ΕΣΥΕ κυμαίνονται στα 0,45% για την αλιεία και 8,56% για τις κατασκευές.

Οι «δείκτες» αγοράς εργασίας, περιγράφουν με συνοπτικό τρόπο την κατάσταση απασχόλησης / ανεργίας, καθώς και τη συμμετοχή ή όχι στο εργατικό δυναμικό των ατόμων που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών). Γίνεται φανερό ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης αδράνειας στο εργατικό δυναμικό του πληθυσμού, τόσο μεγαλύτερο είναι το εν δυνάμει εργατικό δυναμικό της εξεταζόμενης πληθυσμιακής ομάδας.

Αναλυτικότερα, οι δείκτες αγοράς εργασίας είναι :

Ποσοστό απασχόλησης = απασχολούμενοι/πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας

Ποσοστό ανεργίας = άνεργοι/εργατικό δυναμικό x 100

Ποσοστό συμμετοχής = εργατικό δυναμικό/πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας x 100

Ποσοστό αδράνειας = πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας-εργατικό δυναμικό/πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας x 100

Δείκτες	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
% απασχόλησης	64,51	24,65	44,52
% συμμετοχής	71,83	36,41	54,07
% ανεργίας	10,20	32,31	17,66
% αδράνειας	28,17	63,59	45,93
Πηγή : Έρευνα του ΕΚΚΕ το έτος 2011, για το νομό Δωδεκανήσου.			

Πίνακας 19: Δείκτες αγοράς εργασίας του συνολικού πληθυσμού (15-64 ετών) στην Κάλυμνο

Συμπερασματικά από την εξέταση του παραπάνω πίνακα είναι δυνατόν να υποστηριχθεί ότι :

- Τα ποσοστά απασχόλησης είναι σημαντικά υψηλότερα στους άνδρες.
- Τα ποσοστά συμμετοχής είναι υψηλότερα στους άνδρες.
- Τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλά, συγκρινόμενα με τον μέσο όρο του νομού που είναι 7,85%, με τριπλάσια ποσοστά στις γυναίκες.
- Τα ποσοστά αδράνειας είναι αντίστροφα από τα ποσοστά συμμετοχής, με υπεροχή των γυναικών, οι οποίες πλήττονται από μη συμμετοχή και ανεργία, έναντι των ανδρών.

Πρωτογενής Τομέας Παραγωγής

Από τους κλάδους του πρωτογενή τομέα η αλιεία κατέχει εξέχουσα θέση στο νησί της Κάλυμνου. **Είναι παραδοσιακά το νησί των σφουγγαράδων και των ψαράδων και τα θαλασσινά επαγγέλματα, ιδιαίτερα η σπογγαλιεία, έκαναν ξακουστό το νησί σε όλο τον κόσμο.**

Η γεωργία στην Κάλυμνο δεν είναι ανεπτυγμένη λόγω της μεγάλης στενότητας σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις και του διαθέσιμου νερού. Η κοιλάδα στο Βαθύ είναι σχεδόν η μοναδική γεωργική γη του νησιού με νερό, που καλλιεργούνται μανταρινιές, άλλα εσπεριδοειδή και κηπευτικά. Ο αριθμός των ελαιοδέντρων είναι σχετικά μικρός.

Η κτηνοτροφία στο νησί περιλαμβάνει την αιγοπροβατοτροφία, βοοτροφία, πτηνοτροφία και μελισσοκομία. Σημαντική είναι η ύπαρξη δημοτικού σφαγείου με 3 γραμμές σφαγής για Βοοειδή-Αιγοπρόβατα-Χοιρινά.

Φυτική παραγωγή

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα η γεωργική γη που δύναται να καλλιεργηθεί είναι 10.300στρ. Οι περιοχές που χαρακτηρίζονται ως βοσκότοποι είναι 48.700στρ. Η έκταση των 56.700 στρ. που χαρακτηρίζονται ως δάση δεν αποτελούνται από συμπαγείς συστάδες δασικών δέντρων αλλά πρόκειται για εκτάσεις που καλύπτονται από θαμνώδη και φρυγανώδη βλάστηση.

Χρήσεις	Κάλυμνος		Ν. Δωδεκανήσου	
	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)	Έκταση (στρ.)	Κατανομή (%)
Γεωργική γη	10.300	7.67	765.900	28
Βοσκότοποι	48.700	36.28	520.400	19
Δάση	56.700	42.25	1.200.500	44
Λοιπές εκτάσεις	18.500	13.78	217.200	8
Σύνολο	134200	100	2.704.000	100

Πίνακας 20: Χρήσεις γης (Πηγή: Ελ. Στατ. - Χρήσεις γης 1999-2000)

Η διάρθρωση των καλλιεργειών κατά κατηγορία και αναλυτικά φαίνεται στους παρακάτω πίνακες.

Κατηγορίες Καλλιεργειών	Σύνολο έκτασης (στρ.)	Αρδευόμενη Έκταση (στρ.)
Φυτά μεγάλης καλλιέργειας και λουπές καλλιέργειες	242	47
Κηπευτική γη, θερμοκήπια	168	168
Αμπέλια	50	
Δενδρώδεις καλλιέργειες	3.770	850
Αγρανάπαυση	80	
Σύνολο Γεωργικής Γης	4.310	1.065

Πίνακας 21: Κατηγορίες καλλιεργειών (Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)

A/A	Είδος	Έκταση	Παραγωγή
1	Κριθάρι για σανό	45	11.200
2	Βρώμη για σανό	55	12.100
3	Βίκος για σανό	45	10.000
4	Τεχνητοί λειμώνες	50	
5	Καρπούζια	5	1.000
6	Πεπόνια	10	1.000
7	Πατάτες ανοίξεως	30	34.000
8	Πατάτες Φθινοπώρου και χειμώνα	2	1.000
9	Λάχανα (Μάπες, Κραμβολάχανα)	35	42.000
10	Κουνουπίδια	20	20.000
11	Κρεμμύδια ξερά	15	17.300
12	Σκόρδα ξερά	1	500
13	Σπανάκι	5	5.000
14	Πράσα	5	5.000
15	Μαρούλια	10	8.000
16	Αντίδια και Ραδίκια	1	1.600

Πίνακας 22: Αναλυτική διάρθρωση καλλιεργειών - Μέρος 1 (Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)

17	Ντομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση υπαίθρου	14	32.000
18	Ντομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση υπό κάλυψη	5	41.000
19	Φασολάκια	5	3.000
20	Μπάμιες	3	1.500
21	Κολοκυθάκια	8	18.000
22	Αγγούρια υπαίθρου	2	1.000
23	Αγγούρια υπό κάλυψη	5	5.000
24	Μελιτζάνες υπαίθρου	2	5.000
25	Λουπά	1	500
26	Λεμονιές	10	150.000
27	Πορτοκαλιές	100	100.000
28	Μανταρινιές	700	700.000
29	Αχλαδιές	10	8.000
30	Βερικοκιές	10	10.000
31	Ροδακινιές	-	2000
32	Συκιές για νωπά		1000
33	Συκιές για ξερά	20	
34	Αμυγδαλιές		9.100
35	Ελαιόδεντρα για βρώσιμες ελιές	20	1.500
36	Ελαιόδεντρα ελαιοποιήσεως	2.900	10.501
	ΣΥΝΟΛΟ	4.310	

Πίνακας 23: Αναλυτική διάρθρωση καλλιεργειών - Μέρος 2 (Πηγή: Ετήσιο γεωργικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)

Από τα στοιχεία των παραπάνω πινάκων φαίνεται ότι οι κλάδοι που έχουν μεγαλύτερο οικονομικό ενδιαφέρον είναι τα εσπεριδοειδή, η ελαιοκομία και τα οπωροκηπευτικά.

Εσπεριδοειδή

Στην περιοχή του Βαθέως αξιοσημείωτη είναι η καλλιέργεια των εσπεριδοειδών, εκτάσεως περίπου 850 στρεμμάτων, σε αναλογία 60% μανταρίνια και 40% πορτοκάλια και λοιπά εσπεριδοειδή. Ένα μεγάλο μέρος της καλλιέργειας μανταρινιών καταλαμβάνει η τοπική ποικιλία, τα λεγόμενα **«μανταρίνια Καλύμνου»**, τοπικό γεωργικό προϊόν το οποίο εντάχθηκε με ξεχωριστό κονδύλι από τα υπόλοιπα εσπεριδοειδή, που και αυτά επιδοτούνται στον ΚΑΝ (ΕΚ) 1405/2006 του Συμβουλίου «σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου».

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση της έκτασης της συγκεκριμένης ποικιλίας των μανταρινιών και αντικατάστασής της με άσπερμες ποικιλίες εσπεριδοειδών που ωριμάζουν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους ώστε να μη διατίθεται στην αγορά την ίδια χρονική περίοδο το σύνολο της παραγωγής και να υπάρχει κλιμάκωση.

Ελαιοκαλλιέργεια

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Ελαιοκομικού Μητρώου Δωδεκανήσου στην Κάλυμνο (έως 14-4-2011) υπάρχουν 348 ελαιοκαλλιεργητές που καλλιεργούν 509 τεμάχια συνολικής έκτασης 2.037,4 στρ. Ο παραγόμενος ελαιόκαρπος χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για παραγωγή ελαιολάδου και ελάχιστα για παραγωγή επιτραπέζιας ελιάς.

Υπάρχει παραδοσιακό ελαιοτριβείο του Δήμου Καλύμνου, μέσα στον οικισμό της Πόθιας για το οποίο υπάρχει ανάγκη εκσυγχρονισμού και μετεγκατάστασης. Σύμφωνα με τα δελτία εργασιών του ελαιοτριβείου κατά την περίοδο 2001-2010 είχε μέση παραγωγή ελαιολάδου 25.516 κιλά. Αξίζει να αναφερθεί, ότι τα τελευταία χρόνια φυτεύονται νέες εκτάσεις που θα μπου σε παραγωγή τα επόμενα χρόνια. Λόγω όμως, της αναμενόμενης αύξησης της παραγωγής και της παλαιότητας του ελαιοτριβείου υπάρχει ανάγκη δημιουργίας ενός μεγαλύτερου και σύγχρονου ελαιοτριβείου.

Οπωροκηπευτικά

Στην Κάλυμνο καλλιεργούνται περίπου 150 στρέμματα κηπευτικών υπαίθρου και 10 στρέμματα κηπευτικά θερμοκηπίου. Η καλλιέργειά τους γίνεται κυρίως τους χειμερινούς μήνες λόγω της έλλειψης αρδευτικού νερού αλλά και των ιδιαίτερα ξηροθερμικών συνθηκών που επικρατούν τους καλοκαιρινούς μήνες. Τα στρέμματα αυτά είναι γενικά λίγα και θα μπορούσαν να καλλιεργηθούν περισσότερες εκτάσεις για να καλύψουν τη ζήτηση ντόπιων κηπευτικών τόσο από την Κάλυμνο όσο και από τα γύρω νησιά.

Από τις λοιπές δενδρώδεις καλλιέργειες, υπάρχουν περίπου 50 στρέμματα συκιές που χρησιμοποιούνται κυρίως για την παραγωγή νωπών σύκων, ενώ υπάρχει και μια μικρή ποσότητα που αποξηραίνεται. Η καλλιέργεια της συκιάς ενδείκνυται στις κλιματικές συνθήκες του νησιού.

Τέλος, καλλιεργούνται περίπου 100 στρέμματα αμπελιών, επιτραπέζιων και οινοποιήσιμων ποικιλιών και η παραγωγή τους διατίθεται στην τοπική αγορά.

Λοιπές καλλιέργειες

Λόγω των ιδιαίτερων κλιματικών συνθηκών (ξηρό και θερμό κλίμα) αλλά και της έλλειψης αρδευτικού νερού, διέξοδο θα μπορούσε να δώσει η καλλιέργειών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, συνυπολογίζοντας και το δεδομένο ότι αναπτύσσονται θαυμάσια στην Κάλυμνο τα αυτοφυή αρωματικά φυτά.

Ενδιαφέρον θα μπορούσε να έχει η καλλιέργεια τροπικών και υποτροπικών φυτών (αβοκάντο, γκαβάφα κ.α), με προσεκτική επιλογή των ποικιλιών και των περιοχών που θα φυτευτούν και αφού επιτευχθεί η σωστή λειτουργία της λιμνοδεξαμενής.

Ζωική παραγωγή

Η διάρθρωση του ζωικού πληθυσμού φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Είδος	Αριθμός Ζώων
Ίπποι	4
Όνοι	8
Πρόβατα	2.880
Αίγες	6.150
Χοίροι (Αναπαραγωγής)	50
Χοίροι (Κρεατοπαραγωγής)	50
Κουνέλια	500
Κότες συστηματικής εκτροφής	10.000
Κότες (χωρικής εκτροφής)	1.500
Γαλοπούλες	300
Βοοειδή (αρσενικά)	40
Βοοειδή (θηλυκά)	40
Μελίσσια	6.005

Πίνακας 24: Διάρθρωση ζωικού πληθυσμού (Πηγή: Ετήσιο στατιστικό δελτίο 2009 Ελ. Στατ.)

Οι κλάδοι που έχουν ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον είναι η αιγοπροβατοτροφία και η μελισσοκομία. Στο νησί υπάρχουν 109 εκμεταλλεύσεις και εκτρέφονται συνολικά **12.141** αιγοπρόβατα σύμφωνα με το μητρώο της Κτηνιατρικής Υπηρεσίας. Επίσης, υπάρχουν σύμφωνα με τα στοιχεία του Αγροτικού Κτηνιατρείου Καλύμνου 5 εκμεταλλεύσεις και εκτρέφονται συνολικά **56** βοοειδή.

Τέλος, υπάρχει μια πτηνοτροφική μονάδα ωστοκίας συνολικής δυναμικότητας 14.600 πτηνών, της οποίας ο πληθυσμός κυμαίνεται συνήθως στα 6.600-8.000 άτομα ενώ οι υπόλοιποι κλάδοι καλύπτουν ανάγκες της οικογενειακής κατανάλωσης.

Αιγοπροβατοτροφία

Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα πρόβατα είναι 2.938 ενώ οι αίγες είναι πολύ περισσότερες και ανέρχονται σε 9.200:

	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΖΩΩΝ	ΑΙΓΕΣ			ΠΡΟΒΑΤΑ		
				ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΗΛΥΚΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΣΕΝΙΚΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 1 ΕΩΣ 10 ΖΩΑ	12	58	32	0	32	22	4	26
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 11 ΕΩΣ 150 ΖΩΑ	66	5470	3817	205	4022	1346	99	1445
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 151 ΕΩΣ 300 ΖΩΑ	29	5832	4380	221	4601	1158	73	1231
4	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 301 ΕΩΣ 500 ΖΩΑ	2	781	524	21	545	224	12	236
5	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 501 ΚΑΙ ΑΝΩ	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		109	12141	8753	447	9200	2750	188	2938

Πίνακας 25: Διάρθρωση εκμεταλλεύσεων (Πηγή: Μητρώο Κτηνιατρικής 2012)

Από τη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες μονάδες είναι μεσαίου μεγέθους και ο αριθμός των ζώων κυμαίνεται από 10 έως 300.

Καμία από τις εκμεταλλεύσεις δε διαθέτει άδεια λειτουργίας. Λειτουργούν με υποτυπώδεις υποδομές, οι χώροι ενσταυλισμού είναι πρόχειροι (ιδιοκατασκευασμένοι) και χρησιμοποιούνται κυρίως για τη διαχείριση των ζώων. Η διατροφή των ζώων στηρίζεται κυρίως στη βόσκηση. Οι βοσκότοποι που βρίσκονται στο νησί είναι ιδιόκτητοι και μόνο στην Ψέριμο αξιοποιείται κοινοτικός βοσκότοπος έκτασης 1.824 στρεμμάτων, σύμφωνα με τον κατάλογο του δικαιώματος βοσκής για το 2013 του Δήμου Καλύμνου. Τα ζώα παραμένουν όλο το χρόνο στην ίδια περιφραγμένη περιοχή με αποτέλεσμα να δημιουργείται υποβάθμιση των βοσκοτόπων από υπερβόσκηση.

Η υποβάθμιση των βοσκοτόπων αλλά και οι λιγοστές εκτάσεις που καλλιεργούνται για παραγωγή ζωοτροφών (195 στρέμματα), δημιουργούν την ανάγκη για συμπληρωματική τροφή με αγορά ζωοτροφών η οποία αυξάνει όμως σημαντικά το κόστος παραγωγής.

Ο κύριος προσανατολισμός της κτηνοτροφίας του νησιού είναι η παραγωγή κρέατος ενώ η αξιοποίηση του γάλακτος είναι μικρή. Με παραδοσιακά μέσα παράγονται μικρές ποσότητες τυριών (Καλύμνικο τυρί, μυζήθρα, κοπανιστή) τα οποία διατίθενται στην τοπική αγορά και προτιμούνται ιδιαίτερα από τους κατοίκους του νησιού.

Η διατήρηση τόσο μεγάλου αριθμού ζώων χωρίς να γίνεται σωστή εκμετάλλευση του κοπαδιού οφείλεται στη χορήγηση των οικονομικών ενισχύσεων από την Ε.Ε με τη μορφή που δίνονται μέχρι σήμερα. Το σύστημα θα αλλάξει με την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ 2014 – 2020 και είναι απαραίτητη η προσαρμογή των κτηνοτρόφων στα νέα δεδομένα.

Μελισσοκομία

Τις προηγούμενες δεκαετίες η μελισσοκομία στην Κάλυμνο γνώρισε μια ύφεση, αποτέλεσμα της απασχόλησης των κατοίκων με τα επαγγέλματα της θάλασσας και με τη μετανάστευση. Τα τελευταία χρόνια όμως εξαιτίας της κάμψης αυτών των επαγγελμάτων, της πολύ υψηλής τιμής του θυμαρίσιου μελιού, και των επιδοτήσεων που λειτούργησαν ως ισχυρό κίνητρο, οι Καλύμνιοι στράφηκαν ξανά με μεγάλο ενδιαφέρον στον κλάδο αυτό. Με τη βοήθεια των επιδοτήσεων πολλοί νέοι εντάχθηκαν στα προγράμματα για νεοεισερχόμενους αγρότες και άλλοι παλαιότεροι εκσυγχρόνισαν τις ήδη υπάρχουσες μελισσοκομικές εκμεταλλεύσεις τους.

Σήμερα στην Κάλυμνο υπάρχουν δύο μελισσοκομικοί Συνεταιρισμοί : Ο Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Καλύμνου «ΜΕΛΚΑΛ», που αριθμεί 58 μέλη με 3671 κυψέλες, και ο Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός «Θυμαρίτης» που αριθμεί 31 μέλη με 3161 κυψέλες. Γενικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Μελισσοκομικών Εκμεταλλεύσεων της Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας οι μελισσοκομικές **εκμεταλλεύσεις** στην Κάλυμνο ανέρχονται σε **141 με 8.023 κυψέλες** όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

		ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΥΨΕΛΩΝ
1	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 1 ΕΩΣ 30 ΚΥΨΕΛΕΣ	59	1.045
2	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 31 ΕΩΣ 100 ΚΥΨΕΛΕΣ	65	3.874
3	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 101 ΕΩΣ 200 ΚΥΨΕΛΕΣ	14	1.843
4	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ 201 ΚΑΙ ΑΝΩ	3	1.261
	ΣΥΝΟΛΟ	141	8.023

Πίνακας 26: Μελισσοκομικές Εκμεταλλεύσεις (Πηγή: Τμ. Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής
Δ/σης Αγροτικής Οικονομίας)

Ο αριθμός των κυψελών ανά τ.χλμ είναι μεγάλος, 70 κυψέλες /τχλμ. Πρέπει να επισημανθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων της Καλύμνου είναι θυμαρότοποι.

Μεγάλο πρόβλημα για τη μελισσοκομία στην Κάλυμνο είναι η έλλειψη ποικίλης ανθοφορίας σε όλη τη διάρκεια του έτους, ειδικά κατά το καλοκαίρι που παρατηρείται έντονη ξηρασία, αλλά και το χειμώνα. Οι μελισσοκόμοι, προκειμένου να βοηθήσουν τα μελίσσια τους να επιζήσουν στις δύσκολες περιόδους, αναγκάζονται να τροφοδοτήσουν τεχνητά, κάτι το οποίο αυξάνει το κόστος παραγωγής του μελιού σημαντικά, χωρίς να αντικαθιστά ποτέ επάξια τη φυσική βλάστηση. Όμως, το νησί διαθέτει και κάποιες εκτάσεις με ενδιαφέρουσα βλάστηση, που δεν αξιοποιούνται λόγω έλλειψης προσβάσεων.

Ένας άλλος τρόπος που χρησιμοποιούν οι μελισσοκόμοι προκειμένου να αντιμετωπίσουν το παραπάνω πρόβλημα, είναι να μεταφέρουν τα μελίσσια τους στα γύρω νησιά, κυρίως στην Κω και στη Ρόδο, μετά τον Αύγουστο που τελειώνει η ανθοφορία του θυμαριού. Εκτιμάται ότι το 80 % των μελισσοκόμων της Καλύμνου μεταφέρουν στην Κω περίπου πέντε χιλιάδες (5.000) κυψέλες στις αρχές Αυγούστου, μόλις τελειώσει **το θυμάρι της Καλύμνου**. Οι περισσότεροι παραμένουν ως το τέλος Νοεμβρίου και μετά επιστρέφουν στην Κάλυμνο. Οι υπόλοιποι παραμένουν στην Κω ως το Μάιο, και επιστρέφουν στην Κάλυμνο για το πρώιμο θυμάρι. Επίσης, μελισσοκόμοι της Κω μεταφέρουν περίπου τρεις χιλιάδες (3.000) κυψέλες στην Κάλυμνο το Μάιο για το πρώιμο θυμάρι.

Το θυμαρίσιο μέλι που παράγεται στην Κάλυμνο αλλά και στα άλλα νησιά είναι εξαιρετικής ποιότητας, με ιδιαίτερο άρωμα και γεύση, και πολύ μεγάλες προοπτικές στην αγορά. Απολαμβάνει την υψηλότερη τιμή από όλες τις κατηγορίες ελληνικών μελιών, και αυτό οφείλεται στο εξαιρετικό άρωμα, στη γεύση, την πυκνότητα, τη διατήρησή του για μεγάλο χρονικό διάστημα σε ρευστή κατάσταση, αλλά και στη συνήθεια του Έλληνα καταναλωτή που προτιμά το θυμαρίσιο μέλι.

Μεγάλο μέρος της παραγωγής πωλείται σε συσκευασίες λιανικής από τους ίδιους τους παραγωγούς χωρίς όμως τα μελισσοκομικά εργαστήρια των παραγωγών να διαθέτουν σύστημα HACCP. Ήδη οι παραγωγοί έχουν καταθέσει μελέτες σε επενδυτικά σχέδια, προκειμένου να εφαρμόσουν το σύστημα HACCP, που αποτελεί προϋπόθεση για τις άδειες τυποποίησης και θα λύσει προβλήματα διάθεσης του προϊόντος.

Αλιεία

Το νησί της Καλύμνου κατατάσσεται στην κατηγορία των απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών των οποίων η αλιεία αποτελεί σημαντικό οικονομικό παράγοντα.

Στο λιμάνι της Καλύμνου δραστηριοποιούνται περίπου τριακόσια ογδόντα δύο **(382) επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη**.

Τα παραπάνω επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- 376 σκάφη παράκτιας αλιείας εκ των οποίων 336 δίχτυα-παραγάδια, 2 βιντσότρατες, 38 οστρακαλιευτικά.
- 6 σκάφη μέσης αλιείας, ήτοι 5 μηχανότρατες και 1 γριγρι.

Στην αλιεία του ξιφία και κόκκινου τόνου απασχολούνται περί τα 60 αλιευτικά εκ των οποίων τα 30 περίπου απασχολούνται αποκλειστικά με το συγκεκριμένο είδος αλιείας καθ' όλη τη αλιευτική περίοδο. Είναι σκάφη ολικού μήκους από 12,00 μ. έως 24,00 μ., εφοδιασμένα με τον απαιτούμενο ηλεκτρονικό μηχανολογικό και αποθηκευτικό εξοπλισμό για το συγκεκριμένο είδος αλιείας.

Τέλος, σε ετήσια βάση 4-5 αλιευτικά εφοδιάζονται με άδεια σπογγαλιείας (ετήσιας ισχύος).

Η δυναμική του αλιευτικού στόλου της Καλύμνου καταδεικνύεται και από τα εξής:

α) Από το 1991 έως 31-12-2012 εντάχθηκαν στο μέτρο της οριστικής απόσυρσης και αποσύρθηκαν 226 επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη. Παρόλα αυτά η συνολική μείωση του αλιευτικού στόλου υπολογίζεται περί τα 50 αλιευτικά.

β) Αντικαταστάθηκαν με νέα και καλύτερα εξοπλισμένα, με ή χωρίς οικονομική ενίσχυση, 154 σκάφη. 18

Από τον παράκτιο στόλο της Καλύμνου γίνεται χρήση μεγάλης ποικιλίας αλιευτικών εργαλείων και συγκεκριμένα, μανωμένα δίχτυα, απλάδια δίχτυα, παραγάδια αφρού και βυθού, ιχθυοπαγίδες, καθετή, συρτή, καθώς και τοπικά εργαλεία όπως μπραγκαρόλα (είδος συρτής για την αλιεία του χταποδιού) και καλαμαριέρα (είδος καθετής για την αλιεία καλαμαριού).

Τα αντιπροσωπευτικότερα είδη που αλιεύονται είναι:

α) Για τα δίχτυα: Μπαρμπούνια, κουτσομούρες, γόπες, μελανούρια, συναγρίδες, σκάροι, σουπιές.

β) Για τα παραγάδια βυθού: Λιθρίνια, τσιπούρες, σαργοί, φαγγριά, μελανούρια.

γ) Για τις ιχθυοπαγίδες: Αστακοί και γαρίδες.

δ) Για συρτές και καθετές: Κόκκινος τόνος, καλαμάρια, παλαμίδες, συναγρίδες, χταπόδια.

ε) Παραγάδια αφρού: Ξιφίας, κόκκινος τόνος.

Η συνολική παραγωγή, αν και δεν υπάρχουν επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία, ανέρχεται κατ' εκτίμηση σε:

α) Για την παράκτια αλιεία σε 350 T περίπου ετησίως.

β) Για την μέση αλιεία (μηχανότρατες) σε 500 T. περίπου ετησίως.

γ) Για την αλιεία με αφροπαράγαδα σε 650 T. περίπου ξιφίας και 20 T. περίπου κόκκινος τόνος.

Σύμφωνα με μελέτες, το ανθρώπινο δυναμικό της Καλύμνου που απασχολείται με την αλιευτική δραστηριότητα ή εξαρτάται άμεσα από αυτήν, όπως εμπόριο αλιευμάτων, αλιευτικών εργαλείων, μηχανολογικού, ηλεκτρολογικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού των αλιευτικών σκαφών, ανέρχεται σε 2.500 άτομα ή το 50% του ενεργού πληθυσμού.

Επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των αλιέων, που σύμφωνα με εκτιμήσεις της υπηρεσίας μας ανέρχονται σε 950 άτομα περίπου, αποζεί αποκλειστικά από την αλιεία (80%) και μόνο ένα μικρό ποσοστό απασχολείται δευτερευόντως με τον τουρισμό την οικοδομή κ.λ.π.

Τα κυριότερα αλιευτικά πεδία στα οποία δραστηριοποιείται ο αλιευτικός στόλος της Καλύμνου είναι:

- α) Η περιοχή μεταξύ Κω – Καλύμνου
- β) Οι περιοχές Ανατολικά της Καλύμνου
- γ) Η ευρύτερη περιοχή της Αστυπάλαιας και των Κυκλάδων
- δ) Στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Μεσογείου δραστηριοποιούνται τα αλιευτικά που απασχολούνται στην αλιεία του ξιφία και κόκκινου τόνου.

Ο αριθμός των ερασιτεχνικών σκαφών ανέρχεται περίπου στα εξακόσια δέκα (610) σκάφη. Στα αλιευτικά πεδία που εκτείνονται στην ευρύτερη περιοχή της νήσου Καλύμνου δραστηριοποιούνται σε ετήσια βάση και τρεις (3) με τέσσερις (4) μηχανότρατες από το Πέραμα και το Κερατσίνι αντίστοιχα καθώς και ένα (1) γρι – γρι (κυκλωτικά δίχτυα) από το νήσο Λέρο, κυρίως κατά την περίοδο Φεβρουάριο - Μάρτιο. Τα αλιευτικά πεδία του νησιού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι πόλος έλξης για του ερασιτέχνες αλιείς, οι οποίοι συνωστίζονται στην ευρύτερη περιοχή και λειτουργούν ανταγωνιστικά προς τους επαγγελματίες παράκτιας αλιείας που έχουν περιορισμένες αλιευτικές δυνατότητες.

Οι Καλύμνιοι ψαράδες μετακινούνται την καλοκαιρινή περίοδο σε πολλά νησιά των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου.

Σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Καλύμνου παίζουν οι **ιχθυοκαλλιέργειες**.

Η νήσος Κάλυμνος διαθέτει ένα αλιευτικό καταφύγιο μικρής κλίμακας (περίπου 25 σκάφη), στην περιοχή Μελιτσάχα στο οποίο οι ελλείψεις που παρουσιάζονται είναι ο επιτοίχιος χαμηλός φωτισμός, οι εγκαταστάσεις για πυροπροστασία και τέλος η φωτοσήμανση (φάρος), πρόσφατα δε παρουσιάστηκε σπηλαιώση σε τμήμα του κρηπιδώματος.

Οι ποσότητες και το είδος αλιευμάτων που διατίθενται στην νήσο Κάλυμνο είναι συνάρτηση τόσο του εποχιακού χαρακτήρα τους όσο και της τουριστικής κίνησης. Τους καλοκαιρινούς μήνες, και ιδίως από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο διευρύνεται το εμπορικό κανάλι των άμεσων πωλήσεων των αλιευμάτων σε εστιατόρια και ξενοδοχεία της περιοχής.

Ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της Καλύμνου έχει η αλιεία του ξιφία. Η παραγωγή του συγκεκριμένου είδους είναι η σημαντικότερη σε Εθνικό επίπεδο και διατίθεται κυρίως στο εξωτερικό.

Δραστηριότητες που σχετίζονται με την τυποποίηση και μεταποίηση αλιευτικών προϊόντων σε εμπορική κλίμακα υφίστανται στο νησί της Καλύμνου, και συγκεκριμένα επτά (7) μονάδες. Πιο αναλυτικά υφίσταται πέντε (5) πλωτά συσκευαστήρια – ψυγεία σε επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη, τρία (3) εγκεκριμένα συσκευαστήρια νωπών αλιευμάτων και μια (1) επεξεργασίας νωπών & κατεψυγμένων αλιευμάτων.

Τέλος σε επίπεδο οικιακής οικονομίας εφαρμόζεται εντατικά η παραγωγή παραδοσιακών αλίπαστων και άλλων ιχθυοπαρασκευασμάτων.

Στην Κάλυμνο η ενασχόληση με την αλιεία κατέχει την πρώτη θέση σε επίπεδο νομού. Στον πίνακα 2.34 δίνονται στοιχεία με τον αριθμό σκαφών, τις κατηγορίες αλιείας και τα είδη των αλιευτικών εργαλείων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο. Στον πίνακα 2.35. δίνονται στοιχεία των πλωτών μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας που δραστηριοποιούνται στην περιοχή με την συνολική μισθωμένη έκταση και ετήσια παραγωγή.

Σύνολο σκαφών	GT	KW	Πλήρωμα	Κατηγορία αλιείας				
				Παράκτια			Μέση	
				Δ – Π	Βυποόρρετες	Οστρακαλιευτικά	Μηχανόρρετες	Γριπρί
382	2.935,47	14.086,03	880	336	2	38	5	1

Πίνακας 27: Αριθμός σκαφών, κατηγορίες αλιείας και είδη αλιευτικών εργαλείων (Πηγή: Τμ. Αλιείας Π.Ε. Καλύμνου 2013)

Νησί	Ιχθυοκαλλιέργειες			Συνολική Παραγωγή (Τ)
	Αριθμός Μονάδων	Θέσεις Εκτροφής	Μισθωμένη Έκταση (στρέμματα)	Μεσογειακοί ιχθύες
Κάλυμνος	4	12	162	3.155,00
Ψέριμος	1	2	20	300,00
Σύνολο	4	8	212	3.455,00

Πίνακας 28: Παραγωγή ιχθυοκαλλιεργητικών μονάδων περιφερειακής ενότητας Καλύμνου-Έτος 2013 (Πηγή: Τμ. Αλιείας Π.Ε. Καλύμνου 2013)

α/α	Θέση	Χωρητικότητα σε σκάφη
1	Κεντρικός λιμένας	400
2	Βαθύ	20
3	Μελιτσάχα	50
4	Τέλενδος	20
5	Εμπορειός	5
6	Ψέριμος	20
	Ιχθυόσκαλα Καλύμνου: βρίσκεται εντός του κεντρικού λιμένα Καλύμνου και εκτείνεται και διαθέτει προβλήτα περίπου 100 μέτρων.	

Πίνακας 29: Αλιευτικά καταφύγια (θέση, αριθμός και χωρητικότητα)

Δευτερογενής Τομέας Παραγωγής

Η οικονομία της Καλύμνου είναι δυναμική και αναπτυσσόμενη ακόμη και μέσα σε εποχές κρίσης.

Στην περιοχή δραστηριοποιούνται 3.300 επιχειρήσεις, η πλειοψηφία των οποίων είναι ατομικές (3.100). Για τα πληθυσμιακά μεγέθη της Καλύμνου, αλλά και για τα συνήθη δεδομένα της νησιωτικής οικονομίας, η πυκνότητα του επιχειρηματικού ιστού είναι περισσότερο από ικανοποιητική.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στην Κάλυμνο δραστηριοποιούνται, επίσης, 8 εξαγωγικές επιχειρήσεις, συνδεδεμένες με τον τομέα της αλιείας (εμπόριο σπόγγων και ιχθυοκαλλιέργειες).

Ακόμη, στην Κάλυμνο υπάρχουν μονάδες μεταποίησης και βιοτεχνικές επιχειρήσεις που σχετίζονται με προϊόντα του πρωτογενή τομέα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων της Ελ. Στατ. , υπάρχουν 14 βιοτεχνίες ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής. Επίσης 1 μονάδα που ασχολείται με παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών (κατασκευή παραδοσιακών υφαντών) και τέλος 2 ποτοποιίες.

Επιπλέον, υπάρχει ένα ιδιωτικό τυροκομείο που δραστηριοποιείται στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων (τυρί μαλακό, τυρί σκληρό, μυζήθρα, γιαούρτι) μόνο από αγελαδινό γάλα. Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΛΟΓΑΚ η ποσότητα γάλακτος που επεξεργάστηκε το 2011 ανέρχεται σε 78 τόνους και παρήχθησαν 12 τόνοι γιαούρτι, 10,5 τόνοι τυρί μαλακό, 9 τόνοι τυρί σκληρό και 1,8 τόνοι μυζήθρα.

Τριτογενής Τομέας Παραγωγής

Ο Τριτογενής τομέας είναι ο πιο αναπτυγμένος στο νησί με τον τουρισμό και το εμπόριο να κατέχουν εξέχουσα θέση.

Εμπόριο και Υπηρεσίες

Ο τριτογενής τομέας στην Κάλυμνο περιλαμβάνει τόσο το εμπόριο όσο και διαφόρων ειδών υπηρεσίες (π.χ. τραπεζοασφαλιστικές).

Ειδικότερα, συγκεντρώνεται ικανοποιητικός αριθμός εμπορικών επιχειρήσεων, με προσανατολισμό όχι μόνο την τοπική αγορά, αλλά και τις αγορές της ευρύτερης περιοχής (π.χ. κάποιοι επιπλοποιοί εκτελούν μεγάλο μέρος των παραγγελιών στη Λέρο και στην Πάτμο), καθώς τα άλλα νησιά έχουν στραφεί σε μεγαλύτερο βαθμό στην εκμετάλλευση του τουρισμού. Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι πολλές από τις ανάγκες των κατοίκων του νησιού καλύπτονται από επιχειρήσεις της Κω, η οποία αποτελεί το εμπορικό κέντρο της νησιωτικής αυτής περιοχής.

Όσον αφορά στο λιανικό εμπόριο, χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ο οικογενειακός χαρακτήρας των επιχειρήσεων, μειώνοντας την δυναμική ανάπτυξης του τομέα και περιορίζοντας τις δυνατότητές του.

Ανάλυση SWOT: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Προβλήματα και περιορισμοί		Δυνατότητες και ευκαιρίες	
<u>Προβλήματα</u>		<u>Δυνατότητες</u>	
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ		ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	
<ul style="list-style-type: none"> Μετανάστευση οδήγησε σε μείωση του παραγωγικού δυναμικού Ανεργία που πλήττει περισσότερο τους νέους και τις γυναίκες 		<ul style="list-style-type: none"> Πλήθος ατόμων με μόρφωση και επαγγελματική κατάρτιση. 	
ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ		ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	
<ul style="list-style-type: none"> περιορισμένοι αγροτικοί δρόμοι που δημιουργούν προβλήματα σε κτηνοτρόφους και μελισσοκόμους θαλάσσια ρύπανση παράνομη αλιεία και ανεπάρκεια ελέγχων Όχι μεγάλη ανάπτυξη της γεωργίας, λόγω μορφολογίας εδάφους και έλλειψης νερού Ανυπαρξία αδειών λειτουργίας σε μονάδες αιγοπροβατοτροφίας. Υπερβόσκηση βοσκοτόπων Προβλήματα με τη σπογγαλιεία Προβλήματα στην αλιεία όπως θαλάσσια ρύπανση, παράνομη αλιεία και ανεπάρκεια ελέγχων καθώς και ανεπαρκής αξιοποίηση της υποδομής της ιχθυόσκαλας ανεπαρκής αξιοποίηση της υποδομής της ιχθυόσκαλας Προβλήματα βιωσιμότητας επιχειρήσεων εμπορίου και υπηρεσιών 		<ul style="list-style-type: none"> ενισχυμένος κλάδος της αλιείας / μεγάλος αλιευτικός στόλος σημαντική η αλιεία του ξιφία σε Εθνικό επίπεδο και με εξαγωγικό χαρακτήρα οργανωμένη ιχθυοκαλλιέργεια παράδοση και φήμη στην σπογγαλιεία ύπαρξη δημοτικού σφαγείου τοπικά προϊόντα με οικονομικό ενδιαφέρον όπως τα «μανταρίνια Καλύμνου» και το εξαιρετικής ποιότητας μέλι Ύπαρξη «Ποσειδωνίων λιβαδιών» ύπαρξη παραδοσιακού ελαιοτριβείου ιδιαίτερα γαλακτοκομικά προϊόντα Ύπαρξη οργανωμένης Ιχθυόσκαλας ανάδειξη της Καλύμνου ως κορυφαίος παγκόσμιος αναρριχητικός προορισμός 	
<u>Κίνδυνοι / Περιορισμοί</u>		<u>Ευκαιρίες</u>	
<ul style="list-style-type: none"> Το γενικό οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό κλίμα. 		<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών Αξιοποίηση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων 	

Πίνακας 30: Ανάλυση SWOT: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση

Κρίσιμα ζητήματα

Τα κρίσιμα ζητήματα στον τομέα της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης είναι τα εξής:

1. Κινήσεις ενίσχυσης του συγκριτικού πλεονεκτήματος του νησιού με έμφαση στον τομέα του τουρισμού και τον πρωτογενή τομέα.
  2. Δράσεις για ενίσχυση της απασχόλησης
-

Τουρισμός

Η Κάλυμνος ξεχωρίζει για τις ιδιαίτερες ομορφιές του φυσικού της περιβάλλοντος και έχει πολλούς φανατικούς επισκέπτες τα τελευταία χρόνια.

Η τουριστική υποδομή είναι αναπτυγμένη. Τουριστικά καταλύματα (ξενοδοχεία, ξενώνες, ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.λπ.), ταβέρνες και άλλα καταστήματα που εξυπηρετούν τους τουρίστες, υπάρχουν στον οικισμό Πόθια αλλά και στο Μασούρι, στις Μυρτιές, στο Καντούνι και σε άλλες παραλίες.

Η εστίαση των επισκεπτών γίνεται είτε στα **καταλύματα** και ξενοδοχεία της περιοχής ή στα **εστιατόρια**. Στο νησί δραστηριοποιούνται περίπου 245 επιχειρήσεις εστίασης σύμφωνα με τα στοιχεία του μητρώου επιχειρήσεων της Ελ. Στατ.

Η Κάλυμνος αποτελεί σημαντικό πόλο έλξης μιας ειδικής κατηγορίας τουριστών, των αναρριχητών, επειδή κρίνεται ως πληρέστερος προορισμός λόγω της ύπαρξης απόκρημνων βράχων σε πολλά σημεία του νησιού.

Ο αναρριχητικός τουρισμός συνέβαλε σημαντικά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου τους μήνες του φθινοπώρου. Η Κάλυμνος έχει **πρώτη θέση στους προορισμούς αναρρίχησης παγκοσμίως**. Με πάνω από 80 αναρριχητικά πεδία και πάνω από 2.500 αναρριχητικές διαδρομές.

Η Κάλυμνος στο μεγαλύτερό της μέρος αποτελείται από ασβεστόλιθους το κατεξοχήν πέτρωμα μέσα στο οποίο διανοίγονται **σπήλαια**.

Παρατηρείται και θρησκευτικός τουρισμός στο μοναστήρι του Αγίου **«Σάββα εν Καλύμνω»**.

Αρκετοί είναι οι επισκέπτες του νησιού που έχουν σαν κύριο προορισμό τους το μοναστήρι, ενώ πολλοί επισκέπτονται το νησί λόγω των τοπικών εθίμων και εκδηλώσεων το Πάσχα.

Παραλίες: Οι παραλίες της Καλύμνου έχουν βαθιά και κρυστάλλινα νερά και μαγευτικό βυθό. Η πιο πολυσύχναστη και κοσμοπολίτικη είναι το Μασούρι και το Καντούνι. Επίσης υπάρχουν και ο Πλατύς Γιαλός, Αρμεός, Μυρτιές Αργινώντα, Σκάλια, Εμπορείος, Τέλενδος.

Καταδυτικός τουρισμός και καταδυτικά πάρκα

Η Κάλυμνος ως Νησί εναλλακτικού τουρισμού, πρέπει παράλληλα με την αναρρίχηση να αναπτύξει και την κατάδυση. Η διακρατική συνεργασία και οι 4 καταδυτικές διαδρομές που υπάρχουν πλέον επίσημα στο Νησί της Καλύμνου, είναι μια καλή αρχή η οποία πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω.

Τι είναι τα καταδυτικά πάρκα

Τα καταδυτικά πάρκα είναι μικρής έκτασης θαλάσσιες περιοχές, στις οποίες απαγορεύεται κάθε είδους αλιεία και ανθρώπινη επέμβαση, ενώ επιτρέπεται μόνο η ελεγχόμενη δραστηριότητα των καταδύσεων αναψυχής.

Συνήθης πρακτική είναι να δημιουργούνται καταδυτικά πάρκα ανά συστάδες, κάτι το οποίο διευκολύνεται από τη μικρή έκτασή τους, που κυμαίνεται μόλις από ένα έως δύο τετραγωνικά χιλιόμετρα και το βάθος τους που φτάνει έως τα 50 μέτρα. Οι επισκέπτες καταβάλλουν ένα αντίτιμο μέσω εισιτηρίου και τα έσοδα από τα εισιτήρια διατίθενται για την φύλαξη του πάρκου, σχεδόν χωρίς να επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό.

Πλέον θεωρείται επιστημονικά αποδεδειγμένη η απόλυτη συμβατότητα των καταδύσεων αναψυχής με το θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς επίσης και το γεγονός πως η δημιουργία θαλάσσιων πάρκων συμβάλλει στην ραγδαία αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας εντός λίγων ετών, ενώ έχει παρατηρηθεί και η τεράστια συνεισφορά τους στην οικονομική ανάπτυξη των γύρω τοπικών κοινωνιών.

Τα καταδυτικά πάρκα δεν πρέπει να συγχέονται με τα εθνικά θαλάσσια πάρκα, καθώς τα χωρίζουν διαφορές όσον αφορά στο μέγεθος, τον αριθμό και τον τρόπο διαχείρισης.

Τα εθνικά θαλάσσια πάρκα είναι προστατευόμενες περιοχές τεράστιας έκτασης, η οποία, όπως αποδεικνύεται παγκοσμίως, δυσχεραίνει το έργο της διαχείρισής τους, της αστυνόμευσής τους, όπως επίσης και της χρηματοδότησής τους. Επιπλέον, συνήθως αποτελούν «εχθρικό» περιβάλλον για τις τοπικές κοινωνίες, λόγω της νομοθετικής επιβολής ευρύτατης έκτασης απαγορεύσεων.

Αντίθετα, τα καταδυτικά πάρκα είναι μικρά, η χρηματοδότησή και η αστυνόμευσή τους είναι κατά πολύ ευκολότερη, ενώ παρουσιάζουν ευελιξία στον τρόπο διαχείρισής τους, η οποία μπορεί να γίνεται από τον τοπικό Δήμο, σε συνεργασία με τους επιχειρηματίες, αλλά και τους αλιείς, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Επίσης, με την κατάλληλη διαχείριση, μπορούν να αποκτήσουν οικονομική αυτοδυναμία.

Η οικολογική τους φύση, τους επιτρέπει να υπάρχουν εντός περιοχών, οι οποίες προστατεύονται από το πρόγραμμα Natura 2000.

Παγκοσμίως επιτυχημένη δραστηριότητα

Τα παραδείγματα εφαρμογής της καταδυτικής δραστηριότητας εντός ειδικών και προστατευμένων πάρκων σε άλλες χώρες, φαίνεται να συνδέονται άμεσα με τουριστική ανάπτυξη, αλλά και προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας.

Σύμφωνα με άρθρο της εφημερίδας «Το Έθνος», η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού θεωρείται «χρυσή πηγή εσόδων παγκοσμίως», γεγονός που αποδεικνύεται περίτρανα από περιπτώσεις, όπως αυτή του αιγυπτιακού Σαρμ Ελ Σείχ, όπου υπάρχουν πάνω από 40 καταδυτικά κέντρα, ενώ πάνω από 200 καταδυτικά σκάφη μεταφέρουν πάνω από 6.000 δύτες, οι οποίοι καταλύουν στις περίπου 200.000 κλίνες, που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή, αφήνοντας πίσω τους έσοδα που αγγίζουν τα 36 εκατ. ευρώ ετησίως.

Στην περίπτωση της Μάλτας, η καταδυτική δραστηριότητα συνεισφέρει εκπληκτικά στο ΑΕΠ κατά 27%, ενώ και η Κροατία γνώρισε μια τεράστια αύξηση στον καταδυτικό τουρισμό, της τάξεως του 270% από το 2006 έως το 2010.

Πολύ σημαντική είναι η συνεισφορά των καταδυτικών πάρκων και σε περιβαλλοντολογικό επίπεδο, καθώς έρευνα σε 124 από αυτά σε 29 χώρες έδειξε κατά μέσον όρο 21% αυξημένη βιοποικιλότητα, 28% αύξηση στο μέσο μέγεθος των οργανισμών, 166% στην πυκνότητα ατόμων ανά κυβικό μέτρο και 446% αύξηση σε κιλά βιομάζας ανά εκτάριο.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί, ότι κύριος θιασώτης της ιδέας για τη δημιουργία καταδυτικού πάρκου στη Σαντορίνη είναι ο Πιερ Ιβ Κουστώ, γιος του διάσημου ωκεανογράφου Ζακ Ιβ Κουστώ, ο οποίος, όπως έχει δηλώσει επανειλημμένα λατρεύει το νησί και έχει υπάρξει πρωτοστάτης στην εκπόνηση μελετών για τη δημιουργία ενός οικονομικά βιώσιμου πάρκου, που θα παρέχει τα μέγιστα αφενός στην τοπική κοινωνία και αφετέρου στο θαλάσσιο οικοσύστημα του νησιού με τους ηφαιστιογενείς σχηματισμούς.

Όπως είχε δηλώσει ο ίδιος ο Πιερ Ιβ, στο θηραϊκό blog “santokoraki”, «το σχέδιο πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους «παίκτες»: ψαράδες, λεμβούχους, θαλάσσια ταξί, εκπαιδευτές κατάδυσης, τουριστικά γραφεία. Όλοι πρέπει να παίξουν το ρόλο τους και να δρέψουν τα οφέλη. Μέσα σε πέντε χρόνια προστασίας, η Σαντορίνη μπορεί να γίνει ένας από τους κορυφαίους καταδυτικούς προορισμούς στη Μεσόγειο. Η κεντρική ιδέα είναι να προστατεύεις τα ψάρια, για να έχεις περισσότερα».

Το κείμενο αυτό αποδεικνύει περίτρανα ότι για την ίδρυση και λειτουργία καταδυτικού πάρκου έχουν δημιουργηθεί ευνοϊκότερες συνθήκες όσο αφορά στην νομοθεσία και αποτελούν μια πολύ πετυχημένη τουριστική αναπτυξιακή δραστηριότητα .

Δεν απαιτούνται κτίρια , αν υπάρχουν λειτουργούν υποστηρικτικά , ή εκπαιδευτικά.

Αυτό βέβαια που παραμένει «αγκάθι» στην ίδρυση καταδυτικών πάρκων και φαίνεται να δυσκολεύει όλη την νομοθετικά αγκυλωμένη Ελλάδα , είναι η απαγόρευση των κ.τ. σε μικρότερη απόσταση από τα 3 ν.μ.¹⁰

Αυτή η απόσταση είναι σχεδόν απαγορευτική για την θαλάσσια περιοχή στα Αργινώντα που ήταν ο αρχικός δικός μας σχεδιασμός .

Οι κατασκευασμένες χερσαίες εγκαταστάσεις θα μπορούν να γίνουν θεματικό μουσείο και χώρος επίδειξης καταδύσεων , με ηλεκτρονικά μέσα , εκθειάζοντας την ιστορία του Νησιού παράλληλα με την αναφορά στη νέα και σύγχρονη κατάδυση .

Η ψήφιση του νομοσχεδίου με τίτλο «Ειδικές μορφές τουρισμού και διατάξεις για την τουριστική ανάπτυξη», μέσα στο 2020, ανάβει το «πράσινο φως» στη δημιουργία του υποθαλάσσιου πάρκου στην Κάλυμνο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ & ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ & ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Αυτοτελές Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης, Γραφείο Απασχόλησης και Τουρισμού	Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
	<p>Με την υφιστάμενη οργανωτική δομή δεν δίνεται η απαραίτητη βαρύτητα στον τομέα του τουρισμού.</p> <p>Ο τουρισμός, ως βασικός μοχλός τοπικής οικονομικής ανάπτυξης, θα έπρεπε να αποτελεί ανεξάρτητο αυτοτελές τμήμα, με τον τίτλο “Τμήμα Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής”, ενταγμένο στις Υπηρεσίες Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης. Εναλλακτικά θα μπορούσε να ενταχθεί, πάντα ως ανεξάρτητο αυτοτελές τμήμα, στις Υπηρεσίες Παιδείας και Πολιτισμού</p>	

¹⁰ Σχετική νομοθεσία: Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Τεύχος αναγκαστικών απαλλοτριώσεων και πολεοδομικών θεμάτων, Αρ. Φύλλου 196, 27 Δεκ 2006. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Τεύχος δεύτερο, Αρ. Φύλλου 1726, 24 Νοεμβρίου 2003

	Περιορισμοί	Ευκαιρίες
<p>ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ</p> <p>Το Δημοτικό Γραφείο Τουρισμού είναι στελεχωμένο με ένα μόνιμο υπάλληλο κλάδου ΔΕ1 Οικονομικού – Διοικητικού και ένα υπάλληλο αορίστου χρόνου ΠΕ Καθηγητών Φυσικής Αγωγής.</p>	Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες - Ευκαιρίες
	<p>Υποστελέχωση του Δημοτικού Γραφείου Τουρισμού.</p> <p>Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού κυρίως σε τομείς όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τουριστικό μάρκετινγκ. • Ψηφιακές τεχνολογίες. • Ξεναγήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεύρυνση του αντικειμένου εργασίας του Δημοτικού Γραφείου Τουρισμού, • Υλοποίηση ποιοτικότερων δράσεων τουριστικής προβολής, • Παροχή πληρέστερων πληροφοριών στους επισκέπτες. • Λειτουργία Ναυτικού Μουσείου Καλύμνου • Επισκέψεις σε σπήλαια
	Περιορισμοί	
	<p>Με το υφιστάμενο ανθρώπινο δυναμικό το γραφείο τουρισμού αδυνατεί να παρέχει υπηρεσίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σε περιόδους αιχμής, απογευματινές ώρες και Σαββατοκύριακα. • Πληροφόρησης, εκτός από το κεντρικό λιμάνι, και σε τουριστικές περιοχές π.χ. Μασούρι • Ενημέρωσης, επικαιροποίησης ψηφιακών μέσων τουριστικής προβολής (τουριστική ιστοσελίδα, σελίδες κοινωνικής δικτύωσης). • Ξενάγησης • Φύλαξης 	
<p>ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ</p>	Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες - Ευκαιρίες
	<p>Αναγκαίες παρεμβάσεις στο κτήριο της Σχολής Δυτών Καλύμνου που φιλοξενεί το Γραφείο Τουρισμού:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απομάκρυνση – αποκατάσταση σαθρών τμημάτων σοβάδων, • Εξωτερικός – εσωτερικός Ελαιοχρωματισμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδανική θέση για άμεση επαφή, ενημέρωση και εξυπηρέτηση αφιχθέντων ή αναχωρούντων επισκεπτών. • Ιδανική θέση για προβολή εκδηλώσεων, μηνυμάτων

	<ul style="list-style-type: none"> • Αντικατάσταση δαπέδου • Προμήθεια προϊόντων οπτικής επικοινωνίας για προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων, προϊόντων και εντύπων. • Καθαριότητα εξωτερικών κοινόχρηστων χώρων κυρίως στην περίοδο αιχμής. 	
	Περιορισμοί	
	Ιδιοκτησιακό καθεστώς	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	Προβλήματα/ανάγκες	Δυνατότητες
	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα στη συντήρηση αναρριχητικών διαδρομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν το τουριστικό προϊόν (Ιδιαίτερη γεωμορφολογία, συνδυασμός βουνού και θάλασσας, ποικιλομορφία ακτών, απόκρημνων βράχων, πλήθος βοτάνων, σπάνια είδη πουλιών, ήπιο κλίμα και υψηλή ηλιοφάνεια, όμορφα σπήλαια)
	Περιορισμοί	Ευκαιρίες
ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ		
<p>Βασικός στόχος είναι η συνεργασία του Δήμου Καλυμνίων με εξειδικευμένη εταιρεία συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης, προβολής, επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων. Είναι πλέον επιτακτική ανάγκη η τουριστική πολιτική του δήμου μας να χαραχθεί στηριζόμενη στην εξειδικευμένη γνώση, κατάρτιση και στην πολυετή εμπειρία επιστημόνων από τον χώρο του τουριστικού μάρκετινγκ.</p> <p>Άλλος βασικός στόχος, μετά από συναντήσεις εργασίας του Δημάρχου Καλυμνίων με εμπλεκόμενους (π.χ. Υφυπουργό Τουρισμού κ. Μ. Κόνσολα) μέσα στο έτος 2020, είναι δημιουργία «Εθνικού Πάρκου Αναρρίχησης»</p>		

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ανάλυση και αξιολόγηση του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Καλυμνίων

Τροποποιήσεις Θεσμικού πλαισίου Ο.Τ.Α

Μία βασική νομοθετική αλλαγή που αφορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι η εφαρμογή του Προγράμματος «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», το οποίο θεσμοθετήθηκε με το Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/7.6.2010, Τεύχος Α') «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»». Από τη θέσπιση του Ν. 3852/2010 ως σήμερα έχουν γίνει αρκετές τροποποιήσεις.

Επιπλέον από την αρχή του 2011, για την λειτουργία των ΟΤΑ έχουν εκδοθεί και εφαρμόζονται νέες πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, προεδρικά διατάγματα με άμεση επίδραση στους ΟΤΑ, πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου κλπ.

Τέλος, ουσιώδης για τη λειτουργία των ΟΤΑ είναι η έναρξη εφαρμογής του Προγράμματος «Κλεισθένης» (νόμος 4555/2018) καθώς και άλλες πρόσφατες νομοθετικές παρεμβάσεις, που παρουσιάζονται με μεγάλη συχνότητα, ειδικά μετά την εμφάνιση του μεγάλου προβλήματος με τον κορωνοϊό.

Εφαρμογή του «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» στο Δήμο Καλύμνου

Στο Δήμο Καλύμνου οι άμεσες επιπτώσεις από την εφαρμογή του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» και των προγραμμάτων προσαρμογής της Ελληνικής οικονομίας («Μνημόνια») περιλάμβαναν επιγραμματικά :

- Την μεταβίβαση υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων από το πρώην Επαρχείο (Δ/νση Πολεοδομίας και Δ/νση Κοινωνικής Πρόνοιας).
- Την άσκηση σειράς νέων αρμοδιοτήτων που μεταβιβάζονται σταδιακά.
- Την συγχώνευση δέκα (10) ΝΠΔΔ σε δύο (2) (που και αυτά στην συνέχεια καταργήθηκαν, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου).
- Την συγκρότηση δύο (2) μόνο Σχολικών Επιτροπών (ως Ν.Π.Δ.Δ.), σε αντικατάσταση των 50 και πλέον παλαιότερων που ισοβαθμούσαν με τον αριθμό των υφιστάμενων σχολείων.
- Τη μείωση του προσωπικού μέσω των προγραμμάτων διαθεσιμότητας, εφεδρείας, πρόωρων συνταξιοδοτήσεων.
- Τη μείωση της τακτικής χρηματοδότησης.

Σε επίπεδο Οργάνων και Επιτροπών, ο Ν. 3852/2010 προβλέπει: Συγκρότηση Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής. Συγκρότηση Επιτροπής Διαβούλευσης, Δημοτικής Επιτροπής Παιδείας, Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας, Συμβούλιο Μεταναστών κλπ., Ορισμό Συμπαραστάτη του Δημότη.

Τα κρίσιμα ζητήματα που προκύπτουν άμεσα για το Δήμο Καλύμνου και αφορούν στην εσωτερική λειτουργία και ανάπτυξη, με στόχο την αποτελεσματικότητα και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, είναι:

- Οι διατιθέμενοι οικονομικοί πόροι (μείωση εσόδων λόγω και του «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ»), δεδομένης της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, δεν επαρκούν για την άσκηση όλου του εύρους των αρμοδιοτήτων που περιγράφει ο Νόμος 3852/2010.
- Δεν υπάρχει ούτε έχει προβλεφθεί σχέδιο μεταβίβασης των αρμοδιοτήτων της Δ/σης Πολεοδομίας και της Δ/σης Κοινωνικής Προστασίας στους ΟΤΑ, για τους οποίους έχει ευθύνη άσκησης της αρμοδιότητας ο Δήμος.
- Οι εξελίξεις σε ό,τι αφορά το προσωπικό (καθεστώς κινητικότητας – διαθεσιμότητας, πρόωρες συνταξιοδοτήσεις, μεγάλες μισθολογικές μειώσεις κ.λ.π..) και η έλλειψη δυνατοτήτων ανανέωσης (περιορισμός προσλήψεων 1/10), δεν μπορούν να συνδράμουν προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Δημοτικής Αρχής.
- Οι προσωρινές θέσεις που δημιουργούνται μέσω δίμηνων, πεντάμηνων ή οχτάμηνων συμβάσεων δεν μπορούν να αντικαταστήσουν σε καμία περίπτωση τις αυξημένες ανάγκες του Δήμου και δεν υποστηρίζουν την διαχρονική, σταθερή και αποτελεσματική δραστηριότητα του Δήμου σε κρίσιμους τομείς, που πρέπει να καλύπτονται με σταθερές σχέσεις εργασίας με πλήρη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα.
- Οι θεσμοί διαβούλευσης και εκπροσώπησης των πολιτών που προβλέπονται από τον Ν. 3852/2010 δεν επαρκούν για την κινητοποίηση της Τοπικής Κοινωνίας και την ανάπτυξη ουσιαστικής συμμετοχής των πολιτών στα δημοτικά δρώμενα.

Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Καλυμνίων (ΟΕΥ)

Η διάρθρωση των υπηρεσιών του Δήμου Καλυμνίων, καθώς και ζητήματα σχετικά με τις αρμοδιότητές τους κλπ., εμφανίζονται στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ)¹¹ του Δήμου.

---

¹¹ ΦΕΚ Β' 214/1999, όπως τροποποιήθηκε με τα ΦΕΚ Β' 1791/2005, 1089/2008, 57/2009 & 855/2010 και 293 Β' 10-02-2014.

Επισημαίνεται ότι στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, αναμένεται να ολοκληρωθεί η αναθεώρηση του ΟΕΥ, προκειμένου να γίνει ο Δήμος ένας οργανισμός με βελτιωμένη λειτουργία, που θα ανταποκρίνεται καλύτερα στις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας και τις προκλήσεις της εποχής.

Προσωπικό Δήμου

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθεται το προσωπικό του Δήμου Καλυμνίων, ανά κλάδο, ειδικότητα και σχέση εργασίας.

Επισημαίνεται ότι τα δεδομένα που παρατίθενται στη συνέχεια έχουν αντληθεί από τις υπηρεσίες του Δήμου, υπόκεινται δε σε συχνές αλλαγές λόγω αποχωρήσεων (π.χ. συνταξιοδοτήσεις), νέων προσλήψεων κλπ.

Μόνιμοι Υπάλληλοι

Πίνακας 31: Προσωπικό Δήμου - Μόνιμοι Υπάλληλοι

Α/Α	ΚΛΑΔΟΣ/ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
1.	ΠΕ1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	4
2.	ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	2
3.	ΠΕ3 ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	2
4.	ΠΕ4 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	1
5.	ΠΕ5 ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	1
6.	ΠΕ9 ΓΕΩΠΟΝΩΝ	1
7.	ΠΕ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΕΩΣ ΠΟΛΙΤΩΝ	1
8.	ΤΕ2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	1
9.	ΤΕ4 ΤΕΧΝ-ΝΑΥΠΗΓ-ΜΗΧΑΝΟΛ-ΗΛΕΚΤΡΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	1
10.	ΤΕ5 ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	3
11.	ΤΕ 13 ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	1
12.	ΤΕ17 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ – ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	2
13.	ΔΕ1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	18
14.	ΔΕ2 ΕΠΟΠΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	2
15.	ΔΕ 23 ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	7
16.	ΔΕ 26 ΜΗΧΑΝΟΤΕΧΝΙΤΩΝ	1
17.	ΔΕ 27 ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΚΩΝ	1
18.	ΔΕ 28 ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	2
19.	ΔΕ 29 ΟΔΗΓΩΝ	10
20.	ΔΕ 30 ΤΕΧΝΙΤΩΝ	12
21.	ΔΕ 30 ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ	1
22.	ΔΕ 38 ΧΕΙΡΙΣΤΩΝ Η/Υ	1
23.	ΔΕ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ	1
24.	ΥΕ 1 ΚΛΗΤΗΡΩΝ – ΘΥΡΩΡΩΝ	1
25.	ΥΕ16 ΕΡΓΑΤΩΝ	17
	ΣΥΝΟΛΟ	94

Υπάλληλοι αορίστου χρόνου**Πίνακας 32: Προσωπικό Δήμου - Υπάλληλοι αορίστου χρόνου****Υπάλληλοι**

A/A	ΚΛΑΔΟΣ/ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
1.	ΠΕ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	4
2.	ΠΕ ΝΟΜΙΚΩΝ	2
3.	ΤΕ 2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	1
4.	ΔΕ1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	7
5.	ΔΕ 19 ΜΟΥΣΙΚΩΝ	3
6.	ΥΕ 1 ΚΛΗΤΗΡΩΝ ΘΥΡΩΡΩΝ – ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	5
7.	ΥΕ 15 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΒΟΗΘΩΝ	2
8.	ΥΕ 16 ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	13
	ΣΥΝΟΛΟ	37

ορισμένου χρόνου**Πίνακας 33: Προσωπικό Δήμου - Υπάλληλοι ορισμένου χρόνου**

A/A	ΚΛΑΔΟΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
1	ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	2
2	ΠΕ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ	1
3	ΤΕ Α ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ	2
4	ΤΕ Γ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ	2
5	ΤΕ ΠΛΗΡΟΡΙΚΗΣ	1
6	ΤΕ Γ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ	1
7	ΤΕ Α ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ	1
8	ΔΕ Α ΔΙΚΟΙΤΙΚΟΥ	1
10	ΔΕ Β ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	2
11	ΔΕ Α ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	1
12	ΔΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ	1
13	ΔΕ Α ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ	1
14	ΔΕ Β ΒΡΕΦΟΝΗΠΟΙΟΚΟΜΟΣ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ	1
15	ΔΕ ΟΔΗΓΟΣ	1
16	ΥΕ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	12
17	ΥΕ ΚΑΘΑΡΙΣΤΡΙΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	13
18	ΥΕ ΒΟΗΘΩΝ ΜΑΓΕΙΡΩΝ	2
19	ΥΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	45
	ΣΥΝΟΛΟ	90

Επιτροπές του Δήμου

Παρακάτω παρατίθεται μια λίστα με βασικές επιτροπές του Δήμου

- Οικονομική επιτροπή
- Επιτροπή ποιότητας ζωής
- Δημοτική επιτροπή διαβούλευσης

- Επιτροπή Διενέργειας των Δημοπρασιών μίσθωσης, εκμίσθωσης και εκποίησης ακινήτων
- Επιτροπή Καταστροφής Αντικειμένων
- Επιτροπή Παραλαβής Έργων
- Δημοτική Επιτροπή Παιδείας
- Δημοτική Επιτροπή Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής
- Δημοτική Επιτροπή Αθλητισμού

Συστήματα διαχείρισης και λειτουργίας

Στο Δήμο Καλυμνίων και τα Νομικά του Πρόσωπα λειτουργούν Συστήματα Διαχείρισης και Λειτουργίας σύμφωνα με το εκάστοτε θεσμικό πλαίσιο και με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τη γενικότερη αναβάθμιση της λειτουργίας τους.

Συνεργασίες

Προγραμματική Σύμβαση του Δήμου Καλύμνου με ΟΑΕΔ

Ο Δήμος Καλυμνίων έχει υπογράψει ειδική Προγραμματική Σύμβαση με τον ΟΑΕΔ για τη λειτουργία Γραφείου Ανταποκριτή ΟΑΕΔ στην Κάλυμνο.

Το γραφείο που λειτουργεί στο Δήμο εξυπηρετεί την Κάλυμνο.

Η σύμβαση πήρε παράταση μέχρι τις 31-12-2020 με το με α.π.27563/16-12-2014 έγγραφο-σύμβαση με το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Επιχορηγήσεις Συλλόγων και Σωματείων

Ο Δήμος επιχορηγεί Αθλητικές Ενώσεις και Σωματεία ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες. Προϋπόθεση αποτελεί τα σωματεία αυτά να έχουν συντάξει σχετικούς προϋπολογισμούς και σχέδιο για τις δράσεις που έχουν ζητήσει επιχορήγηση. Οφείλουν, επίσης, τα σωματεία να κάνουν απολογισμό αξιοποίησης των επιχορηγήσεων που τυχόν λαμβάνουν.

Αδελφοποιήσεις – Ευρωπαϊκές και Διεθνικές Συνεργασίες – Κοινοτικά προγράμματα και κοινοτικές Πρωτοβουλίες του Δήμου Καλυμνίων

Ως γνωστό οι Δήμοι, στο πλαίσιο της ευρύτερης συνεργασίας τους με αντίστοιχους οργανισμούς ξένων χωρών, μπορούν να αναπτύσσουν τις κατά νόμο πρωτοβουλίες τους για θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους και να προβαίνουν σε πράξεις αδελφοποίησης των πόλεών τους, με στόχο τη μεταξύ τους προαγωγή των οικονομικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και κοινωνικών σχέσεων.

- 1.Αρλ,Γαλλίας
- 2.Νταργουιν,Αυστραλίας
- 3.Ταρπον Σπρινγκς,Φλόριντα
- 4.Λακατάμια,Κύπρος
- 5.Κιέτι,Ιταλίας
- 6.Μαριούπολη,Ουκρανίας
- 7.Ελλάδα, Δήμος Βούλας – Βάρης - Βουλιαγμένης, Αττική

Συνεργασίες με ιδιώτες

Ο Δήμος Καλυμνίων εκτός από τις ανωτέρω συνεργασίες με φορείς και δίκτυα συνεργάζεται και με ιδιωτικές επιχειρήσεις ή ιδιώτες φυσικά πρόσωπα για την αντιμετώπιση διάφορων θεμάτων που αδυνατούν να φέρουν σε πέρας οι υπηρεσίες του Δήμου κυρίως συλλόγους. Για παράδειγμα, ο Δήμος Καλυμνίων είχε συνεργαστεί με τον Εμπορικό Σύλλογο «Ερμής» στα πλαίσια της Κοινωφελούς εργασίας.

Οικονομικά του Δήμου Καλυμνίων

Εισαγωγή

Η εφαρμογή των Διοικητικών Μεταρρυθμίσεων που έχουν αναφερθεί σε προηγούμενες ενότητες, δημιούργησε νέο πλαίσιο λειτουργίας για τους Δήμους και το Δήμο μας, που διέπεται από έναν αυστηρό οικονομικό ορθολογισμό και διαχειριστική συνέπεια. Καλούμαστε να ανταποκριθούμε και να λειτουργήσουμε σε ένα πολύ δύσκολο ρόλο, με μειωμένα έσοδα, πόρους, προσωπικό αλλά παράλληλα με αυξανόμενες απαιτήσεις (μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων από άλλους δημόσιους φορείς κλπ). Απαιτήσεις, στις οποίες οφείλουμε να ανταπεξέλθουμε, για να βελτιώσουμε τη βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητά μας ως φορέας, με γνώμονα την ικανοποίηση του πολίτη μέσα σε ένα δυσμενές περιβάλλον αυτό της Οικονομικής κρίσης και του μεσοπρόθεσμου. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δίνει σήμερα μια κρίσιμη μάχη για την επιβίωση σε μια κοινωνία που δοκιμάζεται. Παρά την περικοπή των πόρων της κατά το μεγαλύτερο ποσοστό, προσπαθεί να λειτουργήσει βρεφονηπιακούς σταθμούς, πολιτική για αναξιοπαθούντες, συντήρηση σχολείων, μεταφορά μαθητών, αποκομιδή σκουπιδιών, κλπ.

Πλαίσιο οικονομικής ανάλυσης

Η ανάλυση της οικονομικής κατάστασης και των προοπτικών του Δήμου βασίστηκε στους απολογισμούς και τις οικονομικές καταστάσεις της περιόδου 2015-2019. Οι στόχοι είναι:

- Διερεύνηση δυνατοτήτων εξοικονόμησης πόρων
- Διερεύνηση δυνατοτήτων αύξησης εσόδων
- Συγκροτημένη και συστηματική παρακολούθηση της μηνιαίας εξέλιξης των οικονομικών στοιχείων του Δήμου, ώστε να εξασφαλίζονται έγκαιρες διορθωτικές παρεμβάσεις στη υλοποίηση του προϋπολογισμού.

Μεθοδολογία οικονομικής ανάλυσης

Απολογισμοί: 2015-2019

Τα έσοδα ταξινομούνται σε έξι κύριες ομάδες, με κριτήριο την προέλευσή τους, οι οποίες υποδιαιρούνται σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εσόδου με βάση το δεκαδικό σύστημα :

- Τακτικά έσοδα
- Έκτακτα έσοδα
- Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.), που βεβαιώνονται για πρώτη φορά
- Εισπράξεις δανείων και απαιτήσεων από Π.Ο.Ε. (εισπρακτέα υπόλοιπα από βεβαιωθέντα κατά το παρελθόν τακτικά και έκτακτα έσοδα)
- Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων και επιστροφές χρημάτων
- Χρηματικό υπόλοιπο προηγούμενης χρήσης

Οι δαπάνες ταξινομούνται σε τέσσερις κύριες ομάδες (κεφάλαια) και ακολουθούν την ίδια μεθοδολογία υποδιαίρεσης σε κατηγορίες, υποκατηγορίες και είδος εξόδου (οριζόντια ταξινόμηση ή παρακολούθηση κατά είδος δαπάνης) :

- Λειτουργικές δαπάνες χρήσης (κωδικός 6),
- Επενδύσεις (κωδικός 7),
- Πληρωμές από υποχρεώσεις Π.Ο.Ε. - λοιπές αποδόσεις - προβλέψεις (κωδικός 8),
- Αποθεματικό (κωδικός 9).

Οι απολογισμοί αυτοί αποτυπώνουν με ακρίβεια τις οικονομικές δραστηριότητες και συναλλαγές του Δήμου, αφού έχουν ενσωματώσει τις θεσμικές και νομοθετικές αλλαγές που έχουν μεσολαβήσει τα τελευταία χρόνια και έχουν υιοθετήσει σύγχρονες λογιστικές προδιαγραφές. Η ανάλυσή τους παρέχει συγκεκριμένη εικόνα των προτεραιοτήτων και λειτουργιών του

Ανάλυση Εσόδων

Η πραγματική οικονομική κατάσταση του Δήμου : εισπραχθέντα έσοδα

Ανάλυση Εσόδων

Πίνακας οικονομικών στοιχείων - Έσοδα

ΕΣΟΔΑ				
	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	2019	2018	2017
1	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	61.501,81	57.322,69	54.223,95
2	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	37.513,57	43.886,43	15.688,51
3	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	1.437.202,21	1.484.051,22	1.440.702,15
4	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	179.967,06	179.494,07	151.564,54
5	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	428,68	260,33	31,48
6	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	4.095.648,93	4.055.197,72	3.938.930,92
7	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	8.305,00	8.160,78	9.195,00
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	5.820.567,26	5.828.373,24	5.610.336,55
	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	2019	2018	2017
1	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,00	0,00	0,00
2	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	210.000,78	91.453,64	61.840,00
3	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.237.927,98	931.943,96	499.281,03
4	ΔΩΡΕΕΣ – ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ – ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ	4.809,50	7.650,00	3.860,80
5	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΤΙΜΑ – ΠΑΡΑΒΟΛΑ	89.838,97	113.844,18	61.948,68
6	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	46.924,56	52.238,05	67.488,12
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	1.589.501,79	1.197.129,83	694.418,63
	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ) ΠΟΥ ΘΑ ΒΕΒΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	2019	2018	2017
1	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΤΑΚΤΙΚΑ	134.029,24	54.813,43	36.756,28
2	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	1.063,89	826,63	28.450,06

	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	135.093, 13	55.64 0,06	65.20 6,34
	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	2019	2018	2017
1	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ	0,00	0,00	0,00
2	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	103.085, 77	94.61 3,02	105.5 41,26
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	103.085, 77	94.61 3,02	105.5 41,26
	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	2019	2018	2017
1	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	1.388.77 9,60	1.324. 096,59	1.164. 784,54
2	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	6.248,00	18.43 1,63	15.44 3,14
3	ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	251.430, 00	0,00	0,00
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	1.646.45 7,60	1.342. 528,22	1.180. 227,68
	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	2019	2018	2017
11	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ			
12	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ			
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 5 ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	3.228.72 8,91	2.756. 448,21	2.418. 195,29
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	12.523.4 34,46	11.27 4.732,58	10.07 3.925,29

Πίνακας 3-5 : Έσοδα Δήμου Καλυμνίων

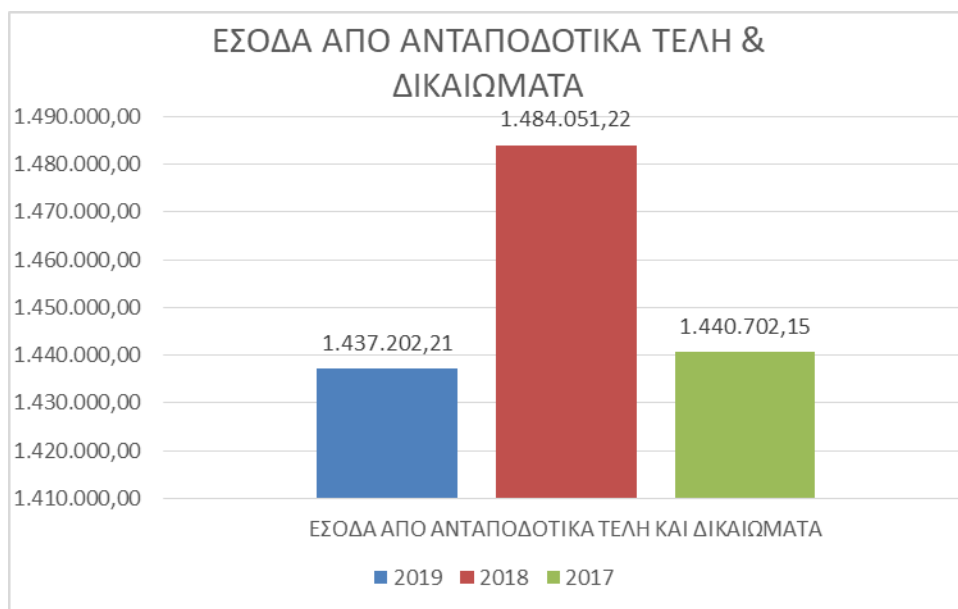
Γραφήματα - Επιλεγμένα συμπεράσματα**Γράφημα 3- 1: Πρόσοδοι από την Ακίνητη Περιουσία**

Στο παραπάνω γράφημα φαίνεται ότι τα έσοδα από την ακίνητη περιουσία αυξάνονται κατά περίπου 13,5% από το 2017 μέχρι το 2019.

Γράφημα 3-2: Πρόσοδοι από την Κινητή Περιουσία

Από το παραπάνω Γράφημα προκύπτει ότι οι πρόσοδοι από την κινητή περιουσία παρουσιάζουν σημαντική αύξηση από το έτος 2017 στο 2018 (περίπου 180%), αλλά μειώνονται από το 2018 στο 2019 (μείωση περίπου 14,5%).

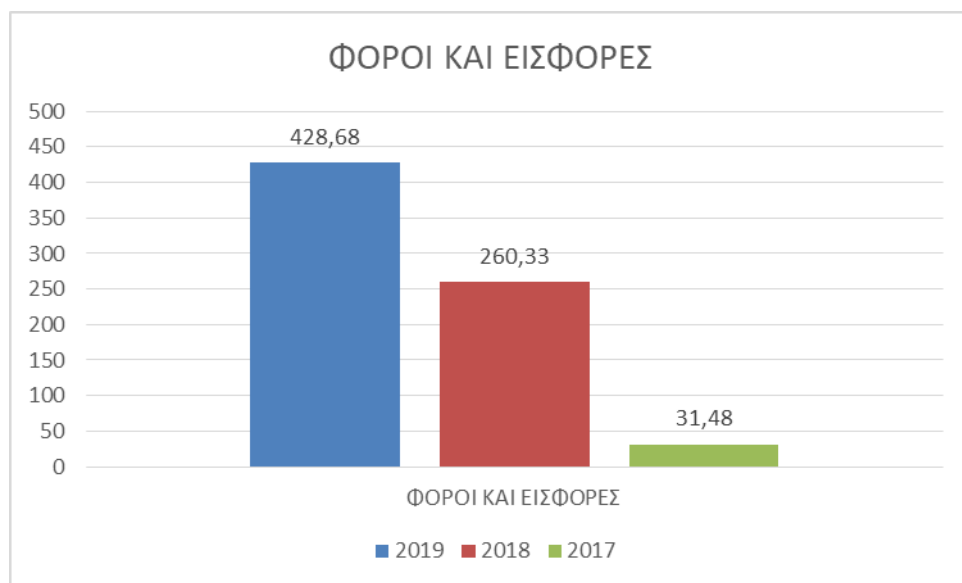
Γράφημα 0-1: Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη & δικαιώματα

Τα έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα έχουν μια αύξηση το 2017-18 γύρω στο 3% αλλά το έτος 2018-19 παρουσιάζουν μείωση γύρω στο 3,2%.

Γράφημα 0-2: Έσοδα από λοιπά τέλη, δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών

Παρατηρούμε ότι τα έσοδα του Δήμου Καλυμνίων από λοιπά τέλη, δικαιώματα και παροχή υπηρεσιών, είχαν μια αύξηση γύρω στο 18,4% από το 2017-18 και το έτος 2018-19 μένει σχεδόν ίδιο (-0,3%)

Γράφημα 0-3: Φόροι και εισφορές

Τα έσοδα από φόρους και εισφορές έχουν μια μεγάλη αύξηση γύρω στο 727% την περίοδο 2017-2018. Η αύξηση των εσόδων συνεχίζεται και το έτος 2018-2019 (γύρω στο 65%)

Γράφημα 0-4: Έσοδα από επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες

Οι επιχορηγήσεις του Δήμου παρουσιάζουν μια αύξηση του 3% το έτος 2017-2018 η αύξηση συνεχίζεται και το έτος 2018-2019 το οποίο είναι γύρω στο 1%

Γράφημα 0-5: Λοιπά τακτικά έσοδα

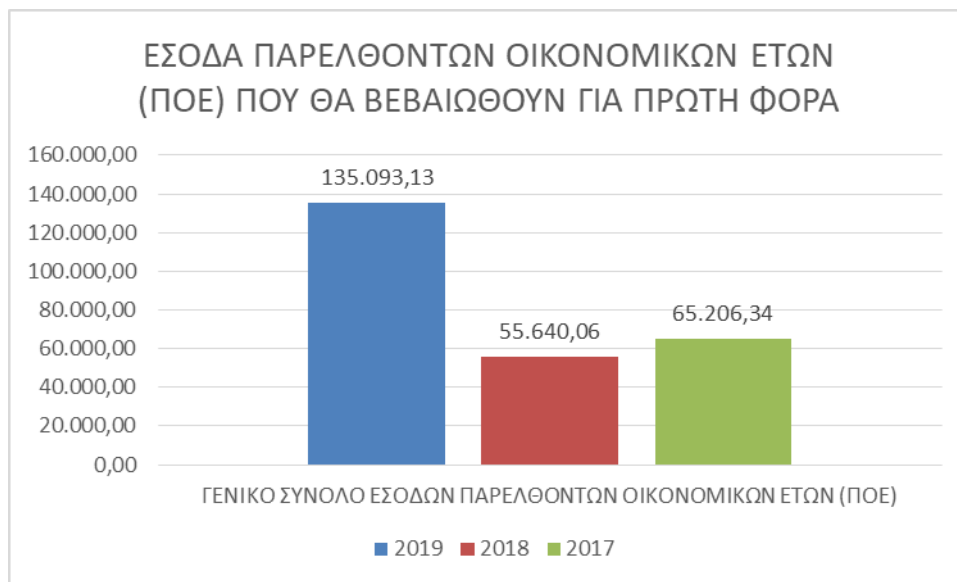
Ο λογαριασμός «Λοιπά τακτικά έσοδα» το έτος 2017-2018 παρουσιάζει μια μείωση γύρω στο 11,2% ενώ το έτος 2018-2019 μια μικρή αύξηση κοντά στο 1,8%

1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	2019	2018	2017
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	0,00	0	0
12	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	210.000,78	91.453,64	61.840,00
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.237.927,98	931.943,96	499.281,03
14	ΔΩΡΕΕΣ – ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ – ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ	4.809,50	7.650,00	3.860,80
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΤΙΜΑ – ΠΑΡΑΒΟΛΑ	89.838,97	113.844,18	61.948,68
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	46.924,56	52.238,05	67.488,12
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	1.589.501,79	1.197.129,83	694.418,63

Πίνακας 34: Έκτακτα έσοδα Δήμου Καλυμνίων

ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ

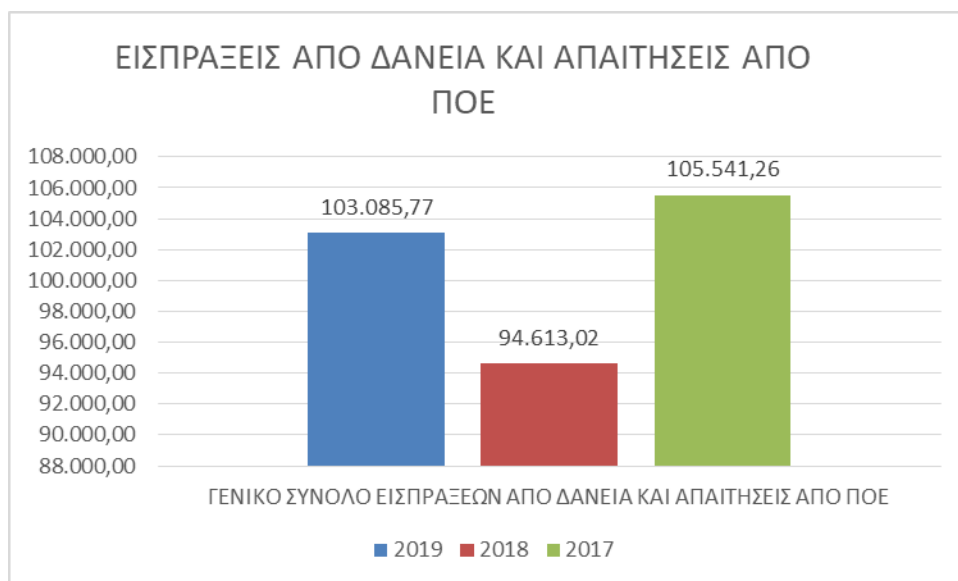
2	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ) ΠΟΥ ΘΑ ΒΕΒΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	2019	2018	2017
21	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΤΑΚΤΙΚΑ	134.029,24	54.813,43	36.756,28
22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	1.063,89	826,63	28.450,06
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	135.093,13	55.640,06	65.206,34

Πίνακας 35: Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών Δήμου Καλυμνίων**Γράφημα 0-6: Πορεία εσόδων παρελθόντων ετών**

Παρατηρούμε ότι τα έσοδα παρελθοντικών ετών (ΠΟΕ) μειώνονται κατά 14,7% την περίοδο 2017-2018 ενώ το 2018-2019 αυξάνονται κατά 142,8%

3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	2019	2018	2017
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ	0	0	0
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	103.085,77	94.613,02	105.541,26
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	103.085,77	94.613,02	105.541,26

Πίνακας 36: Εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις από ΠΟΕ

Γράφημα 0-7: Εισπράξεις από Δάνεια και Απαιτήσεις από ΠΟΕ

Όπως φαίνεται και στο γράφημα οι εισπράξεις την περίοδο 2017-2018 από Δάνεια και Απαιτήσεις ΠΟΕ μειώθηκαν κατά 10,4%, αλλά το 2018-2019 υπήρξε μια μικρή αύξηση 9%.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	2019	2018	2017
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	1.388.779,60	1.324.096,59	1.164.784,54
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	6.248,00	18.431,63	15.443,14
43	ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ	251.430,00	0	0
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	1.646.457,60	1.342.528,22	1.180.227,68

Πίνακας 37: Εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων

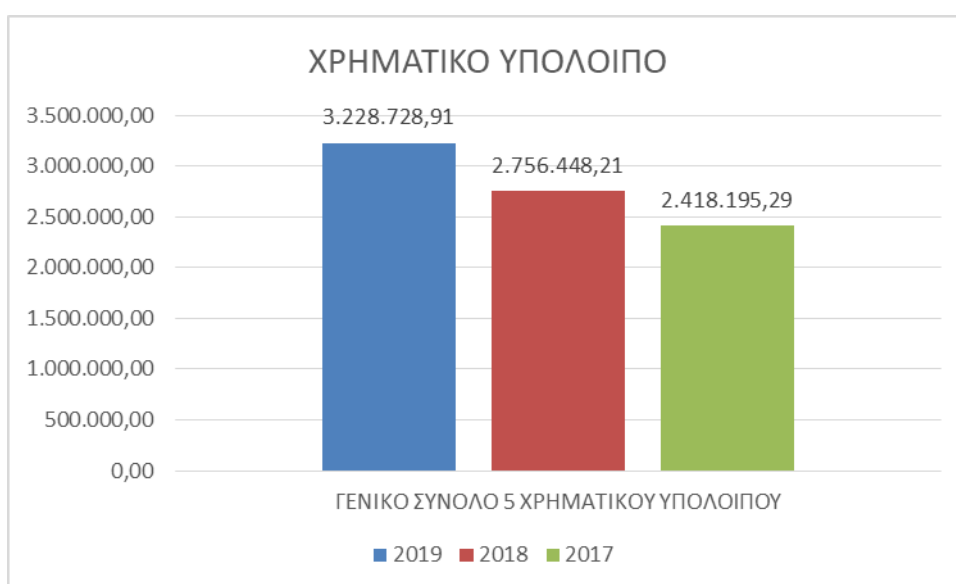

Γράφημα 0-8: Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και Τρίτων

Παρατηρείται ότι από το 2017 έως το 2019 υπάρχει μια αύξηση 40% στις εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων.

5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	2019	2018	2017
511	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ			
512	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ			
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 5 ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	3.228.728,91	2.756.448,21	2.418.195,29

Πίνακας 38: Χρηματικό υπόλοιπο από τακτικά έσοδα

Γράφημα 0-9: Χρηματικά Υπόλοιπα από τακτικά Έσοδα & Έκτακτα

Το χρηματικό υπόλοιπο παρουσιάζει μια σταθερή αύξηση η οποία έφτασε το 33,5% την περίοδο 2017 έως 2019

Ανάλυση Εξόδων

Πίνακας οικονομικών στοιχείων - Έξοδα

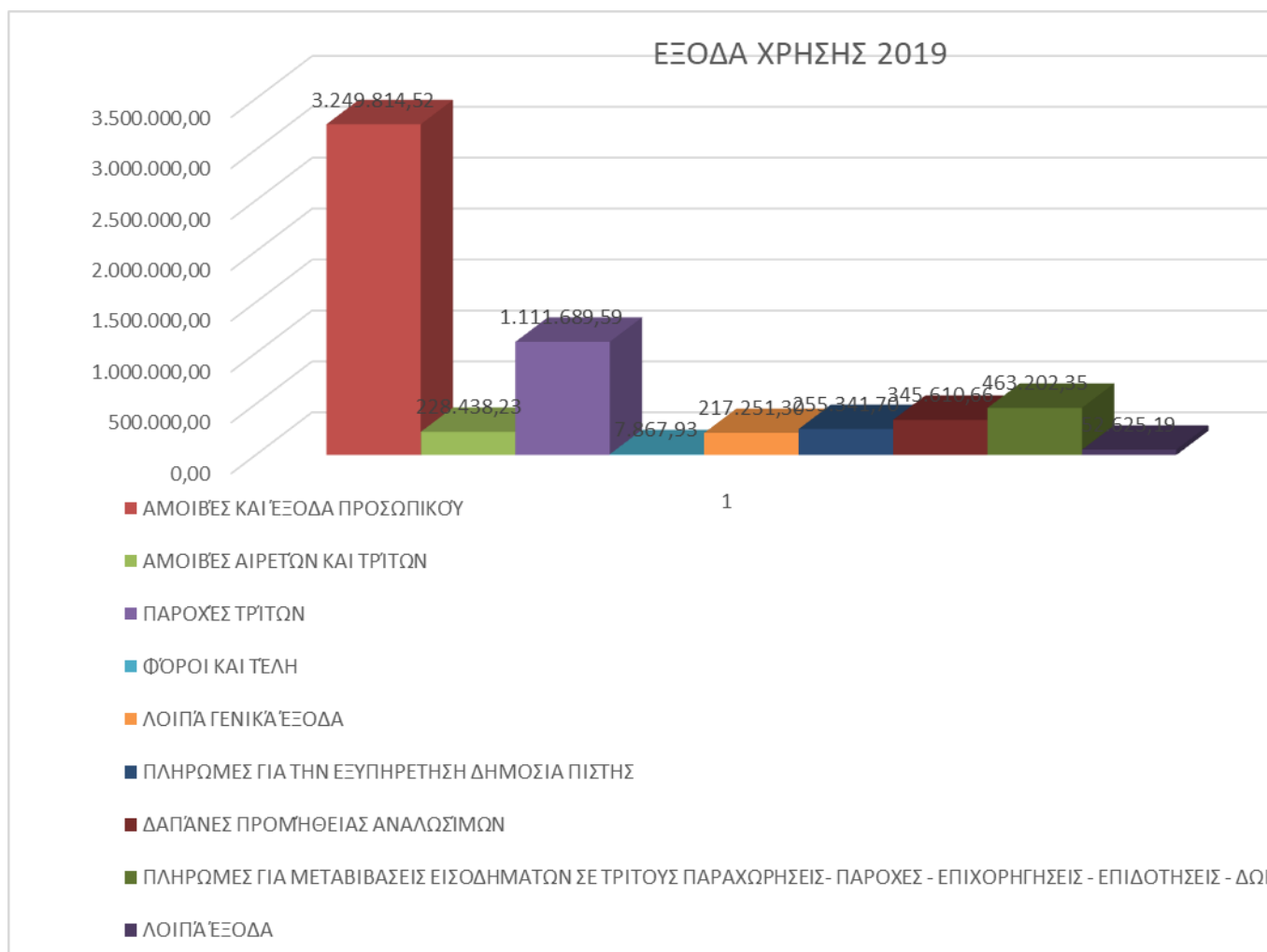
ΔΑΠΑΝΕΣ €				
	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	2019	2018	2017
0	ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΈΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	3.249.814,52	3.055.355,29	2.893.531,45
1	ΑΜΟΙΒΕΣ ΑΙΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	228.438,23	222.984,54	244.666,66
2	ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ	1.111.689,59	1.138.895,47	1.142.207,57
3	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΕΛΗ	7.867,93	2.893,18	5.926,24
4	ΛΟΙΠΑ ΓΕΝΙΚΑ ΈΞΟΔΑ	217.251,30	339.980,71	145.617,40
5	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗΣ	255.341,70	254.584,64	254.191,62
6	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΩΣΙΜΩΝ	345.610,66	234.514,33	190.513,59
7	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ- ΠΑΡΟΧΕΣ - ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ - ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ - ΔΩΡΕΕΣ	463.202,35	364.167,04	332.136,14
8	ΛΟΙΠΑ ΈΞΟΔΑ	52.625,19	47.121,41	58.880,23
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 6 ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	5.931.841,47	5.660.496,61	5.267.670,90
	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	2019	2018	2017
1	ΑΓΟΡΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ, ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΠΑΓΙΩΝ	260.659,80	119.904,48	52.799,26
3	ΈΡΓΑ	747.928,50	445.057,86	364.169,69
	ΜΕΛΕΤΕΣ, ΕΡΕΥΝΕΣ, ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	0,00	1.785	7.142,

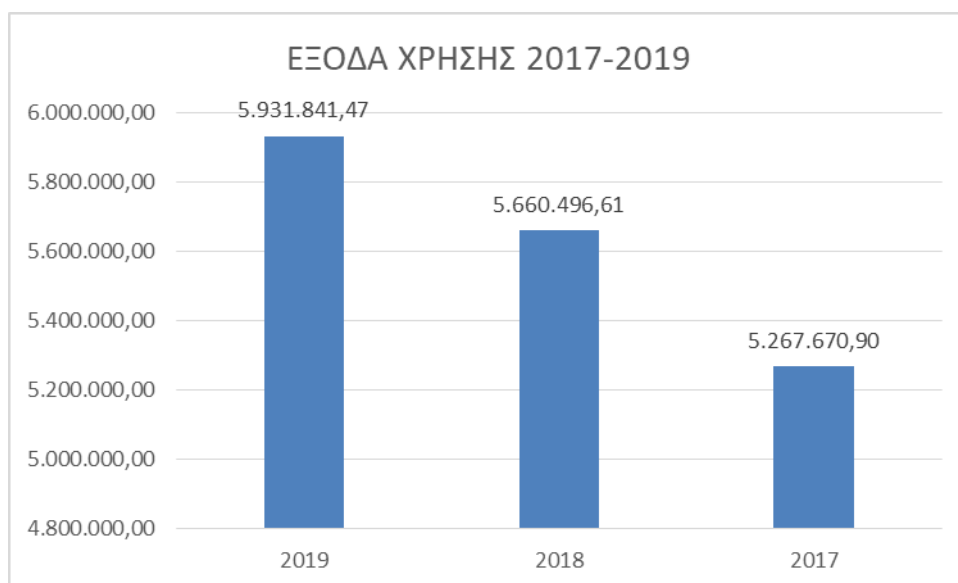
4	ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ		,60	40
5	ΤΙΤΛΟΙ ΠΑΓΙΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ (ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ)	3.000,00	3.000,00	3.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 7 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1.011.588,30	569.747,94	427.111,35
	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ , ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	2019	2018	2017
1	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΟΦΕΙΛΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	266.397,07	371.620,89	348.631,06
2	ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ	1.601.11,15	1.444.138,23	1.274.064,23
5	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΜΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΤΗ	2.849.432,18	3.048.805,60	5.368.989,15
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 8 ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ, ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	4.716.990,40	4.864.564,72	6.991.684,44
	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	2019	2018	2017
1	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	97.187,87	126.047,39	178.949,98
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	97.187,87	126.047,39	178.949,98
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ (6-7-8-9)	8.810.987,99	8.046.003,67	7.317.477,54

Πίνακας 39: Δαπάνες Δήμου Καλυμνίων

Γραφήματα - Επιλεγμένα συμπεράσματα

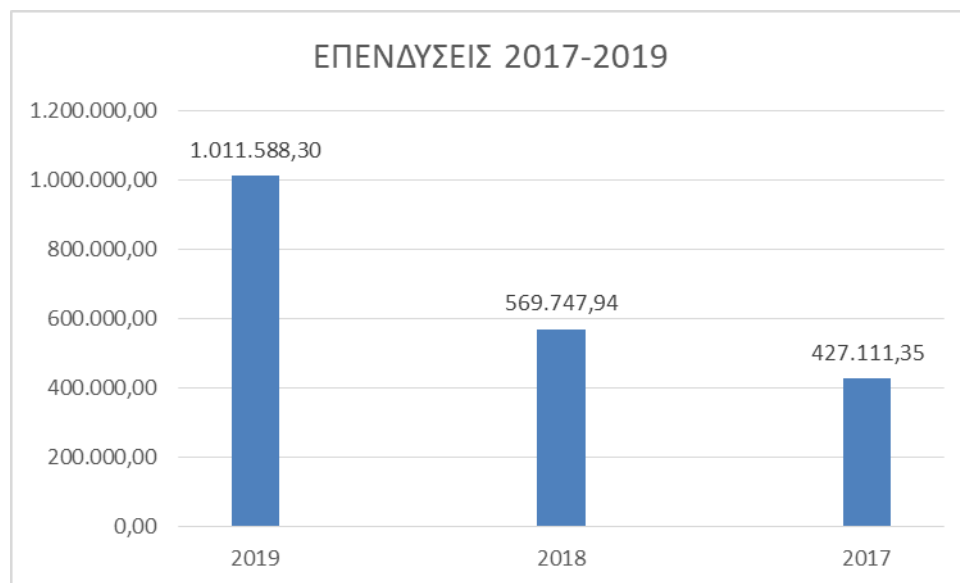

Γράφημα 0-10: Έξοδα χρήσης 2019

Γράφημα 0-11: Έξοδα χρήσης 2017-2019

Παρατηρούμε ότι τα έξοδα χρήσης αυξάνονται από το έτος 2017 στο έτος 2019.

Γράφημα 0-12: Επενδύσεις 2017-2019

Από το προηγούμενο γράφημα, προκύπτει το συμπέρασμα ότι τα έξοδα για Επενδύσεις αυξάνονται από το έτος 2017 στο 2019.

Δημοτική περιουσία

Στη συνέχεια παρατίθενται πρόσφατα συλλεχθέντα στοιχεία, σχετικά με τη δημοτική περιουσία.

Ακίνητη περιουσία Δήμου Καλυμνίων

Στην ακίνητη περιουσία του Δήμου Καλυμνίων περιλαμβάνονται τα παρακάτω:

- 1) Κληροδότημα Κατίνας Χριστοφίλη. Φούρνος../ Συνεχόμενη Διώροφη Οικία.
- 2) Κληροδότημα Γεωργίου Θωμά. Οικόπεδο στην Αθήνα
- 3) Κληροδότημα Ευστράτιου Σκαλήρη. Δύο συνεχόμενα Καταστήματα στην Αθήνα
- 4) Κληροδότημα Μαρίας Χρυσού. Διαμέρισμα στην Αθήνα – Κουκάκι
- 5) Κληροδότημα Ευδοκίας Α. Οικονόμου. Οικόπεδο στην Αθήνα – Ταύρος
- 6) Δωρεά Καλλιόπης Γεωργίου Μανιά. Μανιάειο 6ο Δημοτικό Σχολείο Καλύμνου.
- 7) Δωρεά Ανεζίνας Πετράκη. Νηπιαγωγείο Χώρας Καλύμνου (Χαρουπιά Χώρας).
- 8) Αγορά από Μαρία Βασιλείου Μαΐλλη. Διώροφη οικοδομή (Τμήμα Σχολείου) στην Παναγιά Χώρας Καλύμνου.
- 9) Κληροδότημα Γεωργίου Σακελλαρίου. .Οικόπεδο στη Χώρα Καλύμνου (Χαρουπιά – Πρόδρομος). / Οικόπεδο Λιναριών.
- 10) Δημοτικό Μέγαρο Δήμου Καλυμνίων

Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία από την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου, περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- 1) ΔΙΩΡΟΦΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ (22.529/76):ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ
- 2) ΙΣΟΓΕΙΟ ΚΤΙΣΜΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ (14.479/83)
- 3) ΑΠΟΘΗΚΗ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ (16.066/1984)
- 4) ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΠΟΤΑΜΩΝ (ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟ)
- 5) ΟΙΚΟΠΕΔΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΦΩΚΙΩΝΟΣ
- 6) ΜΙΚΡΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΚΙΝΓΚ ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΑΣ
- 7) ΜΕΓΑΛΟ ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΚΙΝΓΚ ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΑΣ

- 8) ΟΙΚΟΠΕΔΟ (ΠΑΡΚΙΝΓΚ) – ΧΩΡΑΣ
- 9) ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΟΜΒΡΟΔΕΞΑΜΕΝΗ
- 10) ΟΜΒΡΟΔΕΞΑΜΕΝΗ ΒΟΘΥΝΩΝ
- 11) ΑΠΟΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΗ
- 12) ΚΤΙΡΙΟ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (χωρίς γκαραζ και φυτώριο)
- 13) ΦΥΤΩΡΕΙΟ – ΠΟΤΑΜΟΙ
- 14) ΣΦΑΓΕΙΑ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΟΧΩΡΑΦΑ
- 15) ΚΑΡΠΑΘΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
- 16) ΑΥΛΕΙΟΣ ΧΩΡΟΣ και Αθλ. Εγκ/σεις Α! Δημ. Σχ. Χώρας
- 17) ΘΕΑΤΡΑΚΙ κλπ. ΧΩΡΑΣ
- 18) ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ
- 19) ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΤΗ ΡΙΝΑ-ΒΑΘΥ
- 20) ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΑ ΑΡΓΙΝΩΝΤΑ
- 21) ΜΕΤΟΧΙ ΚΥΡΑ-ΨΗΛΗΣ
- 22) ΘΕΡΜΟΠΗΓΕΣ

Νομικά πρόσωπα Δήμου

Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη αποτύπωση της κατάστασης Νομικών Προσώπων του Δήμου Καλυμνίων.

Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου

Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλυμνίων

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΛΥΜΝΟΥ ιδρύθηκε τον Ιούλιο του έτους 2001. Στο παράρτημα Π1 της παρούσης υπάρχει σε Φ/Α το ΦΕΚ ίδρυσης αυτής (ΦΕΚ 159 Α' /16.7.2001).

Η ίδρυση του Νομικού προσώπου στηρίχθηκε στην μεταφορά αρμοδιοτήτων του Λιμενικού Ταμείου Δωδεκανήσου που εγκρίθηκε με την 3/2000 απόφαση του Δ.Σ. Καλυμνίων.

Σκοπιμότητα Ύπαρξης του Νομικού Προσώπου

Ένα από τα βασικά ερωτήματα που τεκμηριώνει την ίδρυση του Νομικού Προσώπου είναι η μεταφορά αρμοδιοτήτων του Λιμενικού Ταμείου Δωδ/σου, με έδρα την Ρόδο για την άμεση επίλυση των προβλημάτων που έχει το λιμάνι Καλύμνου και οι λιμενικές εγκαταστάσεις σε διάφορες περιοχές του νησιού της Καλύμνου.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που δικαιολογούν την επιλογή ίδρυσης του νομικού προσώπου, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι:

α) Λόγοι οργανωτικοί και λειτουργικοί: Είναι γνωστό ότι ο ισχύον Δ.Κ.Κ. και οι σχετικές διατάξεις του καθορίζουν την οργάνωση και λειτουργία του νομικού προσώπου προκειμένου να υπάρχει καλύτερη οργάνωση και λειτουργία όσον αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τα έργα που κρίνει το νομικό πρόσωπο και την καλύτερη και εύρυθμη λειτουργία του κεντρικού λιμένα και των λιμενικών εγκαταστάσεων που υπάρχουν.

Είναι πράγματι πολύ δύσκολο να δεχτεί κανείς ότι ένας Ο.Τ.Α. θα μπορούσε να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε ολόκληρο το φάσμα των σύγχρονων δραστηριοτήτων και απαιτήσεων του κοινού, χωρίς να κάνει χρήση όλων αυτών των μηχανισμών που διευκολύνουν την οργάνωση και τη λειτουργία.

β) Λόγοι διαχειριστικοί – συναλλαγών: Η εμπειρία από παρόμοιες δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. αποδεικνύει ότι ο Δήμος δεν μπορεί από μόνος του να απασχοληθεί αποτελεσματικά με τις αυξημένες δραστηριότητες που απαιτεί η σωστή λειτουργία ενός σύγχρονου λιμένα.

γ) Λόγοι αποκέντρωσης: Η ύπαρξη «σωστών» Δημοτικών Νομικών προσώπων είναι σύμφωνη και με τις γενικές αρχές αποκέντρωσης της Διοίκησης των Ο.Τ.Α. σε ότι αφορά των εκτελεστικό τους ρόλο. Η υπάρχουσα υποδομή των Ο.Τ.Α. σε προσωπικό, τεχνικό εξοπλισμό και στην εσωτερική οργάνωση γενικά, δεν φαίνεται να επιτρέπει μια αποκέντρωση του εκτελεστικού ρόλου της Διοίκησης μέσα στο στενό χώρο του Ο.Τ.Α., κάτι που μπορεί να επιτευχθεί εύκολα με την ύπαρξη των νομικών προσώπων αυτών.

Η αποκέντρωση στον εκτελεστικό ρόλο της Διοίκησης του Ο.Τ.Α. δίνει την δυνατότητα σε αυτήν να διαθέτει περισσότερο χρόνο και δραστηριοποιηθεί στον θεσμικό της ρόλο, κάτι που είναι εντελώς απαραίτητο στη σύγχρονη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Οι παραπάνω λόγοι και άλλοι μικρότερης ή μεγαλύτερης ίσως σημασίας συντελούν στην ύπαρξή του νομικού προσώπου.

Οι δραστηριότητες του νομικού Προσώπου

Το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου βάση την ισχύουσα νομοθεσία και τον Κανονισμό Εσωτερικής λειτουργίας – Διοίκησης και Διαχείρισης έχει καταστρώσει και υλοποιεί ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα δράσης με αντικείμενο:

- Τη διαχείριση των Λιμένων και χώρων που έχει υπό την ευθύνη του
- Παροχή Υπηρεσιών και Εργασιών στο αντικείμενο της αποκομιδής απορριμμάτων και της καθαριότητας όλων των λιμενικών εγκαταστάσεων καθώς και η περισυλλογή των αποβλήτων των πλοίων και των σκαφών που προσεγγίζουν τις λιμενικές εγκαταστάσεις
- Συμμετοχή και συμβολή στη διαμόρφωση και υλοποίηση προγραμμάτων αναπτυξιακής πολιτικής με ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα περιβάλλοντος ως βάση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Τη γρήγορη αποκατάσταση απρόβλεπτων ζημιών ιδίως σε ώρες και μέρες μη εργάσιμες
- Τη εκπόνηση μελετών σχετικών με την προώθηση των σκοπών του νομικού προσώπου
- Τη επιχειρηματική εκμετάλλευση του κεντρικού λιμένα και όλων των λιμενικών εγκαταστάσεων που υπάρχουν
- Κάθε άλλη υπηρεσία που μπορεί να τεκμηριωθεί από το Δ.Σ. του νομικού προσώπου.

Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου εργάζεται σε στενή συνεργασία με τον Δήμο Καλυμνίων και έχει επιτελέσει πολύ σημαντικό έργο.

Χρηματοδότηση Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Καλύμνου

1. Κύριες πηγές χρηματοδότησης του νομικού προσώπου είναι :

Α. Είσπραξη τελών επιβατών και οχημάτων από τα πλοία που προσεγγίζουν το λιμένα Καλύμνου.

Β. Είσπραξη λιμενικών δικαιωμάτων από τα σκάφη που ελλιμενίζονται στις λιμενικές εγκαταστάσεις.

Γ. Είσπραξη από πρόστιμα παράνομης στάθμευσης στις λιμενικές εγκαταστάσεις.

Δ. Είσπραξη από την παροχή ρεύματος και νερού στα σκάφη.

Ε. Χρηματοδοτήσεις από Ευρωπαϊκούς ή Εθνικούς πόρους

Η μελλοντική πορεία του νομικού προσώπου

Το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου για τα έτη 2021 - 2023 προβλέπεται με τις ενέργειες και τις δράσεις του να συμβάλλει στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των λιμενικών εγκαταστάσεων που υπάρχουν στο Δήμο Καλυμνίων και τον μικρών νησιών που ανήκουν σε αυτό (Ψέριμο, Τέλενδο).

Η αναβάθμιση ,ο εκσυγχρονισμός και η δημιουργία νέων λιμενικών εγκαταστάσεων θα συμβάλει στην διαφύλαξη των αναγκών όλων των παρεχόμενων υπηρεσιών που παρέχονται στους επαγγελματίες ψαράδες, σπογγαλιείς που αποτελούν το μεγαλύτερο κομμάτι του εργατικού δυναμικού του νησιού μας.

Οικονομικά Στοιχεία

Παρακάτω παρατίθενται κάποια οικονομικά στοιχεία για το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου.

ΕΣΟΔΑ €				
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	2017	2018	2019
01	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	10.919,43	17.816,46	0,00
02	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	3.432,67	3.818,52	3.078,31
03	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ			
04	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		5.556,22	19.330,04
05	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ			
06	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ			
07	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	151.171,98	155.765,60	196.754,60

	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	165.524,08	182.956,80	219.162,95
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	2017	2018	2019
11	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΙΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ			
12	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	0,00	0,00	
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	83.978,60	0,00	0,00
14	ΔΩΡΕΕΣ – ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΕΣ – ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ			
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΤΙΜΑ – ΠΑΡΑΒΟΛΑ	7.092,69	9.221,68	4.130,56
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	0,00		
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	91.071,29	9.221,68	4.130,56
2	ΕΣΟΔΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ) ΠΟΥ ΘΑ ΒΕΒΑΙΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	2017	2018	2019
21	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΤΑΚΤΙΚΑ	20.827,81	34.999,94	39.901,68
22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ			
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΤΩΝ (ΠΟΕ)	20.827,81	34.999,94	39.901,68
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	2017	2018	2019
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ			
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	37.608,33	35.541,54	32.138,49
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΟΕ	37.608,33	35.541,54	32.138,49
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	2017	2018	2019
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	15.266,83	9.312,34	11.790,35
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	1.582,30	1.897,10	1.502,80
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	16.849,13	11.209,44	13.293,15

5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	2017	2018	2019
511	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	152.265,40	253.356,88	306.564,57
512	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΠΟ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	105.000,00	0,00	
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 5 ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	257.265,40	253.356,88	306.564,57
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	589.146,04	527.286,28	615.191,40
ΔΑΠΑΝΕΣ €				
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	2017	2018	2019
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	1.784,28	2.474,66	4.927,17
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	23.305,51	28.044,61	15.396,00
62	Παροχές τρίτων	40.486,80	59.604,06	75.260,95
63	Φόροι και τέλη	0,00	22,00	44,00
64	Λοιπά γενικά έξοδα	15.384,85	17.895,91	10.418,75
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημόσια πίστης		278,00	202,77
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	3.986,06	3.728,57	6.069,49
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους παραχωρήσεις- παροχές - επιχορηγήσεις - επιδοτήσεις - δωρεές	4.208,90	2.781,20	0,00
68	Λοιπά έξοδα			
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 6 ΕΞΟΔΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	89.156,40	114.829,01	112.319,13
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	2017	2018	2019
71	Αγορές κτιρίων, τεχνικών έργων και προμήθειες παγίων	3.190,65	732,20	2.212,71
73	Έργα	207.205,75	31.184,15	24.292,30
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	7.992,93	8.556,00	7.936,00
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχειρήσεις)			
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 7 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	218.389,33	40.472,15	34.441,01

8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ , ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	2017	2018	2019
81	Πληρωμές οφειλών παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ)	18.958,04	44.145,75	116.598,67
82	Λοιπές Αποδόσεις	9.092,89	21.274,60	24.469,35
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωθέντων κατά τα παρελθόντα οικονομικά έτη		80-85 188.689,00	80-85 219.913,58
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 8 ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΕ, ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ, ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	28.050,93	254.109,35	360.981,60
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	2017	2018	2019
91	Αποθεματικό	746,53	2.111,13	488,49
	ΣΥΝΟΛΟ Κ.Α. 9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	746,53	2.111,13	488,49
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ (6-7-8-9)	335.596,66	220.721,51	287.828,16

Πίνακας 40: Οικονομικά στοιχεία Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Καλύμνου

Συμπεράσματα

Με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω συμπεραίνουμε ότι το Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου μπορεί να παίξει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην αναβάθμιση όλων των λιμενικών εγκαταστάσεων και αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα στην εξυπηρέτηση και διασφάλιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς όλους.

Σχολικές Επιτροπές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Υφιστάμενη Κατάσταση

Στην Ενιαία Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Δήμου Καλυμνίων υπάγονται οι παρακάτω σχολικές μονάδες:

12 Δημοτικά σχολεία με συνολικό αριθμό μαθητών 1.171

15 Νηπιαγωγεία με συνολικό αριθμό νηπίων 388

Σημειώνεται ότι στον παραπάνω αριθμό Σχολικών Μονάδων συμπεριλαμβάνονται και ακίνητα ιδιωτών τα οποία μισθώνονται από το Δήμο Καλυμνίων και είναι τα εξής:

1)2ο ΔΣ ΠΟΛΕΩΣ (Α+Β ΤΗΜΑ)

2) 7ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΟΛΕΩΣ

3) 8ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΟΛΕΩΣ

4) 3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΟΛΕΩΣ

5) ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΝΟΡΜΟΥ.

Προβλήματα:

Οι χώροι που στεγάζονται οι ανωτέρω σχολικές μονάδες σε γενικές γραμμές κρίνονται ικανοποιητικοί .Ωστόσο κάθε σχολική μονάδα αντιμετωπίζει ειδικότερα προβλήματα , που επηρεάζουν αρνητικά τη λειτουργία της.

3ο ΔΣ ΠΟΛΕΩΣ

Είναι εξίσου παλιό κτίσμα με το 1ο ΔΣ Πόλεως , αποτελείται από 13 αίθουσες και μία (1) αίθουσα εκδηλώσεων και πολλαπλών χρήσεων .Το πρόβλημα εδράζεται στην έλλειψη ικανοποιητικού αύλειου χώρου καθώς και στην ανάγκη συντήρησης της κεραμιδένιας σκέπης.

5ο ΔΣ ΠΟΛΕΩΣ

Η παραπάνω σχολική μονάδα αποτελείται από 2 συγκροτήματα αιθουσών .Έχει την ιδιαιτερότητα να συστεγάζει τόσο το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο όσο και το Ειδικό Νηπιαγωγείο Καλύμνου. Οι ανάγκες εδράζονται στη συντήρηση-επισκευή κουφωμάτων και στη μόνωση της στέγης με κεραμίδια. Αξίζει να τονιστεί και η ανάγκη για δημιουργία αίθουσας πολλαπλών χρήσεων , που τόσο πολύ λείπει από το σχολείο αυτό.

6ο ΔΣ ΠΟΛΕΩΣ

Αν και νεότερης κατασκευής , η σχολική μονάδα αυτή αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα που σχετίζονται με την οξείδωση του σιδηρού οπλισμού των μερικών κολονών, την υγραμόνωση μεγάλου μέρους οροφής.

1ο ΔΣ ΧΩΡΑΣ

Είναι το μεγαλύτερο σε αριθμό μαθητών σχολείο του νησιού.Εκτείνεται σε δύο επίπεδα και στεγάζει 15 αίθουσες .Στεγάζει και το 1ο Νηπιαγωγείο Χώρας. Πέρα από τις απαραίτητες εργασίες συντήρησης κουφωμάτων , χρήζει η κατασκευή αίθουσας για την αποθήκευση υλικών του σχολείου.

2ΔΣ ΧΩΡΑΣ

Αποτελείται από 2 κτιριακά συγκροτήματα εκ των οποίων το ένα είναι αρκετά παλιό με άπειρα λειτουργικά και δομικά προβλήματα.Κρίνεται αναγκαίος ο εξωραϊσμός του παλαιού κτιρίου και η μερική ανακαίνιση του νέου.

ΔΣ ΠΑΝΟΡΜΟΥ

Στεγάζεται σε διώροφο ενιαίο κτίσμα.Αναγκαιότητα υγραμόνωσης της στέγης , αντικατάστασης φθαρμένων παραθύρων και κουφωμάτων , δημιουργία πρόσθετων αιθουσών καθώς ο μαθητικός πληθυσμός αυξάνεται κάθε χρόνο καθώς και μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.Στον αύλειο χώρο στεγάζεται και το Νηπιαγωγείο.

ΔΣ ΒΑΘΕΩΣ

Βρίσκεται στην πιο απομακρυσμένη περιοχή του νησιού.Τα προβλήματα εντοπίζονται στην αντικατάσταση των κουφωμάτων.

ΔΣ ΑΡΓΟΥΣ

Για τις ανάγκες στέγασης χρησιμοποιεί προκατασκευασμένες αίθουσες , ως συμπλήρωμα στις ήδη υπάρχουσες , που ανά τακτά χρονικά διαστήματα παρουσιάζουν προβλήματα όπως η παντελής έλλειψη κεντρικής θέρμανσης που την περίοδο του χειμώνα είναι εντονότερο σε δασκάλους και μαθητές.

ΔΣ ΤΕΛΕΝΔΟΥ

Βρίσκεται σε νησί κοντά στο βόρειο κομμάτι του νησιού της Καλύμνου.Η πρόσβαση γίνεται με πλοiάριο από την απέναντι ακτή (Μυρτιές).Χρήζει αλλαγής κουφωμάτων , αντικατάστασης ειδών υγιεινής, περίφραξη του αύλειου χώρου, ώστε να αποφεύγεται η είσοδος ζώων και ανθρώπων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και να προφυλάσσεται ο εξοπλισμός του σχολείου.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

Προβλήματα αντικατάστασης –συντήρησης κουφωμάτων , υγραμόνωσης της στέγης , υλικοτεχνικής υποδομής αύλειων χώρων.

Επιτακτική είναι και η ανάγκη εύρεσης χώρου για τη δημιουργία αποθήκης υλικού των Σχολικών Επιτροπών.

Στρατηγικοί στόχοι σχολικής επιτροπής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

1.Χρησιμοποίηση των αιθουσών πολλαπλών χρήσεων και εκδηλώσεων , κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις για εκδηλώσεις παρόμοιου σκοπού από συλλόγους & φορείς του νησιού.

2. Κατά του καλοκαιρινούς μήνες να αξιοποιούνται οι εν λόγω χώροι για ανάλογες δραστηριότητες.

Οικονομικός Προγραμματισμός

Η Ενιαία αυτή Σχολική Επιτροπή διαχειρίζεται πόρους από τις κατανομές του υπουργείου για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών και αναγκών συντήρησης. Ο οικονομικός προγραμματισμός εναρμονίζεται με το αρχικό πλαίσιο δράσης.

ΕΤΗΣΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ 2019

ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ				
A/A	Κατηγορίες εσόδων	Έσοδα	Κατηγορίες εξόδων	Πληρωθέν ποσο (έτους χρήσης)
1	Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	54837,01	Αγορές παγίων	12770,55
2	Επιχορηγήσεις	167766,21	Αμοιβές τρίτων	35942,1
3	Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	436,5	Θέρμανση	3980,16
4	Λοιπά Έσοδα	53393,69	Λοιπές Δαπάνες	58135,06
5			Παροχές τρίτων	16729,19
6			Συντηρήσεις επισκευές	37418,34
			Κρατήσεις	12394,55
	Σύνολο Εσόδων	276433,41	Σύνολο Εξόδων	177369,95
			Υπόλοιπο	99063,46
			Σύνολο Εσόδων	276433,41

Πίνακας 41: Ετήσιος πίνακας απολογισμού πρωτοβάθμιας 2019

Μέθοδοι επιλύσεως των σοβαρών ζητημάτων

Οι Διευθυντές των σχολείων να αξιολογήσουν και να ιεραρχήσουν τις ανάγκες των σχολείων για να πραγματοποιούνται παρεμβάσεις από το συνεργείο του Δήμου Καλυμνίων.

Σχολική επιτροπή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Υφιστάμενη κατάσταση

Σχολικές Μονάδες:

1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ (240 μαθητές)

-Αριθμός Τμημάτων:12

-Αίθουσες Διδασκαλίας:15+ΕΕΕΕΚ

-Στο Γυμνάσιο λειτουργούν :Γυμναστήριο , Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών, Εργαστήριο Τεχνολογίας , Καλλιτεχνικών, Βιβλιοθήκη , Αίθουσα Τηλεκπαίδευσης& μεγάλος αύλειος χώρος για αθλητικές δραστηριότητες και προαυλισμό των μαθητών .Το γυμνάσιο αποτελείται από 3 κτιριακά συγκροτήματα , από τα οποία το ένα κατασκευάστηκε στις αρχές του προηγούμενου.

-ΕΕΕΕΚ –Στεγάζεται στο χώρο του 1ου Γυμνασίου (Νικηφόρειο)

Εγκαταστάσεις:-Γραφείο Δ/ντου

-4 χώρους που λειτουργούν ως αίθουσες διδασκαλίας.

Προβλήματα

Δεδομένου της φοίτησης μαθητών με προβλήματα υγείας , σε κάθε αίθουσα φιλοξενείται το πολύ 2 μαθητές. Ο ένας χώρος λειτουργεί ως αίθουσα ψυχολογικής υποστήριξης των μαθητών ενώ ο άλλος χώρος είναι μια μεγάλη αποθήκη εξοπλισμού και βιβλίων που λειτουργεί ως αίθουσα διδασκαλίας.Οι αίθουσες αυτές έχουν ανάγκη τεχνικών παρεμβάσεων προκειμένου να φιλοξενούν με αξιοπρέπεια τους μαθητές.

2ο Γυμνάσιο - Ψιλανή (211 μαθητές):Λυόμενες αίθουσες.Συγκρότημα 5 προκατασκευασμένων αιθουσών.Δέκα αίθουσες διδασκαλίας , γραφείο καθηγητών, εργαστήριο πληροφορικής , βιβλιοθήκη, .Αντιμετωπίζει προβλήματα στεγανότητας και υπάρχει αναγκαιότητα επισκευής κουφωμάτων.

3ο Γυμνάσιο (210 μαθητές): 2 κτιριακά συγκροτήματα,όπου το ένα έχει σοβαρά λειτουργικά προβλήματα (κτισμένο το 1900).Διαθέτει 9 αίθουσες διδασκαλίας, μια αίθουσα πληροφορικής, και μια μικρή αίθουσα, και βιβλιοθήκη που λειτουργεί σαν αίθουσα διδασκαλίας. Το παλαιό κτίριο δεν διαθέτει θέρμανση ενώ οι τουαλέτες χρειάζονται παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας.

1ο ΓΕ.Λ (215 μαθητές): Τρία κτιριακά συγκροτήματα με 10 αίθουσες διδασκαλίας, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων-εκδηλώσεων, εργαστήριο πληροφορικής και εργαστήριο Φυσικών Επιστημών. Χρειάζεται επισκευή – συντήρηση κουφωμάτων και μόνωσης στην οροφή του παλαιού κτιρίου .Μία αίθουσα στις δύσκολες καιρικές συνθήκες δεν λειτουργεί.

2ο ΓΕ.Λ (105 μαθητές): Τρία κτιριακά συγκροτήματα , δέκα (10) αίθουσες διδασκαλίας , αίθουσα βιβλιοθήκης , και εργαστήριο Φυσικών Επιστημών που στεγάζεται σε ενοικιαζόμενη αίθουσα παρακείμενης οικίας .Προβλήματα υγρασίας , καθίζησης της στέγης, κακοτεχνίες και παλιές υδραυλικές εγκαταστάσεις.

ΕΠΑΛ (330 μαθητές):18 αίθουσες διδασκαλίας, πέντε αίθουσες προκατ .Δύο τμήματα είναι περιφερόμενα. Διαθέτει τρία εργαστήρια πληροφορικής , ένα

εργαστήριο πλοιάρχων, εργαστήριο ηλεκτρολόγων, εργαστήριο μηχανικών Ε.Ν, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Μηχανολογικών Κατασκευών, εργαστήριο Ψυκτικών και εργαστήριο Οχημάτων .Υπάρχει και μια αίθουσα πολλαπλών χρήσεων –εκδηλώσεων και μια αίθουσα βιβλιοθήκης.

Εσπερινό Γυμνάσιο /Λ.Τ (55 μαθητές):Φιλοξενείται στους χώρους του 2ου Λυκείου . Μία αίθουσα χρησιμοποιείται αποκλειστικά ως αίθουσα Δ/ντου και διδασκόντων και χρησιμοποιεί επτά αίθουσες του Λυκείου.

Στρατηγικοί στόχοι

Οι παραπάνω υποδομές έχουν αποκλειστικά εκπαιδευτικό προορισμό , γεγονός που εξορισμού καθορίζει και τη λειτουργία τους. Ωστόσο, επιμέρους υποδομές και χώροι (αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, εκδηλώσεων) μπορούν να χρησιμοποιηθούν – κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις- για εκδηλώσεις παρόμοιου σκοπού από συλλόγους και φορείς του νησιού. Είναι επίσης, δυνατό κατά τους καλοκαιρινούς μήνες να αξιοποιούνται οι χώροι για ανάλογες δραστηριότητες.

Δράσεις – Οικονομικός Προγραμματισμός

Η Επιτροπή διαχειρίζεται πόρους από τις κατανομές του υπουργείου για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών συντήρησης. Οι στόχοι και ο οικονομικός προγραμματισμός εναρμονίζονται με το αρχικό πλαίσιο δράσης Ωστόσο η αποκατάσταση του κτιρίου της Ψιλιανής θα δώσει σημαντική ανάσα στις εκπαιδευτικές ανάγκες του νησιού μας, θα αποδεσμεύσει σημαντικούς χώρους που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες στέγασης άλλων υπηρεσιών. Μπορεί να στεγάσει π.χ. το 2ο Γυμνάσιο και το 2ο ΓΕΛ αποδεσμεύοντας ταυτόχρονα τους αντίστοιχους χώρους για άλλη χρήση.

ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ 2019

ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ				
A/A	Κατηγορίες εσόδων	Έσοδα	Κατηγορίες εξόδων	Πληρωθέν ποσο (έτους χρήσης)
1	Υπόλοιπο προηγούμενου έτους	65471,82	Αγορές παγίων	12669,77
2	Επιχορηγήσεις	110221,77	Αμοιβές τρίτων	9397,13
3	Έσοδα από προσόδους σχολικής περιουσίας	64380,12	Θέρμανση	2630,44
4			Λειτουργικά έξοδα πληρωμένα από Επιτροπή	46,1
5	Λοιπά Έσοδα		Λοιπές Δαπάνες	57857,56
6			Παροχές τρίτων	24353,49

7			Συντηρήσεις επισκευές	44157,84
			Κρατήσεις	4965,99
	Σύνολο Εσόδων	240073,71	Σύνολο Εξόδων	156078,32
			Υπόλοιπο	83995,39
			Σύνολο Εσόδων	240073,71

Πίνακας 42: Ετήσιος πίνακας απολογισμού δευτεροβάθμιας 2019

Τρόποι αντιμετώπισης

Για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών επισκευής και συντήρησης των σχολικών εγκαταστάσεων θα πρέπει οι Διευθυντές να αξιολογήσουν και να ιεραρχήσουν τις ανάγκες των σχολείων τους έτσι ώστε εκτός από περιπτώσεις που χρήζουν άμεσης παρέμβασης, οι υπόλοιπες παρεμβάσεις να πραγματοποιούνται από τις υπηρεσίες του Δήμου Καλυμνίων κατά τις θερινές διακοπές.

Συμπεράσματα

Αξιολογώντας τις δραστηριότητες των δύο (2) **Σχολικών Επιτροπών** εξάγονται αξιόλογες παρατηρήσεις για την δράση τους. Τα προβλήματα και οι ανάγκες είναι σχεδόν κοινά όπως:

Επισκευές και συντήρηση των σχολικών μονάδων (μικρές επισκευές από τις σχολικές επιτροπές, μεγάλες από το Δήμο)

Εξασφάλιση λειτουργικών μέσων (έπιπλα, σκεύη, βιβλία, εξοπλισμός κ.λπ).

Άλλες όμως επιτροπές καταφέρνουν να κοινοποιούν αποτελεσματικότερα τις ανάγκες και τα προβλήματα των σχολικών μονάδων και άλλες λιγότερο. Επίσης πολλές καταφέρνουν να κινητοποιούν πρόσθετους πόρους για την επίλυση των προβλημάτων τους, πόρους που προέρχονται είτε από δωρεές από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις είτε από τους ίδιους τους γονείς. Πολλές επιτροπές μάλιστα καταφέρνουν να κινητοποιήσουν τους δημότες για εθελοντική εργασία.

Βρεφονηπιακός και παιδικός σταθμός Καλύμνου «Μάνα Καρπαθίου»**ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΝΠΔΔ ΠΑΙΔΙΚΟΣ - ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ "ΜΑΝΑ - ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΠΑΘΙΟΥ"**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ	ΚΛΑΔΟΣ /ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
1	ΤΕ9 ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ	ΜΟΝΙΜΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
1	ΤΕ9 ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ	ΜΟΝΙΜΗ

		ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
1	ΤΕ9 ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ	ΜΟΝΙΜΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
1	ΤΕ9 ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΙΑΣ	ΙΔΟΧ
1	ΔΕ8 ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ
1	ΔΕ 32 ΜΑΓΕΙΡΩΝ	ΙΔΟΧ
1	ΥΕ 14 ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΥ	ΜΟΝΙΜΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
1	ΥΕ 14 ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΟΝΙΜΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
1	ΔΕ8 ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ
1	ΔΕ8 ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ	ΙΔΟΧ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ
1	ΥΕ 14 ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΥ	ΙΔΟΧ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ
1	ΥΕ 14 ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΥ	ΙΔΟΧ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ 12		

Πίνακας 43: Προσωπικό παιδικός-βρεφονηπιακός σταθμός

Τα τρία (3) ως άνω Νομικά Πρόσωπα συγχωνεύθηκαν σε ένα Νομικό Πρόσωπο, με την ονομασία «ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ & ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ “ΜΑΝΑ ΚΑΡΠΑΘΙΟΥ”».

Συγχωνεύουμε τα Νομικά Πρόσωπα:

α) Α΄ Παιδικός Σταθμός Δήμου Καλυμνίων (ΦΕΚ

τ.Β΄/173/18-02-2002), (Διόρθωση Σφάλματος ΦΕΚ

τ.Β΄/1333/14-10-2002).

β) Β΄ Παιδικός Σταθμός Δήμου Καλυμνίων (ΦΕΚ

τ.Α΄/98/23-08-1982) και (ΦΕΚ τ.Β΄/862/13-05-2008).

γ) Βρεφονηπιακός Σταθμός Δήμου Καλυμνίων (ΦΕΚ

τ.Α΄/61/18-05-1986) σε ένα Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου

Δικαίου.

Συστήνουμε νέο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

ως εξής:

1. ΟΝΟΜΑ:

«Παιδικός – Βρεφονηπιακός Σταθμός Δήμου Καλυμνίων –

MANA – Ιωάννα Καρπάθιου».

2. ΣΚΟΠΟΣ: του Νομικού Προσώπου είναι:

Η καθημερινή φύλαξη, φροντίδα, ημερήσια διατροφή, διαπαιδαγώγηση και ψυχαγωγία νηπίων εργαζομένων γονέων, η πολύπλευρη νοητική, συναισθηματική, κοινωνική και ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών, η προπαρασκευή τους για την φυσική μετάβαση από την οικογενειακή ζωή στο σχολικό περιβάλλον.

3. ΔΙΟΙΚΗΣΗ: του νέου Νομικού Προσώπου:

Το νέο Νομικό Πρόσωπο θα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από εννέα (9) μέλη, ως εξής:

τον εκάστοτε Δήμαρχο, ή οριζόμενο απ' αυτόν Αντιδήμαρχο ως Πρόεδρο,

πέντε (5) Δημοτικούς Συμβούλους, εκ των οποίων δυο

(2) από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου, ένα (1) μέλος που είναι χρήστης των υπηρεσιών του νομικού προσώπου,

ένα (1) μέλος το οποίο κατέχει ανάλογη επαγγελματική εμπειρία και τις απαραίτητες γνώσεις που συνάδουν με το σκοπό του Ν.Π.Δ.Δ.,

ένα (1) εκπρόσωπο των εργαζομένων.

Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου και λήγει με την εγκατάσταση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Μέχρι τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου παρατείνεται αυτοδικαίως η θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων που συγχωνεύονται (άρθρο 103 π. 4 του Ν. 3852/10).

4. ΠΟΡΟΙ: του Ν.Π.Δ.Δ είναι:

α) η ετήσια τακτική επιχορήγηση του Δήμου η οποία ανέρχεται σε 400.000,00 ευρώ και η τυχόν έκτακτη επιχορήγηση το ύψος της οποίας διαμορφώνεται ανάλογα

με τις εκάστοτε ανάγκες που οδηγούν στην καταβολή της έκτακτης επιχορήγησης.

β) κάθε είδους εισφορές, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,

γ) εισπράξεις από το αντίτιμο των πραγμάτων ή των υπηρεσιών, που παρέχει το Ν.Π.Δ.Δ.,

Οικονομικά ΝΠΔΔ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2019: 387.175,00 €

ΤΙΤΛΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ	ΑΡΧΙΚΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ	ΤΕΛΙΚΑ ΕΝΤΑΛΘΕΝΤΑ
ΑΜΟΙΒΕΣ&ΕΞ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	176.500,00	168.290,77
ΑΜΟΙΒΕΣ ΑΙΡΕΤΩΝ &ΤΡΙΤΩΝ	2.500,00	13.882,40
ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ	44.493,75	52.620,86
ΛΟΙΠΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	28.000,00	11.312,36
ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΕΞΥΠ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΙΣΤΗΣ	500,00	113,84
ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΑΝΑΛΩΣΙΜΩΝ	17.000,00	14.396,92
ΑΓΟΡΕΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΠΑΓΙΩΝ	12.000,00	750,00
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ	91.500,00	68.050,56
ΠΟΣΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΓΙΑ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΕΠΑΡΚΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΜΗ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ	12.681,25	
ΣΥΝΟΛΟ	387.175,00	330.391,11

Πίνακας 44: Δαπάνες βρεφονηπιακού σταθμού 2019

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2019

ΤΙΤΛΟΙ ΔΑΠΑΝΩΝ-ΕΣΟΔΩΝ	<u>ΠΟΣΑ</u>
ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	180.050,00
ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	268.993,75
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	12.000,00

ΠΛΗΡΩΜΕΣ Π.Ο.Ε. & ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	93.500,00
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	12.681,25
ΣΥΝΟΛΟ	387.175,00

Πίνακας 45: Προϋπολογισμός βρεφονηπιακού σταθμού για το 2019

Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου

Κάλυμνος Πολυδραστική Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ

Σκοπός ύπαρξης

Ένα από τα βασικά ερωτήματα που τεκμηριώνει την ίδρυση της Ανώνυμης Εταιρείας έναντι της εναλλακτικής λύσης υλοποίησης των προτεινόμενων δραστηριοτήτων από τον ίδιο το Δήμο.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που δικαιολογούν την επιλογή ίδρυσης της Εταιρείας, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι:

α) Λόγοι οργανωτικοί και λειτουργικοί: Είναι γνωστό ότι ο ισχύον Δ.Κ.Κ. και οι σχετικές διατάξεις του καθορίζουν ένα ειδικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας των Α.Ε. που διαφέρει από το αντίστοιχο πλαίσιο που ισχύει για τους Ο.Τ.Α. Οι διατάξεις που ισχύουν για τις Α.Ε. των Ο.Τ.Α. παρέχουν δυνατότητες οργάνωσης και λειτουργίας των αντίστοιχων επιχειρήσεων με μεγαλύτερη ευελιξία, γεγονός που συνδέεται άμεσα με την αποτελεσματικότητα. Είναι πράγματι πολύ δύσκολο να δεχτεί κανείς ότι ένας Ο.Τ.Α. θα μπορούσε να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε ολόκληρο το φάσμα των σύγχρονων δραστηριοτήτων και απαιτήσεων του κοινού, χωρίς να κάνει χρήση όλων αυτών των μηχανισμών που διευκολύνουν την οργάνωση και τη λειτουργία.

β) Λόγοι διαχειριστικοί – συναλλαγών: Η εμπειρία από παρόμοιες δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. αποδεικνύει ότι οι Δήμοι δεν μπορούν να απασχοληθούν αποτελεσματικά με δραστηριότητες που απαιτούν εμποροοικονομική διαχείριση, επειδή χρειάζεται αρκετό χρόνος και «επιχειρηματικό πνεύμα». Οδηγούνται λοιπόν οι Ο.Τ.Α. να εισπράττουν έσοδα πολύ λιγότερα από εκείνα που θα είχαν, αν αξιοποιούσαν υπάρχουσες δυνατότητες.

γ) Λόγοι αποκέντρωσης: Η ύπαρξη «σωστών» Δημοτικών Επιχειρήσεων είναι σύμφωνη και με τις γενικές αρχές αποκέντρωσης της Διοίκησης των Ο.Τ.Α. σε ότι αφορά των εκτελεστικό τους ρόλο. Η υπάρχουσα υποδομή των Ο.Τ.Α. σε προσωπικό, τεχνικό εξοπλισμό και στην εσωτερική οργάνωση γενικά, δεν φαίνεται να επιτρέπει μια αποκέντρωση του εκτελεστικού ρόλου της Διοίκησης μέσα στο στενό χώρο του Ο.Τ.Α., κάτι που μπορεί να επιτευχθεί εύκολα με την ύπαρξη των επιχειρήσεων αυτών.

Η αποκέντρωση στον εκτελεστικό ρόλο της Διοίκησης του Ο.Τ.Α. δίνει την δυνατότητα σε αυτήν να διαθέτει περισσότερο χρόνο και δραστηριοποιηθεί στον θεσμικό της ρόλο, κάτι που είναι εντελώς απαραίτητο στη σύγχρονη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Δεν πρέπει να αγνοείται και το γεγονός πολλά επενδυτικά προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να υπαχθούν στους Αναπτυξιακούς Νόμους μόνο αν η αντίστοιχη δραστηριότητα ανατεθεί σε Επιχείρηση και όχι στον Ο.Τ.Α.

Εξάλλου πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη και το γεγονός η Α.Ε. διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την εφαρμογή μιας οικονομικά δίκαιης και κερδοφόρας τιμολογιακή πολιτικής, αφού η Επιχείρηση έχει χωριστή διαχείριση και γενικά οικονομική λειτουργία από την αντίστοιχη του Δήμου.

Επίσης, από τους κανόνες του Δημόσιου λογιστικού και γενικά της νομοθεσίας που ισχύει για τους Ο.Τ.Α. είναι φανερό ότι διευκολύνεται το έργο που έχει αναλάβει και που θα αναλάβει η Α.Ε.

Οι παραπάνω λόγοι και άλλη μικρότερης ή μεγαλύτερης ίσως σημασίας συντελούν στην ύπαρξή της Α.Ε.

Προσωπικό

Παρουσιάζεται πίνακας με το προσωπικό της εταιρείας.

Πίνακας 46: Προσωπικό «Κάλυμνος Πολυδραστική Ανώνυμη Εταιρεία» ΟΤΑ
Κάλυμνος Πολυδραστική Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ

ΑΤΟΜΑ	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΧΕΣΗ
			ΕΡΓΑΣΙΑΣ
1	ΤΕ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΑΟΡΙΣΤΟΥ
1	ΤΕ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ

	1	ΔΕ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ	ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ
	1	ΔΕ	ΟΔΗΓΟΥ	ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ
	7	ΔΕ	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ
	2	ΔΕ	ΚΛΗΤΗΡΩΝ	ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ	13			

ΔΕΥΑΚ

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένα βασικά στοιχεία για το προσωπικό, καθώς και οι κύριοι στόχοι της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης Καλύμνου.

Υπάρχον προσωπικό

Παρουσιάζεται πίνακας με το προσωπικό της ΔΕΥΑΚ

ΔΕΥΑΚ			
A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΤΟΜΑ
1	ΠΕ	ΜΗΧΑΛΙΚΩΝ	2
2	ΤΕ	ΛΟΓΙΣΤΩΝ	1
3	ΔΕ	ΤΕΧΝΙΤΕΣ	16
4	ΔΕ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ	7
5	ΥΕ	ΕΡΓΑΤΕΣ	16
ΣΥΝΟΛΟ ΑΤΟΜΩΝ			42

Πίνακας 47: Προσωπικό ΔΕΥΑΚ

Στόχοι ΔΕΥΑΚ

Ορισμένοι βασικοί στόχοι της ΔΕΥΑΚ είναι οι εξής:

- Συνετή και ελεγχόμενη διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Ευαισθητοποίηση και καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης σε κατοίκους και επισκέπτες.
- Συνετή διαχείριση των κρίσιμων υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης του νησιού
- Επενδύσεις σε νέα έργα υποδομών, μέσα από εξεύρεση Ευρωπαϊκών & Εθνικών Πόρων
- Συνεχής βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη
- Συνεχής βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών της επιχείρησης

ΑΝΕΚ**Υπάρχουσα κατάσταση**

Η εταιρεία διαθέτει δύο πλοία, το ΝΗΣΟΣ ΚΑΛΥΜΝΟΣ και το ΚΑΛΥΜΝΟΣ ΝΤΟΛΦΙΝ. Επίσης, στην εταιρεία εργάζονται 22 εργαζόμενοι. Ακόμη, η εταιρεία δεν διαθέτει ακίνητα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία. Επιπλέον, η εταιρεία δεν έχει δανειακές υποχρεώσεις.

Η κατάσταση των πλοίων είναι πολύ καλή και μέχρι σήμερα γίνονται οι απαραίτητες επισκευές, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπλοΐα τους.

Οικονομικά δεδομένα

Για το 2019 τα δεδομένα είναι τα εξής:

Α) Επιδοτήσεις.....1,526.000 ευρώ
 Πωλήσεις υπηρεσιών.....1.010.000 ευρώ
 Σύνολο εσόδων.....2,536.000 ευρώ

β) Μισθοδοσία .....1,116.000 ευρώ

γ) Καύσιμα..... 770.000 ευρώ

δ) Επισκευές ..... 230.000 ευρώ

ε) Υπόλοιπο κόστος υπηρεσιών .....453.000 ευρώ

(ασφάλειες, ενοίκια, γραφ. ύλη, προμήθειες πρακτόρων, πιστοποιητικά, επιθεωρητές ΦΠΑ Λιμενικά ταμεία κλπ.

Σύνολο 2,569.000 ευρώ

Βασικοί στόχοι

Οι βασικοί στόχοι της εταιρείας είναι:

- Η ενίσχυση του στόλου της εταιρείας με νέα σκάφη, προκειμένου να διατηρηθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην περιοχή δραστηριοποίησής της
- Η διατήρηση των υπαρχόντων σκαφών σε αξιόπλη κατάσταση και ο εκσυγχρονισμός τους, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο
- Η καλή διαχείριση των οικονομικών, της περιουσίας καθώς και του ανθρώπινου δυναμικού της εταιρείας

Η στρατηγική του Δήμου Καλυμνίων για την περίοδο 2020-2023

Ανάλυση κατάστασης - Πόροι χρηματοδότησης

Η περίοδος 2020-2023 αναμένεται ιδιαίτερα δύσκολη για τους Δήμους, καθώς η ευρωπαϊκή και εθνική κρίση, σε συνδυασμό με την γενική κοινωνικοπολιτική αστάθεια και σοβαρά ζητήματα που ανακύπτουν όπως το πρόβλημα του κορωνοϊού, θα δημιουργήσουν σοβαρά προβλήματα στην καθημερινή λειτουργία αλλά και στον αναπτυξιακό σχεδιασμό της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Έχοντας ως δεδομένη αυτή την κατάσταση, ο Δήμος Καλυμνίων οφείλει να κάνει τις κατάλληλες κινήσεις έτσι ώστε να διασφαλίσει την τοπική ανάπτυξη. Στα πλαίσια αυτής της λογικής, είναι ζωτικής σημασίας να προβεί στην όσο το δυνατό καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων εθνικών και κοινοτικών πόρων, προκειμένου να υλοποιήσει τις δράσεις που θα οδηγήσουν στην επίτευξη των στρατηγικών του στόχων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής πηγές χρηματοδότησης, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο επόμενο χρονικό διάστημα.

- ΕΣΠΑ 2021-2027 (Τομεακά και επιχειρησιακά προγράμματα)
- Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης
- Διάφορα άλλα προγράμματα και χρηματοδοτικά εργαλεία

Συνεργασία με όμορους Δήμους και την Περιφέρεια

Οι συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες και οι προκλήσεις της περιόδου 2020-2023 καθιστούν επιτακτική τη συνεργασία και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ του Δήμου Καλυμνίων, των όμορων Δήμων και της Περιφέρειας. Αυτό μπορεί να συντελέσει σε ένα μεγάλο βαθμό σε μια αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση καίριων ζητημάτων. Ενδεικτικά, η προαναφερθείσα συνεργασία μπορεί να σχετίζεται με τα εξής:

- Ζητήματα τουρισμού
- Ζητήματα συγκοινωνιών
- Ζητήματα καθαριότητας και ανακύκλωσης

Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί η συνεργασία νησιωτικών Δήμων στα πλαίσια του Δικτύου Διαδημοτικής Συνεργασίας «Αιγαίς» και στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Οργανισμού μεταξύ των Δήμων Καλύμνου – Λέρου – Πάτμου – Λειψών και Αγαθονησίου, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου 4674/2020.

Στρατηγικός σχεδιασμός του Δήμου Καλυμνίων

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται αρχικά οι κατευθυντήριες επιλογές της Δημοτικής Αρχής. Επίσης, περιγράφεται το όραμα του Δήμου Καλυμνίων, ως χωρική ενότητα, για την περίοδο 2020-2023, με βάση τις ευρωπαϊκές, εθνικές και τοπικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, τις επιδιώξεις και δεσμεύσεις της δημοτικής αρχής όπως αποτυπώθηκαν στο προεκλογικό της πρόγραμμα, αλλά και όλες τις παραμέτρους που αναφέρθηκαν προηγούμενα, και οι οποίες καθορίζουν την εξέλιξη του. Τέλος, παρατίθενται οι βασικοί στρατηγικοί άξονες, οργανωμένοι σε μέτρα, καθώς και οι στόχοι ανά μέτρο.

Όπως φαίνεται και παρακάτω, στη διατύπωση του οράματος, βασικά συστατικά είναι η **αιιφόρος (ή βιώσιμη) ανάπτυξη και ο εναλλακτικός τουρισμός**.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση (<http://ec.europa.eu/environment/eussd/>), **αιιφόρος/βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει να εκπληρώνονται οι ανάγκες του σήμερα χωρίς να διακυβεύεται η δυνατότητα των επομένων γενιών να εκπληρώνουν τις δικές τους ανάγκες**. Αυτή η προσέγγιση οδηγεί σε καλύτερη ποιότητα διαβίωσης για το παρόν και το μέλλον, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντολογικούς παράγοντες. Ουσιαστικά, η έννοια της αιιφορίας/βιωσιμότητας σημαίνει σχεδιασμό με μακροπρόθεσμη προοπτική.

Από την άλλη, ο **εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί τμήμα της μακροπρόθεσμης αναπτυξιακής στρατηγικής της Καλύμνου** και θα συνεχίζει να αποτελεί κρίσιμο παράγοντα ανάπτυξης για την ερχόμενη περίοδο.

Επιπλέον, έμφαση δίνεται σε **θέματα καθαριότητας** (προχωράει το έργο κατασκευής Ο.Ε.Δ.Α.) και σε δράσεις που θα ενισχύσουν το ρόλο του νησιού μας ως **κέντρου πολιτισμού**.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
<p>Το όραμα του Δήμου Καλυμνίων μπορεί να αναλυθεί στις εξής δύο συνιστώσες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Κάλυμνος, παγκόσμιο κέντρο εναλλακτικού τουρισμού Κάλυμνος, σύγχρονο καθαρό νησί, κέντρο πολιτισμού και αιιφόρου ανάπτυξης

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Οι βασικές κατευθύνσεις για την περίοδο 2020-2023 είναι οι εξής:

- Έμφαση στο συγκριτικό πλεονέκτημα της Καλύμνου
- χρηστή διοίκηση, με σύνεση και διαφάνεια, καλύτερη οργάνωση του Δήμου και των επιχειρήσεων του και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου (σε αυτό θα συντελέσει η δημιουργία νέου Ο.Ε.Υ. - διαδικασία που ολοκληρώνεται)
- επίλυση των χρόνιων προβλημάτων σε θέματα απορριμμάτων (έργο κατασκευής Ο.Ε.Δ.Α. και ταυτόχρονα κλείσιμο Χ.Α.Δ.Α.)
- ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και ανταλλαγή τεχνογνωσίας με τα γειτονικά νησιά
- έμφαση στην επίλυση των προβλημάτων καθημερινότητας
- έμφαση στις νέες τεχνολογίες και στις τεχνολογίες έξυπνων πόλεων
- αξιοποίηση του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος
- ισχυροποίηση της Καλύμνου ως διοικητικού κέντρου της Περιφερειακής ενότητας

ΆΞΟΝΑΣ 1 : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Μέτρο 1.1.		Φυσικό Περιβάλλον	
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
1.1.1	Περισσότερο πράσινο	Υπηρεσία Πρασίνου	δενδροφυτεύσεις
1.1.2	Προώθηση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	Υπηρεσία Πρασίνου	
1.1.3	Αντιμετώπιση θαλάσσιας ρύπανσης και καλύτερη διαχείριση αποβλήτων λιμένων	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου – Δήμος Καλυμνίων	Διάφορες δράσεις αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης
Μέτρο 1.2.		Οικιστικό Περιβάλλον	
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
1.2.1	Δημιουργία Τοπικού Χωρικού Σχεδίου	Τεχνικές Υπηρεσίες	

	και συναφείς δράσεις	Υπηρεσία Δόμησης	
1.2.2	Χαράξεις και επεκτάσεις αιγιαλών	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Ολοκλήρωση σε περιοχές που δεν έχει ορισθεί ακόμη ο αιγιαλός
1.2.3	Καθορισμός και εξομοίωση χερσαίων ζωνών λιμένων	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Μελισάχας
1.2.4	Ίδρυση νέας λατομικής ζώνης	Τεχνικές Υπηρεσίες	Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων
Μέτρο 1.3.	Δίκτυα και Υποδομές - Ενέργεια		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
1.3.1	Ενίσχυση υποδομών οδικού δικτύου & διάνοιξη νέων δρόμων στρατηγικής σημασίας	Τεχνικές Υπηρεσίες	ασφαλτοστρώσεις προστατευτικά στηθαία Νέος περιφερειακός δρόμος Θέρμα – Άγιος Σάββας Δρόμος Βίγλες – Άργος – Ζάρες – Βοθύνοι
1.3.2	Υποδομές, αναπλάσεις και βελτιώσεις υποδομών σε παράκτιους χώρους, παραλίες και τουριστικές περιοχές	Τεχνικές Υπηρεσίες Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	
1.3.3	Δημιουργία νέων λιμένων και βελτιώσεις στις υπάρχουσες λιμενικές υποδομές	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Δράσεις αλλαγής δικτύων ηλεκτρικού φωτισμού, δημιουργία νέου κεντρικού λιμένα Επεκτάσεις με πλωτές εξέδρες βαρέος τύπου στον Εμπορείο και τα Αργινώντα
1.3.4	Βελτίωση υποδομών αποχέτευσης και ύδρευσης	ΔΕΥΑ Καλύμνου	Αντικατάσταση δικτύων Έλεγχος δικτύου τουριστικών περιοχών
1.3.5	Αντιπλημμυρική προστασία Πόθιας	Τεχνικές Υπηρεσίες	Προκήρυξη μελέτης

		ΔΕΥΑ Καλύμνου	αντιπλημμυρικής προστασίας
1.3.6	Συντηρήσεις/Διαμορφώσεις δημοτικών ακινήτων	Τεχνικές Υπηρεσίες	Συντήρηση κτιρίου Δήμου, συντήρηση σχολικών κτιρίων
1.3.7	Βελτίωση διαχείρισης ενέργειας	Τεχνικές Υπηρεσίες	Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας
1.3.8	Ενίσχυση τεχνολογικών υποδομών νησιού	Υπηρεσία Μηχανοργάνωσης	Δωρεάν ασύρματη ευρυζωνική πρόσβαση στο κεντρικό λιμάνι
1.3.9	Νομιμοποίηση λιμένων Καλύμνου	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Εργασίες νομιμοποίησης λιμένων
1.3.10	Καλύτερη διαχείριση κεντρικού λιμένα Καλύμνου	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	
1.3.11	Δράσεις προστασίας και ελέγχου πολιτών, σε λιμενικές εγκαταστάσεις	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Σένγκεν
Μέτρο 1.4.	Καθαριότητα και ανακύκλωση		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
1.4.1	Κατασκευή Ο.Ε.Δ.Α.	Τεχνικές Υπηρεσίες	4 γραμμές ανακύκλωσης κλπ.
1.4.2	Βελτίωση της διαχείρισης των απορριμμάτων	Υπηρεσία καθαριότητας	Εργολαβίες καθαρισμού κοινόχρηστων χώρων
1.4.3	Κλείσιμο του ΧΑΔΑ	Τεχνικές Υπηρεσίες	
1.4.4	Ενίσχυση υπηρεσίας καθαριότητας	Υπηρεσία Καθαριότητας	Απόκτηση απορριμματοφόρων
Μέτρο 1.5.	Συγκοινωνίες		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
1.5.1	Βελτίωση της συγκοινωνίας στο εσωτερικό του νησιού	Γραφείο Κίνησης	Ενίσχυση στόλου λεωφορείων
1.5.2	Επαρκής σύνδεση με τα γύρω νησιά	ΑΝΕ Καλύμνου	Διασφάλιση καλής σύνδεσης με την Κω
Μέτρο 1.6.	Καθημερινότητα και ποιότητα ζωής		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες

			Δράσεων
1.6.1	Αλληλεπίδραση με τον πολίτη, άμεση απάντηση στα αιτήματά του και όσο το δυνατόν γρηγορότερη επίλυση των προβλημάτων καθημερινότητας	Διοικητικές Υπηρεσίες Γραφείο Δημάρχου	Λειτουργία συστήματος καταγραφής αιτημάτων/παραπόνων
1.6.2	Βελτίωση ποιότητας ζωής κατοίκων	Τεχνικές Υπηρεσίες Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Βελτιώσεις στη σήμανση, Σύνταξη μελέτης κυκλοφοριακών ρυθμίσεων και χώρων στάθμευσης στον κεντρικό λιμένα Καλύμνου
ΆΞΟΝΑΣ 2 : ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΠΑΙΔΕΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ			
Μέτρο 2.1.	Υγεία και Κοινωνική Πολιτική		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
2.1.1.	Βελτίωση κοινωνικών υποδομών και δομών στήριξης της Υγείας για όλες τις κοινωνικές ομάδες	Υπηρεσία Κοινωνικής Προστασίας	Λειτουργία ιατρείου στο Βαθύ & Πάνορμο
2.1.2	Ενέργειες για αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών	Υπηρεσία Κοινωνικής Προστασίας	Ενημέρωση της νεολαίας ΚΕΘΕΑ - ΟΚΑΝΑ
2.1.3	Κοινωνικές παροχές και προγράμματα κοινωνικής πολιτικής / στήριξη κοινωνικά ευάλωτων ομάδων	Υπηρεσία Κοινωνικής Προστασίας	πρόγραμμα επισιτιστικής και βασικής υλικής συνδρομής του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους απόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2.1.4	Δραστηριοποίηση της νεολαίας	Υπηρεσία Κοινωνικής Προστασίας	
Μέτρο 2.2.	Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
2.2.1	Βελτιώσεις στις δομές και τις υποδομές εκπαίδευσης	Σχολικές επιτροπές	Συντηρήσεις σχολικών κτιρίων
2.2.2	Ίδρυση σχολής Μηχανικών στην Κάλυμνο	Γραφείο Δημάρχου	Ενέργειες για την ίδρυση της σχολής

2.2.3	Στήριξη της δια βίου μάθησης	Υπηρεσία Παιδείας	Σεμινάρια πληροφορικής για επαγγελματίες
Μέτρο 2.3.	Πολιτισμός		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
2.3.1	Διαφύλαξη και Ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της Καλύμνου	Υπηρεσία αρμόδια σε θέματα Πολιτισμού	Ιστότοπος ανάδειξης του πολιτισμού του νησιού, πολιτιστικές ανταλλαγές
2.3.2	Βελτιώσεις σε υποδομές πολιτισμού / χώρους πολιτιστικής δραστηριότητας	Τεχνικές Υπηρεσίες Υπηρεσία αρμόδια σε θέματα Πολιτισμού	Μύλοι Χρυσοχεριάς Φωτισμός Κάστρου Αρχοντικό Βουβάλη
Μέτρο 2.4.	Αθλητισμός		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
2.4.1	Ανάπτυξη της υποδομής σε διάφορα αθλήματα	Τεχνικές Υπηρεσίες Υπηρεσία Αθλητισμού	Δράσεις συντήρησης του δημοτικού σταδίου Καλύμνου Νέο κλειστό γήπεδο Μπάσκετ
2.4.2	Καλλιέργεια του μαζικού αθλητισμού	Υπηρεσία Αθλητισμού	Προγράμματα Άθλησης για όλους
2.4.4	Υποστήριξη των αθλητικών σωματείων και των Καλύμνιων αθλητών	Υπηρεσία Αθλητισμού	Συνδιοργάνωση αθλητικών δράσεων με αθλητικά σωματεία
2.4.5	Διεξαγωγή αθλητικών εκδηλώσεων/αγώνων	Υπηρεσία Αθλητισμού	Κολυμβητικός διάπλους Μασούρι-Τέλενδος
Μέτρο 2.5.	Ισότητα φύλων και ευκαιριών		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
2.5.1	Προώθηση ευρωπαϊκών στρατηγικών για τη γυναικεία απασχόληση	Υπηρεσία αρμόδια σε θέματα απασχόλησης	Εκμετάλλευση ευρωπαϊκών προγραμμάτων
ΆΞΟΝΑΣ 3 : ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ			
Μέτρο 3.1.	Δομές Δήμου, Οικονομικές Υποδομές και Δραστηριότητες		

Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
3.1.1	Οργάνωση και βελτίωση δομών Δήμου που θα υποστηρίζουν την τοπική οικονομία και απασχόληση	Υπηρεσία αρμόδια σε θέματα απασχόλησης	
3.1.2	Στήριξη της νέας, δυναμικής και καινοτόμου επιχειρηματικότητας	Υπηρεσία αρμόδια σε θέματα απασχόλησης	Ενημέρωση νέων για εκμετάλλευση ευρωπαϊκών επιδοτήσεων
3.1.3	Ενίσχυση του αγροτικού τομέα	Γραφείο αγροτικής και ζωικής παραγωγής	Διάνοιξη δρόμων για μελισσοκόμους
3.1.4	Ενίσχυση της αλιείας	Γραφείο Αλιείας	
3.1.5	Πρώθηση τοπικών προϊόντων	Γραφείο αγροτικής και ζωικής παραγωγής Γραφείο γεωργικής ανάπτυξης	Ηλεκτρονική προβολή τοπικών προϊόντων
3.1.6	Δράσεις διευκόλυνσης ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής	Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Καλύμνου	Πλωτές εξέδρες βαρέος τύπου
Μέτρο 3.2.	Τουρισμός		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
3.2.1	Οργανωμένη προώθηση τουριστικού προϊόντος	Υπηρεσία τουρισμού	Δράσεις ανάθεσης υπηρεσιών τουριστικής προβολής
3.2.2	Στήριξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού	Υπηρεσία τουρισμού	Δράσεις στήριξης της αναρρίχησης Αξιοποίηση των ιαματικών πηγών Καταδυτικό πάρκο
3.2.3	Στήριξη τουριστικών επιχειρήσεων	Υπηρεσία τουρισμού	Δράσεις ενημέρωσης επαγγελματιών τουρισμού
Μέτρο 3.3.	Απασχόληση – Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
3.3.1	Στήριξη επαγγελματικής κατάρτισης	Υπηρεσία αρμόδια σε	Ενημέρωση για

	επαγγελματιών και εργαζομένων	θέματα απασχόλησης	σεμινάρια εκπαίδευσης
ΆΞΟΝΑΣ 4 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ			
Μέτρο 4.1	Ολοκληρωμένες ηλεκτρονικές υπηρεσίες		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
4.1.1	Διαφάνεια και καλύτερη ενημέρωση του πολίτη και των επιχειρήσεων	Υπηρεσία Μηχανοργάνωσης	Νέος ενημερωτικός ιστότοπος Δήμου, ανανέωση και εμπλουτισμός ιστοσελίδας Λιμενικού Ταμείου
4.1.2	Αναβάθμιση παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών σύμφωνα με τα πρότυπα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης	Υπηρεσία Μηχανοργάνωσης	Ηλεκτρονική διεκπεραίωση αιτημάτων πολιτών
Μέτρο 4.2.	Πληροφοριακά συστήματα και διάφοροι τρόποι βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του Δήμου		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
4.2.1	Καλύτερη οργάνωση (παρακολούθηση, προγραμματισμός) του Δήμου	Υπηρεσία Προγραμματισμού	
4.2.2	Αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων του Δήμου και των νομικών του προσώπων	Υπηρεσία μηχανοργάνωσης	Λογισμικό διαχείρισης προσωπικού, Εγκατάσταση πληροφοριακού συστήματος για σκάφη που ελλιμενίζονται
4.2.3	Αναδιάρθρωση υπηρεσιών για αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δήμου	Διοικητικές Υπηρεσίες	Νέος ΟΕΥ
Μέτρο 4.3.	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου και των νομικών προσώπων του		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
4.3.1	Επιμόρφωση ανθρώπινου δυναμικού	Διοικητικές Υπηρεσίες	Εκπαίδευση για το νέο νομοθετικό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων
Μέτρο 4.4.	Βελτίωση των οικονομικών του Δήμου		
Κωδ.	Στόχος	Αρμόδια Υπηρεσία	Ενδεικτικές Κατηγορίες

			Δράσεων
4.4.1	Καταγραφή και αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας	Οικονομικές Υπηρεσίες	
4.4.2	Μείωση κόστους λειτουργίας Δήμου	Οικονομικές υπηρεσίες	Δράσεις μείωσης λειτουργικών εξόδων

Πίνακας 48: Στρατηγικός Σχεδιασμός Δήμου Καλυμνίων 2020-2023

Κατόπιν των ανωτέρω ο Πρόεδρος κάλεσε κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν σχετικά.

Η Εκτελεστική Επιτροπή αφού έλαβε υπόψη της

- την εισήγηση του προέδρου
- την παρ.1 του άρθρου 266 του Ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ.1 του άρθρου 175 του Ν.4555/18
- την παρ.1Α του άρθρου 266 του Ν.3852/10, όπως προστέθηκε από την παρ. 2 του άρθρου 175 του Ν. 4555/18
- την περίπτ.β' άρθρο 63 του Ν.3852/2010,
- τις παρ.4 και 5 του άρθρου 86 του Ν.3852/2010
- την παρ.1 του άρθρου 44 του Ν.4555/18
- τις διατάξεις του Π.Δ. 185/07 (ΦΕΚ 221/12.09.2007 τεύχος Α') όπως τροποποιήθηκαν με το Π.Δ. 89/2011 (ΦΕΚ 213/29.09.2011 τεύχος Α')

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου Καλυμνίων για τη δημοτική περίοδο 2020 – 2023, όπως αυτό εμφανίζεται στο εισηγητικό μέρος και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της παρούσας απόφασης.
2. Επικυρώνει την υλοποίηση Ετήσιου Προγράμματος Δράσης ετών 2019 και 2020, την κατάρτιση Ετήσιου Προγράμματος Δράσης του έτους 2021 και εισηγείται την έγκριση αυτών αρμοδίως στην Οικονομική Επιτροπή του Δήμου Καλυμνίων.

Η απόφαση αυτή πήρε αύξοντα αριθμό **04/2021**

Αφού αναγνώστηκε το πρακτικό αυτό υπογράφεται ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Δημήτριος Ελ. Διακομιχάλης

Ζωΐδης Παντελής
Τσέρος Ηλίας
Μαγκάκη Ρένα